2023/2463

2023.11.10.

A BIZOTTSÁG (EU) 2023/2463 HATÁROZATA

(2023. november 3.)

az uniós környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való részvételhez szükséges lépéseket meghatározó felhasználói útmutatónak az 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti közzétételéről

(az értesítés a C(2023) 720. számú dokumentummal történt)

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 46. cikke (5) bekezdésére,

mivel:

(1) A felhasználói útmutatót a Bizottság a 2013/131/EU határozattal ([2]) fogadta el, majd az (EU) 2017/2285 ([3]) és az (EU) 2020/1802 határozattal ([4]) módosította. Mivel további módosításokra van szükség, a 2013/131/EU határozatot az áttekinthetőség érdekében új határozattal kell felváltani.

(2) Az uniós környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) célja, hogy környezetvédelmi vezetési rendszer kialakítása és alkalmazása, e rendszer teljesítményének értékelése, a környezetvédelmi teljesítményre vonatkozó információk biztosítása, a nyilvánossággal és más érdekelt felekkel folytatott nyílt párbeszéd folytatása, valamint az alkalmazottak aktív bevonása révén elősegítse a szervezetek környezetvédelmi teljesítményének folyamatos javítását.

(3) Az érdeklődő szervezetek részére további információkat és útmutatást kell nyújtani az EMAS rendszerben való részvételhez szükséges lépésekkel kapcsolatban. Az információkat és az útmutatást az EMAS működése során szerzett tapasztalatok fényében és a további iránymutatás iránti igények alapján naprakészen kell tartani.

(4) Az 1221/2009/EK rendelet az alapvető mutatók referenciaértéke és a szervezet strukturált helyzetelemzése tekintetében a közelmúltban módosult. Ezeknek a változásoknak tükröződniük kell a felhasználói útmutatóban. Emellett egyszerűsíteni kell a több telephellyel rendelkező szervezetek ellenőrzésére szolgáló mintavételi módszerre vonatkozó iránymutatást, és javítani kell a felhasználói útmutató szerkezetét. Végezetül további példákkal kell szolgálni a felhasználói útmutató felhasználóbarátabbá tétele és az EMAS-regisztrációk számának esetleges növelése érdekében,

([1]) HL L 342., 2009.12.22., 1. o.

([2]) A Bizottság 2013/131/EU határozata (2013. március 4.) az EMAS rendszerben való részvételhez szükséges lépéseket meghatározó felhasználói útmutatónak a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében történő létrehozásáról (az értesítés a C(2013) 1114. számú dokumentummal történt), (HL L 76., 2013.3.19., 1. o.).

([3]) A Bizottság (EU) 2017/2285 határozata (2017. december 6.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az EMAS rendszerben való részvételhez szükséges lépéseket meghatározó felhasználói útmutató módosításáról (az értesítés a C(2017) 8072. számú dokumentummal történt) (HL L 328., 2017.12.12., 38. o.)

([4]) A Bizottság (EU) 2020/1802 határozata (2020. november 27.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az EMAS rendszerben való részvételhez szükséges lépéseket meghatározó felhasználói útmutató módosításáról (az értesítés a C(2020) 8151. számú dokumentummal történt) (HL L 402., 2020.12.1., 51. o.)

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az uniós környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben való részvételhez szükséges lépéseket meghatározó, a mellékletben foglalt felhasználói útmutató közzétételre kerül.

2. cikk

A 2013/131/EU határozat hatályát veszti.

3. cikk

Ennek a határozatnak a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2023. november 3-án.

a Bizottság részéről
Virginijus SINKEVIČIUS
a Bizottság tagja

MELLÉKLET

EMAS FELHASZNÁLÓI ÚTMUTATÓ

Tartalomjegyzék

Bevezetés 8

1. Mi az EMAS? 8

2. Az EMAS költségei és előnyei 8

3. EMAS-támogatás a kkv-k számára 11

4. Az „EMAS Easy” módszer 11

5. Szinergiák más jogszabályokkal és önkéntes eszközökkel 11

6. Az EMAS egyéb irányítási rendszereinek és vezetési megközelítéseinek elismerése – az EMAS-rendelet 45. cikke 14

7. Nyolc lépés az EMAS felé 14

8. Az EMAS végrehajtásában és fenntartásában részt vevő szereplők és intézmények 16

1. lépés: Tervezés és előkészítés 17

1.1. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatályának meghatározása az EU-n belül és kívül 17

1.2. Az EMAS keretében nyilvántartásba veendő szervezet 18

1.2.1. Egyetlen telephelyen vagy egyetlen helyszínen működő szervezetek 19

1.2.2. Különböző telephelyeken/helyszíneken működő szervezet 19

1.2.3. Olyan szervezet, amelynek esetében egy adott telephely pontosan nem határozható meg 20

1.2.5. Ideiglenes közös tereket irányító szervezetek 20

1.2.6. Egyetlen helyszínen működő különböző szervezetek 21

1.2.7. A csoportos megközelítés koncepciója 22

1.3. A környezetvédelmi vezetési rendszer iránti vezetői elkötelezettség 23

1.4. Környezeti állapotfelmérés elvégzése 24

1.4.1. A szervezeti környezet meghatározása 25

1.4.2. Az érdekelt felek, valamint igényeik és elvárásaik azonosítása 26

1.4.3. A környezettel kapcsolatos alkalmazandó jogi követelmények és egyéb megfelelési kötelezettségek meghatározása 27

1.4.4. A közvetlen és közvetett környezeti tényezők megállapítása 28

1.4.6. A környezeti tényezők jelentőségének értékelése 29

1.4.7. A korábbi váratlan események kivizsgálásából származó visszajelzések értékelése 33

1.4.8. Lehetőségek és kockázatok meghatározása és dokumentálása 35

1.4.9. A meglévő folyamatok, gyakorlatok és eljárások vizsgálata 35

2. lépés: A környezeti politika meghatározása 36

2.1. A környezeti politika meghatározása 36

3. lépés: A környezeti politika kidolgozása 37
4. lépés: Környezetvédelmi vezetési rendszer létrehozása és végrehajtása 39
4.1. Az erőforrások, a feladatok, a felelősség és a hatáskör meghatározása 40
4.2. Eljárás létrehozása a megfelelési kötelezettségek meghatározására és a megfelelés értékelésére 40
4.3. A személyzet elkötelezettsége, szakértelme, képzése és tudatossága 42
4.4. A belső és külső kommunikációra vonatkozó eljárás létrehozása 44
4.5. Dokumentáció és a dokumentumok kezelése 45
4.6. Műveleti tervezés és üzemelés-ellenőrzés 47
4.7. Készültség és reagálás vészhelyzet esetén 48
4.8. A környezeti teljesítmény nyomon követése, mérése és elemzése 49
4.9. A meg nem felelés kezelésére és a korrekciós intézkedésekre vonatkozó eljárás 49
5. lépés: Belső ellenőrzés 50
5.1. Belső környezetvédelmi ellenőrzési eljárás bevezetése 50
5.1.1. Az ellenőrzés gyakorisága 51
5.1.2. A belső környezetvédelmi ellenőrzés hatókörébe tartozó tevékenységek 51
5.1.3. Jelentéstétel a belső környezetvédelmi ellenőrzés következtetéseiről 52
5.2. Vezetőségi felülvizsgálat 52
6. lépés: Környezetvédelmi nyilatkozat létrehozása 53
6.1. A környezetvédelmi nyilatkozat elkészítése 54
6.1.1. Az EMAS környezetvédelmi nyilatkozatra vonatkozó minimumkövetelmények – 54
6.1.2. Alapvető környezeti teljesítménymutatók – az EMAS-rendelet IV. mellékletének C. szakasza 56
6.1.3. Egyéb releváns környezeti teljesítménymutatók 61
6.1.4. Helyi elszámoltathatóság 61
6.1.5. A környezetvédelmi nyilatkozat aktualizálása 62
6.1.6. Nyilvános hozzáférés 62
7. lépés: Külső hitelesítés 62
7.1. Harmadik fél általi hitelesítés 63
7.1.1. Ki hitelesítheti és érvényesítheti az EMAS-t 63
7.1.2. A környezetvédelmi hitelesítő általi hitelesítés 64
7.1.3. A hitelesítés gyakorisága 65
7.2. Mintavételi módszer 67
7.2.1. A több telephellyel rendelkező szervezetek értékelésére vonatkozó mintavételi eljárás alkalmazására vonatkozó követelmények 67
7.2.2. A mintavételi módszer alkalmazásához teljesítendő kritériumok 67
7.2.3. A kérelmező szervezetre vonatkozó követelmények 68

7.2.4. A telephelyek mintavételi eljárásból való kizárásának kritériumai 68

7.2.5. Iránymutatások a több telephellyel rendelkező szervezetek értékelésére szolgáló mintavételi eljárás alkalmazásáról 69

7.2.6. A mintavételi módszer több telephellyel rendelkező szervezetek esetében történő alkalmazására vonatkozó eljárás 69

7.2.7. A minta kiválasztása és kiszámítása 70

7.2.8. Eljárás eltérések esetén 71

7.2.9. A környezetvédelmi nyilatkozatban feltüntetendő, a minta méretét és a mintavételi eljárást igazoló dokumentáció 72

7.3. A környezetvédelmi hitelesítő jelentése 72

7.4. A környezetvédelmi nyilatkozat érvényesítése 73

8. lépés: Az EMAS-nyilvántartásba való felvétel 73

8.1. A nyilvántartásba vételi folyamat 73

8.1.1. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételhez szükséges dokumentumok 75

8.1.2. Nyilvántartásba vétel 75

8.1.3. A nyilvántartásba vételi eljárás időtartama 75

8.1.4. Az EMAS-regisztráció felfüggesztése vagy törlése 76

8.1.5. A környezeti teljesítmény folyamatos javítása az EMAS segítségével 76

8.2.2. Ki ítéli oda a logót? 77

8.2.1. Ki használhatja a logót? 78

8.2.2. Ki ítéli oda a logót? 78

8.2.3. A logó használatának korlátai 79

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A különböző szabványosított irányítási rendszerek integratív kölcsönhatása 11

2. ábra: Az EMAS előnyei az EN ISO 14001 szabványon túlmenően 12

3. ábra: Az EMAS egyéb előnyei 13

4. ábra: Az EMAS nyolc szakasza 14

5. ábra: A nyilvántartásba vételi folyamat ütemezése 15

6. ábra: Három példa egyetlen telephelyen összpontosuló műveletekre 19

7. ábra: Példák szétszórt területen található különböző telephelyeket irányító szervezetekre 21

8. ábra: Példák megosztott terekre 21

9. ábra: Példa közös telephelyen található szervezetre 22

10. ábra: Példák a szervezeti környezetet meghatározó belső és külső tényezőkre 26

11. ábra: Példák az érdekelt felekre és a lehetséges elvárásokra (forrás: UGA-GS). 27

12. ábra: Azon ágazatok, amelyekre vonatkozóan rendelkezésre állnak ágazati referenciadokumentumok 30

13. ábra: Az ágazati referenciadokumentumok integrálásának egyik lehetséges módja 30

14. ábra: A termékek életciklusa során figyelembe veendő jellemző környezeti tényezők 32

15. ábra: Példa ABC-elemzést tartalmazó értékelési mátrixra 35

16. ábra: A környezeti állapotfelmérés, a környezeti politika, a környezetvédelmi célkitűzések és célértékek, a tervezett intézkedések és a környezeti program kölcsönhatása 38

17. ábra: A környezetvédelmi vezetési rendszeren belüli képzések folyamatábrája 43

18. ábra: A dokumentumok környezetvédelmi vezetési rendszeren belüli kezelésére vonatkozó eljárás 46

19. ábra: A vészhelyzeti tervek kezelése 48

20. ábra: Példa a területek felosztására a „Földhasználat, tekintettel a biológiai sokféleségre” alapmutatók esetében. 58

21. ábra: Az EMAS főbb szereplői és irányítási rendszere 76

22. ábra: Az EMAS-logó 77

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: OECD-kézikönyv az ásványok és fémek ellátási láncának környezeti átvilágításáról 31

2. táblázat: Példák környezeti tényezőkre és környezeti hatásukra 33

3. táblázat: A környezeti tényezők értékelése hulladékokra vonatkozó példa felhasználásával 34

4. táblázat: Példák a környezetvédelmi célkitűzések, célértékek és intézkedések közötti kölcsönhatásra 39

5. táblázat: Példa a jogszabályi megfelelés felülvizsgálatára 41

6. táblázat: Példa az egyéb környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés felülvizsgálatára 42

7. táblázat: Példák az alapmutatóknak a közigazgatásban vagy hasonló szervezetekben történő alkalmazására 59

8. táblázat: Példa az alapvető teljesítménymutatók termelési ágazatbeli használatára 60

9. táblázat: Az EMAS-rendeletben előírt hitelesítési gyakoriság 66

10. táblázat: A különböző nyilvántartásba vételekért felelős szervek 74

Bevezetés

Azok a szervezetek, amelyek hozzá kívánnak járulni ahhoz, hogy társadalmunk fenntarthatóbb termelési és fogyasztási modellek szerint működjön, azzal a kihívással szembesülnek, hogy az általuk kínált termékeket és szolgáltatásokat a teljes ellátási lánc mentén fenntarthatóbbá kell tenniük, hatékonyabban kell felhasználniuk az erőforrásokat, és csökkenteniük kell azok környezeti és éghajlati hatásait.

Az EMAS-hoz ([1]) hasonló környezetvédelmi vezetési rendszerek célja, hogy segítsék a szervezeteket környezeti teljesítményük javításában és a költségmegtakarításban. Amikor az EU 1993-ban létrehozta az EMAS-t, a cél az volt, hogy olyan irányítási eszköz álljon a szervezetek rendelkezésére, amelyet környezeti teljesítményük értékelésére, jelentésére és javítására használhatnak. Az EMAS például azáltal támogatja a környezetvédelmi megfelelést, hogy biztosítja az olyan jogi aktusok jelentéstételi követelményeinek a teljesítését, mint az ipari kibocsátásokról szóló irányelv ([2]) vagy a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv ([3]), vagy támogatja a vállalatokat a küszöbön álló, fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló irányelv ([4]) szerinti környezetvédelmi átvilágítás elvégzésében.

Ez az útmutató felvázolja a rendszer főbb jellemzőit, és elmagyarázza, hogy a szervezeteknek milyen lépéseket kell tenniük a részvételhez. A cél az, hogy megkönnyítse a szervezetek számára a rendszerhez való csatlakozást, és ezáltal növelje az igénybevételt. Általánosabban fogalmazva, az EMAS-rendelet célja az is, hogy harmonizálja a végrehajtást a tagállamokban, és közös jogszabályi keretet hozzon létre. Ez az EMAS felhasználói útmutató ([5]) megfelel az EMAS-rendelet 46. cikkének (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek.

1. Mi az EMAS?

Az EMAS olyan eszköz, amely bármely, az EU-n belüli vagy kívüli gazdasági ágazatban tevékenykedő szervezet rendelkezésére áll, és amely az alábbi célokat tűzte ki:

- ✓ felelősségvállalás a környezeti és gazdasági hatásokért;
- ✓ a környezetvédelmi teljesítmény javítása;
- ✓ a nyilvánosság és az érdekelt felek tájékoztatása erről a teljesítményről.

Az EMAS lehetővé teszi a szervezetek számára, hogy szisztematikusan azonosítsák és rögzítsék környezeti hatásaikat. Ennek alapján stratégiát dolgozhatnak ki környezeti fenntarthatóságuk javítására. Az EMAS segítségével a vállalatok válaszolhatnak a következő három kérdésre:

1. Milyen hatást gyakorlunk napjainkban a környezetre?
2. Hogyan javíthatjuk a környezeti teljesítményünket?
3. Hogyan érjük el az adott célt?

2. Az EMAS költségei és előnyei

Az EMAS bevezetésével belső és külső költségek is járnak, például a tanácsadási támogatás, az intézkedések végrehajtását és nyomon követését végző emberi erőforrások, az ellenőrzések, a regisztrációs díjak stb. kapcsán. A költségek és az előnyök igen eltérőek, olyan tényezőktől függően, mint a szervezet mérete, a tevékenységek típusa, a jelenlegi környezetvédelmi vezetési gyakorlatok és az érintett ország. Az EMAS rendszer keretében történő nyilvántartásba vétel befektetés, mivel általában jelentős megtakarításokat eredményez, és emellett az adott szervezet jó hírneve szempontjából is előnyös, hiszen a fenntarthatóság tekintetében egyre nagyobbak a nyilvánosság elvárásai, és mindez a nyereség növekedését eredményezi. A tanulmányok azt mutatják, hogy a szervezetek növelik bevételüket, és ezáltal gyorsan, többnyire egy vagy két éven belül megtérülnek a végrehajtási költségek.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1221.

([2]) Bizottsági javaslat az ipari kibocsátásokról szóló irányelv felülvizsgálatára, https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-revision-industrial-emissions-directive_en Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) szóló 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv és a hulladéklerakókról szóló 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelv módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0156R%2802%29

([3]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0189

([4]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071

([5]) A felhasználói útmutató tartalma a megadott példákkal együtt az Európai Bizottság álláspontját tükrözi, és – mint ilyen – jogilag nem kötelező erejű. Az uniós jogszabályok kötelező erejű értelmezése kizárólag az Európai Unió Bíróságának előjoga.

Általánosságban elmondható, hogy az EMAS-hoz hasonló környezetvédelmi vezetési rendszerek elősegítik, hogy a szervezetek fejlesszék az erőforrás-hatékonyságot, csökkentsék a kockázatokat, valamint a bevált gyakorlatok nyilvános alkalmazásával példát mutassanak.

Az elért megtakarítások meghaladják a rendszer megvalósításának költségeit.

✓ **Jobb környezeti teljesítmény**

A mutatóknak idővel kimutatható javulást és ezáltal csökkentett környezeti hatást kell mutatniuk.

✓ **A nagyobb hatékonyságból eredő megtakarítás**

Nagyobb éves megtakarítás minden méretű szervezet számára, amely meghaladja az EMAS fenntartásának éves költségeit.

✓ **A környezetvédelmi megfelelés és a hatékonyabb belső ellenőrzési folyamatok biztosítása**

A környezetvédelmi jogszabályok megsértésének csökkenése a szabályozó hatóságokkal való kapcsolatok javulását eredményezi.

✓ **Jobb kapcsolat az érdekeltekkel**

Az érdekelt felek bizalmának növelése, különösen a közigazgatásban és a szolgáltató vállalatoknál.

✓ **Több piaci lehetőség**

A meglévő ügyfelekkel szembeni jobb elszámoltathatóság és az új piacok megnyerésének nagyobb esélye. Az EMAS azt is lehetővé teheti a nyilvántartásba vett vállalatok számára, hogy bizonyítsák, rendelkeznek a közbeszerzési eljárásokban a környezetvédelmi vezetésre vonatkozó szerződéses követelmények teljesítéséhez szükséges technikai eszközökkel. A szervezetek saját környezeti politikájuk részeként arra ösztönözhetik szállítóikat, hogy ők is alkalmazzanak környezeti vezetési rendszert. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel mindkét fél számára megkönnyítheti az egymással folytatott folyamatokat.

✓ **Szabályozási könnyítés**

✓ A részvétel szabályozási könnyítéssel jár ([6]). Számos tagállam biztosít előnyöket az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezeteknek a nemzeti és regionális környezetvédelmi jogszabályok és rendeletek keretében. Ez egyszerűsített jelentéstételi kötelezettséget, ritkább ellenőrzéseket, alacsonyabb hulladékdíjakat és az engedélyek megújítása közötti hosszabb időszakokat jelenthet.

([6]) A szabályozási könnyítések eseteinek teljesebb, rendszeresen frissített listáját lásd az EMAS honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/publications/annex-ii-compendium-regulatory-relief-measures_en

Szabályozási könnyítés – példák

– *2022-ben* **Spanyolország** *a hulladékokkal kapcsolatos új jogszabályt vezetett be, amely szabályozási könnyítést biztosít az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezetek számára. Ezek nem kötelesek veszélyeshulladék-minimalizálási tervet benyújtani, ha már rendelkeznek a veszélyes hulladékok csökkentésére vonatkozó célkitűzésekkel, és ez az információ szerepel az érvényesített környezetvédelmi nyilatkozatban.*

– **Bulgáriában** *a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 30 %-kal csökkenti az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezetek vízhasználati díjait. Ez a 2017-ben bevezetett szabályozási könnyítés nagymértékben ösztönzi a vízgazdálkodással foglalkozó vállalatokat és a nagy mennyiségű vizet fogyasztó vállalkozásokat arra, hogy EMAS-felhasználóként regisztrálják magukat. Bulgária 24 vízszolgáltató vállalata közül eddig 2 hajtotta végre az EMAS-t.*

– **Portugáliában**, *az általános vízgazdálkodási rendszer keretében egyes EMAS-regisztrációval rendelkező hulladékgazdálkodási szervezetek és egyéni rendszerek mentesülnek a tevékenységi mérleg műszaki részének auditálása alól.*

Pénzügyi ösztönzők – példák

– **Belgiumban** *a Service Public de Wallonie nagyobb támogatást nyújt az EMAS keretében nyilvántartásba vett vállalatokba történő beruházásokhoz.*

– Horvátország nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve beruházásokat finanszíroz az idegenforgalmi ágazat zöld átmenetre irányuló intézkedéseibe. A támogatható tevékenységek közé tartozik a szállodák uniós ökocímke- és EMAS-szintre való korszerűsítése. Az EMAS a „Jelentős károkozás elkerülése" elvnek (egy 2022 és 2023 között érvényes ösztönző) való megfelelés bizonyítékának is tekinthető.

– **Baszkföldön** *az EMAS keretében nyilvántartásba vett építőipari szervezetek mentesülnek az építési és bontási hulladék termelésére és kezelésére vonatkozó 2012. évi jogi keret által előírt betétdíj megfizetése alól. Ennek eredményeként az EMAS-regisztrációval rendelkező baszk vállalkozások 10 %-a az építőiparban működik, és a nyilvántartásba vett vállalkozások száma folyamatosan nő.*

– **Portugáliában** *az EMAS-regisztrációval rendelkező szervezetek 5 %-os kedvezményt kapnak a szennyvízelvezetési díjból.*

Szakpolitikai támogató intézkedések – példák

– **Bulgária** *zöld közbeszerzésre vonatkozó, 2011. évi nemzeti cselekvési terve kimondta, hogy a közbeszerzési eljárásokat irányító közigazgatási szerveknek bizonyos szinteken környezetvédelmi kritériumokat, többek között EMAS-t kell tartalmazniuk az ajánlati felhívásokban. A hulladékgazdálkodási ágazatban ajánlati felhívásokat közzétevő bolgár önkormányzati hatóságok jelenleg EMAS-t vagy azzal egyenértékű vezetési rendszert írnak elő. Jelenleg a legtöbb nyilvántartásba vétel a hulladékgazdálkodási ágazatnak tulajdonítható.*

– A kormányhivatalok környezetvédelmi vezetési rendszereiről szóló svéd rendelet (2009:907), amely közel 200 ilyen ügynökségre vonatkozik, az EMAS bevezetésére ösztönöz. 2009 óta három állami ügynökség vetette magát nyilvántartásba az EMAS-ban.

Az ilyen ösztönzők pozitív hatását tanulmányok is megerősítik ([7]). Egyes tagállamokban az állam támogatja az EMAS bevezetésére irányuló erőfeszítéseket. A támogatási intézkedésekre vonatkozó információk az egyes országok illetékes szervétől szerezhetők be. Az EMAS uniós tagállamokban történő népszerűsítésének és szakpolitikai támogatásának gyűjteménye online elérhető ([8]). A Bizottság emellett általános tájékoztatást nyújt az EMAS bevezetéséről és gyakorlati alkalmazásáról. Például az EMAS Helpdesk a végrehajtás támogatására irányuló információkat és eszközöket biztosít.

A 2003/361/EU ajánlásban meghatározott **mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k)** „kis szervezetnek" minősülnek. Egy vállalkozás akkor minősül kkv-nak, ha legfeljebb 249 alkalmazottat foglalkoztat, és éves árbevétele nem haladja meg az 50 millió EUR-t, vagy mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió EUR-t.

A „kis szervezet" kifejezés magában foglalja a kevesebb mint 10 000 lakost kiszolgáló helyi önkormányzatokat vagy a 250 főnél kevesebbet foglalkoztató egyéb hatóságokat is, amelyek éves költségvetése nem haladja meg az 50 millió EUR-t, vagy amelyek éves mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió EUR-t.

([7]) Study on the Costs and Benefits of EMAS to Reged Organisations (Tanulmány az EMAS költségeiről és előnyeiről a nyilvántartásba vett szervezetek számára), https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2022-12/EMAS%20-%20Study%20on%20the%20Costs%20and%20Benefits%20of%20EMAS%20to%20Registered%20Organisations.pdf.

([8]) Az EMAS uniós tagállamokban történő népszerűsítésének és szakpolitikai támogatásának gyűjteménye, https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2022-12/EMAS%20-%20promotion%20and%20policy%20support%20in%20member%20states.pdf.

3. **EMAS-támogatás a kkv-k számára**

A kis szervezetek (kkv-k) ugyancsak élvezik az alábbi előnyöket:

- ✓ a szükségleteikhez igazított információkhoz és támogatási programokhoz való egyszerű hozzáférés ([9]);
- ✓ a részvétel ösztönzésére szolgáló regisztrációs díjak ([10]);
- ✓ technikai segélynyújtási intézkedések.

4. **Az „EMAS Easy" módszer**

Noha a rendelet nem említi, az „EMAS Easy" ([11]) módszert a kis szervezetek általi alkalmazásra szolgáló eszköznek kell tekinteni. Ez az eszköz segíthet nekik az EMAS követelményeinek gyors, olcsó és egyszerű végrehajtásában.

A szabványosított sablonokat biztosító EMAS Easy eszköztár ([12]) hasznos a csoportos projektek számára. Lehetővé teszi a részt vevő szervezetek számára, hogy „közösen vegyenek igénybe" egy EMAS-minősítéssel rendelkező tanácsadót, vagy szükség esetén közös környezetvédelmi hitelesítőt bízzanak meg a végső tanúsítási eljárással.

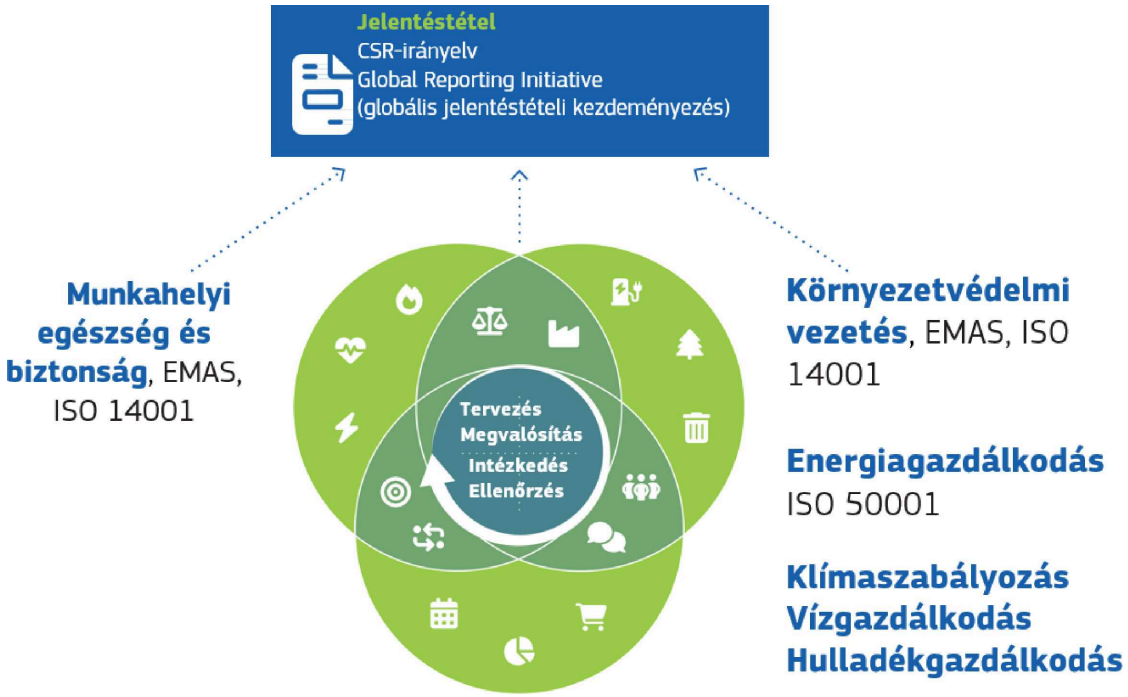
Az alacsony küszöbértékű környezetvédelmi vezetési megközelítések és más környezetvédelmi vezetési rendszerek gyakran átfedik egymást, és részben tartalmazzák az EMAS követelményeit. Ezek tehát az EMAS felé történő fokozatos elmozdulás részeként használhatók fel, csökkentve a szükséges erőfeszítéseket és megkönnyítve az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt.

5. **Szinergiák más jogszabályokkal és önkéntes eszközökkel**

Az EMAS kiegészíti a meglévő szabványokat és tanúsítványokat. Ha egy szervezet már alkalmaz bizonyos irányítási rendszereket, például az ISO 14001 vagy az ISO 9001 szabványt a minőség, az ISO 50001 szabványt az energia, vagy az ISO 45001 szabványt a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszerek esetében, ez csökkenti a szükséges munkát, mivel az EMAS építhet a meglévő irányítási folyamatokra. Ez azzal magyarázható, hogy az EMAS ugyanabból a „plan – tervezés, do – cselekvés, check – ellenőrzés, act – intézkedés" elvből indul ki, és hasonló folyamatokat foglal magában.

1. ábra

A különböző szabványosított irányítási rendszerek integratív kölcsönhatása (forrás: Umweltbundesamt, UBA)

([9]) Az EMAS-rendelet 7. cikke szerint – az EMAS Easy módszer révén – a kkv-k számára előnyös a ritkább ellenőrzés, valamint az egyszerűsített hozzáférés.

([10]) Az EMAS-regisztrációs költségek listája elérhető és rendszeresen frissül az EMAS honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2023-07/EMAS%20registration%20costs.pdf

([11]) EMAS „easy" eszköztár kis- és középvállalkozások számára, https://green-business.ec.europa.eu/publications/emas-easy_en

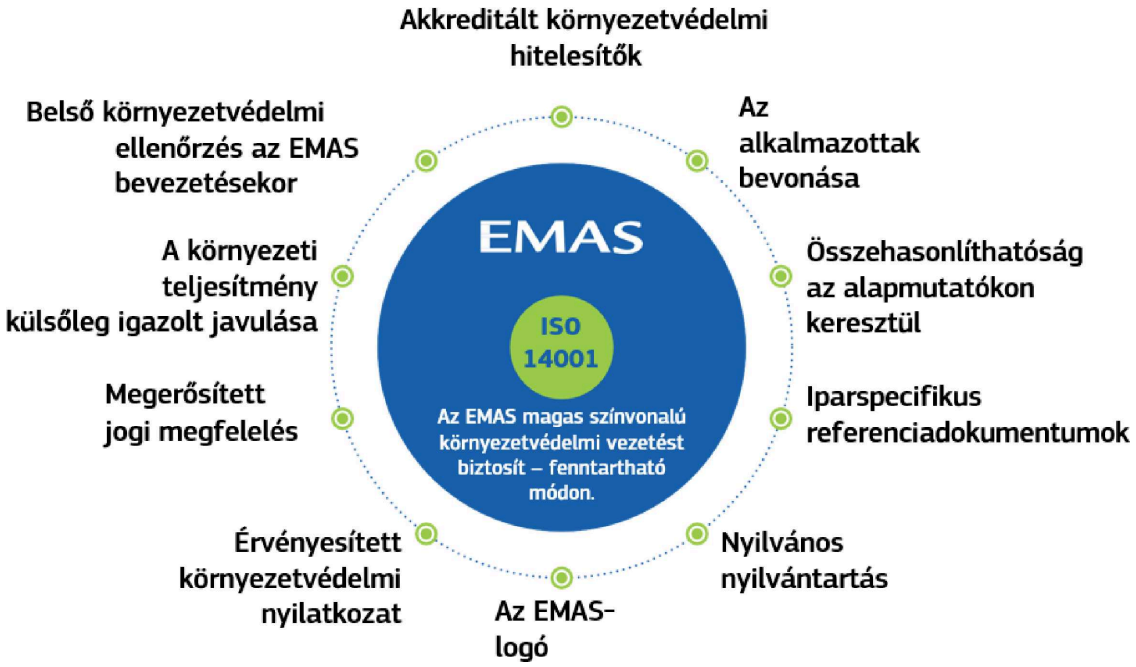
([12]) Ugyanott.

Az EMAS messzebbre megy a környezetvédelmi követelmények tekintetében, mint sok meglévő környezetvédelmi vezetési rendszer és egyéb rendszer. Amint azt az alábbi fő jellemzők mutatják, a többi környezetvédelmi vezetési rendszernél, például az ISO 14001 szabványnál szigorúbb:

- ✓ a környezeti teljesítmény folyamatos javítása;
- ✓ felső vezetőségi képviselő kinevezése;
- ✓ a környezeti állapotfelmérés szükségessége;
- ✓ a jogszabályoknak való megfelelés szisztematikus igazolása;
- ✓ a kötelező hat alapmutatóban számszerűsített közvetlen és közvetett szempontokra vonatkozó környezetvédelmi célkitűzések meghatározása;
- ✓ alkalmazottak bevonása;
- ✓ kommunikáció, átláthatóság és jelentéstétel a környezetvédelmi nyilatkozaton keresztül.

2. ábra

Az EMAS előnyei az EN ISO 14001 szabványon túlmenően (forrás: Umweltbundesamt)

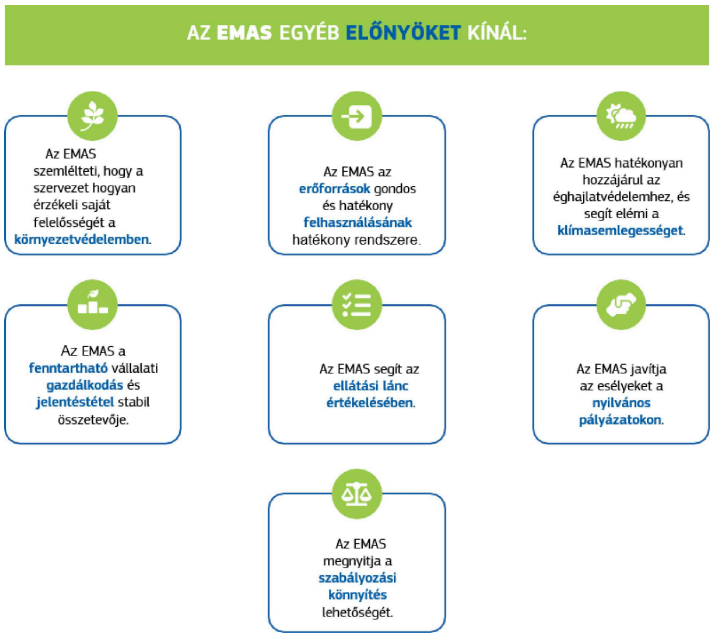

Az EMAS olyan szakpolitikai előnyöket is kínál, mint az anyagfelhasználás hatékonysága, a környezeti hatások csökkentése, támogatás az éghajlati lábnyom csökkentéséhez a klímasemlegesség ([13]) elérése felé vezető úton, valamint támogatás nyújtása az ellátási lánc értékeléséhez. A fenntartható vállalati beszámolás kötelező elemeire és a zöld közbeszerzés előmozdítására is kiterjedhet.

([13]) A nem állami szervezetek (köztük szervezetek és vállalatok) „klímasemlegessége” nem egyértelműen meghatározott fogalom. Az éghajlat-politikai állításokra vonatkozó pontosabb szabályok kidolgozása – például a saját értékláncon belüli és kívüli ellentételezések szerepe és a szervezetek saját értékláncában az üvegházhatást okozó gázok mennyiségének szükséges csökkentése – jelenleg is folyamatban van az EU különböző jogszabályaiban. Amíg nem születik egyértelmű fogalommeghatározás, tanácsos lehet óvatosan eljárni a „klímasemlegességre” vonatkozó határozott állítások tekintetében, mivel előfordulhat, hogy ezeket a jövőben felül kell vizsgálni.

3. ábra

Az EMAS egyéb előnyei

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv értelmében a környezetvédelmi vezetési rendszer tekinthető az ipari létesítmények számára elérhető legjobb technikának. Az ipari létesítményeket üzemeltető szervezetek ezért kétféleképpen részesülhetnek az EMAS előnyeiből. Az EMAS elősegíti az ilyen létesítmények környezeti teljesítményének folyamatos javítását, vagy hozzájárul a magas szintű teljesítmény fenntartásához, és a jogszabályoknak való megfelelést is támogatja.

Az EMAS és a meglévő környezetvédelmi jogszabályok között különböző szinergiák állnak fenn. Erre példa az ipari kibocsátásokról szóló irányelv ([14]), amely az EMAS-t az elérhető legjobb technikaként osztályozza, ([15]) és szabályozási könnyítéseket biztosít az EMAS-ban részt vevő szervezeteknek. További területek, ahol az EMAS kiegészíti a hatályos jogszabályokat: hulladékgazdálkodás, termékek és szolgáltatások környezetbarát tervezése, energiahatékonyság és kibocsátáskereskedelem.

Az EMAS környezetvédelmi nyilatkozata és a környezetvédelmi vezetési rendszerben létrehozott információk a fenntarthatósággal kapcsolatos beszámoláshoz is elsődleges inputként szolgálhatnak. Az EMAS felhasználható az önkéntes jelentéstételi standardoknak (például a Global Reporting Initiative [globális jelentéstételi kezdeményezés]) ([16]) vagy a jogi követelményeknek (például a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló európai irányelv ([17]) előírásai) való megfelelésre. Emellett az EMAS vezetési megközelítése közel áll az önkéntes eszközökhöz és a globális értékláncokra gyakorolt káros hatások elkerülését és csökkentését célzó jövőbeli jogszabályokhoz (az úgynevezett átvilágítási kötelezettségekhez) ([18]). Az EMAS megfelelő keretet biztosít a környezetvédelmi átvilágítás elvégzéséhez, és alapul szolgálhat az értékláncon belüli szélesebb körű fenntarthatósági irányításhoz.

([14]) Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20110106

([15]) Sablon az elérhető legjobb technikákhoz, 16. oldal: https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/Standard_text_%28AFTER_FORUM_13%29.pdf

([16]) A Global Reporting Initiative (GRI) egy független nemzetközi szabványügyi szervezet, amely segíti a vállalkozásokat, a kormányokat és más szervezeteket abban, hogy megértsék és közvetítsék az olyan kérdésekre gyakorolt hatásukat, mint az éghajlatváltozás, az emberi jogok és a korrupció.https://www.globalreporting.org/

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) az 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és a 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464

([18]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071

6. Az EMAS egyéb irányítási rendszereinek és vezetési megközelítéseinek elismerése – az EMAS-rendelet 45. cikke

Az EMAS-rendelet értelmében az Európai Bizottság a meglévő környezetvédelmi vezetési rendszereket vagy azok részeit az EMAS-rendelet vonatkozó követelményeivel egyenértékűnek ismerheti el. Ezen rendszerek néhány vagy összes összetevőjének hivatalos elismerése megkönnyítheti az EMAS-ra való átállást.

Az eljárást az alábbiakban ismertetjük.

a) A tagállamoknak írásos kérelmet kell benyújtaniuk a Bizottsághoz a környezetvédelmi vezetési rendszernek vagy a rendszer egy részének elismerése céljából.

b) A kérelemben elemezni kell és meg kell határozni a rendszer releváns részeit, valamint azokat az elemeket, amelyek megfelelnek az EMAS-nak. Bizonyítani kell az EMAS rendszerrel való egyenértékűséget.

c) A Bizottság benyújtja a javaslatot (a rendelet 49. cikke értelmében létrehozott) EMAS bizottsághoz.

d) A bizottság jóváhagyása után az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzéteszik az elismert környezetvédelmi vezetési rendszernek vagy részeinek az adatait.

Nincs szükség arra, hogy az elismert környezetvédelmi vezetési rendszert vagy annak részeit bevezető szervezetek olyan komponensekkel rendelkezzenek, amelyeket az EMAS-ra való átálláskor már elismertek. Az EMAS-t bevezetni készülő szervezetek nyilvánosan megtekinthetik a vonatkozó bizottsági elismerési határozatot, vagy felvehetik a kapcsolatot az illetékes szervükkel, hogy kiderítsék: az általuk már alkalmazott környezetvédelmi vezetési megközelítés vagy rendszer elismert rendszernek minősül-e ([19]).

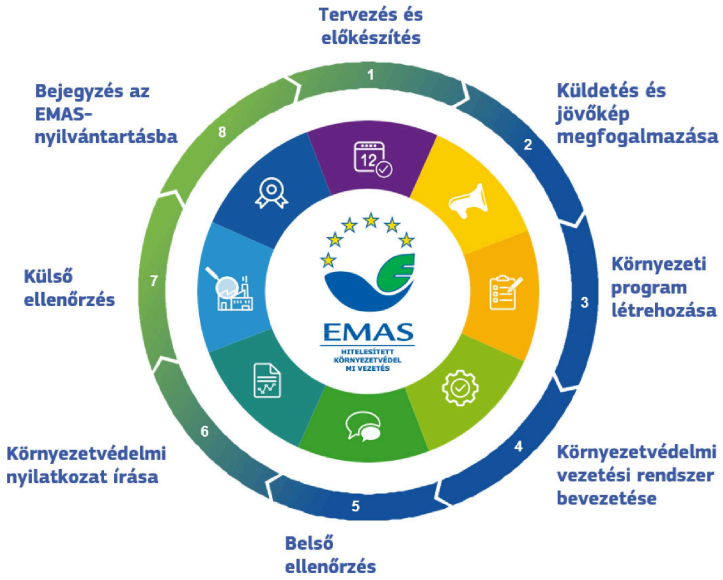
A Bizottság eddig két határozatot adott ki, amelyekben elismerte, hogy más környezetvédelmi vezetési rendszerek egyes részei egyenértékűek az EMAS rendszerrel: Eco-Lighthouse, Norvégia ([20]) és Eco-profit, Ausztria ([21]).

7. Nyolc lépés az EMAS felé

Az ezt követő fejezetek ismertetik, hogy a szervezetnek milyen előkészületeket kell tennie az EMAS bevezetése előtt, a tervezéstől a nyilvántartásba vételig (lásd az alábbi 4. ábrát), és részletesebben is ismerteti az eljárást.

4. ábra

Az EMAS nyolc szakasza

([19]) Az összes uniós tagállam illetékes szerveinek áttekintése: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies

([20]) A Bizottság (EU) 2017/2286 végrehajtási határozata (2017. december 6.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 45. cikkének megfelelően az Eco-Lighthouse környezetvédelmi vezetési rendszer követelményeinek a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) megfelelő követelményeit teljesítő követelményekként való elismeréséről, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32017D2286

([21]) A Bizottság (EU) 2023/1533 végrehajtási határozata (2023. július 24.) az 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 45. cikkének megfelelően az Ecoprofit környezetvédelmi vezetési rendszer követelményeinek a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) megfelelő követelményeit teljesítő követelményekként való elismeréséről, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2023_186_R_0005&qid=1690264664508

Az EMAS bevezetése előtt a szervezetnek szem előtt kell tartania az idő-, tudás-, szakértő- és pénzügyierőforrás-igényt. Irányítási eljárásai a folyamat során tesztelhetők, módosíthatók vagy lecserélhetők. Az alkalmazottaknak képzésben kell részesülniük, valamint ellenőrzéseket és környezetvédelmi nyilatkozatokat kell készíteniük. A szervezetet külső környezetvédelmi hitelesítőnek is ellenőriznie kell.

Több forrásra lesz szükség, különösen a következő tevékenységekhez:

- ✓ külső tanácsadási szolgáltatások az EMAS rendszerrel összhangban lévő környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetésének elősegítése érdekében (ha a szervezet nem rendelkezik a szükséges készségekkel és erőforrásokkal);
- ✓ belső alkalmazottak;
- ✓ az alkalmazottak képzése;
- ✓ környezetvédelmi hitelesítő által végzett környezetvédelmi hitelesítés (külső ellenőrzés);
- ✓ az EMAS-nyilvántartásba való felvételhez szükséges információk továbbítása az illetékes testületnek;
- ✓ adott esetben regisztrálási díjak;
- ✓ lehetséges beruházások, többek között környezetbarát technológiákba, termékekbe, szolgáltatásokba és közbeszerzésbe.

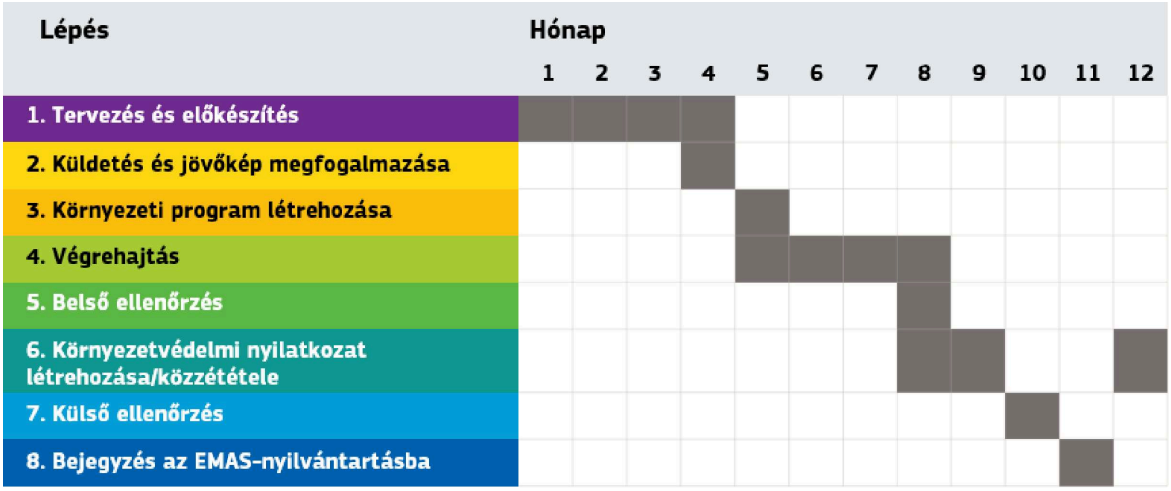
Az erőfeszítések és a költségek csökkentése érdekében a szervezeteknek meg kell vizsgálniuk, hogy

- ✓ a szabályozási könnyítés alkalmazandó-e ([22]);
- ✓ rendelkezésre állnak-e ingyenes sablonok, eszközök ([23]) vagy iránymutatások;
- ✓ van-e tagállami vagy uniós szintű finanszírozási lehetőség;
- ✓ lehetőség van-e az értékelési és/vagy regisztrálási folyamat egyszerűsítésére ([24]) (pl. csoportos nyilvántartásba vétel vagy több telephely nyilvántartásba vételének alkalmazása a 7.2. fejezetben meghatározott feltételek szerint).

A folyamat kezdetétől számítva átlagosan körülbelül 1 évig tart, amíg az illetékes szerv felveszi a szervezetet az EMAS-nyilvántartásba. A folyamat a kisebb szervezetek esetében rövidebb, míg a nagyvállalatok számára hosszadalmas lehet, tekintettel az összetett koordinációs lépésekre. A projektterv (5. ábra) példákat mutat be az érvényesítés/nyilvántartásba vétel lehető leghatékonyabb és legmegbízhatóbb elérését célzó lépésekhez általában szükséges időkeretre.

5. ábra

A nyilvántartásba vételi folyamat ütemezése

([22]) Az EMAS keretében nyilvántartásba vett vállalatoknak nyújtott szabályozási könnyítések gyűjteményének frissített változata elérhető az EMAS honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/publications/annex-ii-compendium-regulatory-relief-measures_en

([23]) Az EMAS valamennyi eszköze, sablonja és iránymutatása elérhető az EMAS honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en

([24]) Az egyes tagállamok valamennyi illetékes testületének elérhetősége megtalálható az EMAS honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies

Mielőtt megkezdenék az EMAS bevezetésének megtervezését, a szervezeteknek először értékelniük kell, hogy milyen követelmények, ajánlatok és lehetőségek alkalmazhatók, és melyek illeszkednek sajátos helyzetükhöz.

A különböző ágazatokra vonatkozó esettanulmányok elérhetők az EU EMAS Helpdesk honlapján ([25]). Egyes regionális kormányok és szervezetek saját EMAS végrehajtási eszközöket is kidolgoztak. Például a katalóniai EMAS Club ([26]) és a bajor környezetvédelmi minisztérium (Németország) ([27]) egyaránt kifejlesztett eszköztárat. További információkért érdemes lehet felvenni a kapcsolatot az érintett szervezetek székhelye szerinti országok illetékes szerveivel.

8. Az EMAS végrehajtásában és fenntartásában részt vevő szereplők és intézmények

– **Környezetvédelmi hitelesítő** ([28])

– Az EMAS-rendelet 2. cikkének (20) bekezdésében említett környezetvédelmi hitelesítő:

– a 765/2008/EK rendeletben meghatározott megfelelőségértékelő testület, vagy ezen testületek egyesülése vagy csoportja, amelyek e rendeletnek megfelelően akkreditációban részesültek; vagy

– olyan természetes vagy jogi személy, illetve ilyen személyek bármely társulása vagy csoportja, amelyet a tagállamok saját eljárásaiknak és az érintett intézményeknek megfelelően, az EMAS-rendelettel összhangban akkreditáltak.

A környezetvédelmi hitelesítők ellenőrzik, hogy a szervezet környezeti állapotfelmérése, környezetvédelmi politikája, környezetvédelmi vezetési rendszere, környezetvédelmi ellenőrzési eljárásai és azok végrehajtása megfelel-e az EMAS-rendelet követelményeinek. Azt is tanúsítják, hogy a környezetvédelmi nyilatkozatban és annak bármely frissítésében szereplő információk és adatok megbízhatóak, hitelesek és pontosak. A környezetvédelmi hitelesítőket az akkreditáló vagy engedélyező testületek ellenőrzik.

Az akkreditált / engedéllyel rendelkező környezetvédelmi hitelesítőkre vonatkozó információk a szervezet székhelye szerinti uniós ország EMAS illetékes testületétől, illetve EMAS akkreditáló vagy engedélyező testületétől szerezhetők be. A szervezet tagállamától eltérő tagállamokból származó megfelelő környezetvédelmi hitelesítőkre vonatkozó információk az EU EMAS-nyilvántartásán keresztül érhetők el ([29]).

– **Illetékes szervek** ([30])

Az illetékes szerveket a tagállamok jelölik ki. Független és semleges szervként általában felelősek a saját tagállamukban székhellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételéért az EU-n belül, ugyanakkor az EU-n kívül székhellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételéért is felelősek lehetnek. Figyelemmel kísérik továbbá a nyilvántartásba vételt és annak megújítását, beleértve a nyilvántartásba vétel felfüggesztését vagy törlését is. A szervezet székhelyének vagy irányítási központjának elhelyezkedése általában meghatározza, hogy melyik illetékes testülethez kell fordulni nyilvántartásba vétel céljából (további részletekért lásd a 7.1. fejezetet, „Harmadik fél általi ellenőrzés”).

– **Végrehajtó hatóság**

A végrehajtó hatóságok a tagállamok által kijelölt szervek, amelyek figyelemmel kísérik az alkalmazandó környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelést, és szükség esetén intézkedéseket hoznak e jogszabályok végrehajtására. E hatóságok feladatai az érintett ország környezetvédelmi jogszabályok végrehajtására vonatkozó nemzeti rendelkezésein alapulnak.

Lépésekre bontott útmutató az EMAS-hoz

([25]) https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-publications/emas-publications-studies_en
([26]) https://clubemas.cat/forms/peticio_eines_viver_emas
([27]) Bayerische EMAS-Kompass, https://www.umweltpakt.bayern.de/emaskompass/
([28]) Az EMAS környezetvédelmi hitelesítőinek listája, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies
([29]) EMAS-nyilvántartás, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123
([30]) Az EMAS illetékes szerveinek listája, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies

1. lépés: Tervezés és előkészítés

1.1. **Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatályának meghatározása az EU-n belül és kívül** – *az EMAS-rendelet II. mellékletének A.4.3. pontja*

Minden szervezet meghatározza és dokumentálja környezetvédelmi vezetési rendszerének alkalmazási körét. A nyilvántartásba vétel alkalmazási körét illetően a szervezetnek figyelembe kell vennie a következőket:

- ✓ külső és belső kérdések;
- ✓ megfelelési kötelezettségek;
- ✓ szervezeti egységek, funkcióik és fizikai határok;
- ✓ tevékenységek, termékek és szolgáltatások;
- ✓ hatáskör és felügyeleti, valamint befolyásolási képesség.

A környezetvédelmi vezetési rendszer hatálya alá kell tartoznia minden olyan tevékenységnek, terméknek és szolgáltatásnak, amely a nyilvántartásba veendő telephelyhez (vagy több telephely nyilvántartásba vétele esetén: telephelyekhez) kapcsolódik.

Az EMAS az EU-n belül és kívül egyaránt alkalmazandó („globális EMAS") a különböző uniós és nem uniós országokban található telephelyekre, amelyek a nyilvántartásba vétel hatálya alá tartozhatnak. Az EU-n kívüli, kizárólag az EU-n kívüli telephellyel rendelkező szervezetek is regisztrálhatnak az EMAS rendszerben.

Az egy vagy több tagállamban vagy nem uniós országban több telephellyel rendelkező szervezet kérelmezheti e telephelyek egészének vagy egy részének egyesített nyilvántartásba vételét (az EMAS-rendelet 3. cikkének (2) bekezdése). Ilyen esetben a szervezetnek már korai szakaszban fel kell vennie a kapcsolatot a környezetvédelmi hitelesítővel/hitelesítőkkel és az érintett illetékes testülettel a nyilvántartásba vételhez szükséges dokumentációval kapcsolatos nyelvi kérdések tisztázása céljából.

A globális EMAS rendszerrel kapcsolatos konkrét kérdések tekintetében lásd az 1221/2009/EK rendelet alapján kidolgozott, az európai uniós egyesített szervezeti nyilvántartásba, a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásába és a globális szervezeti nyilvántartásba való felvételre vonatkozó útmutatóról szóló 2011/832/EU bizottsági határozatot (2011. december 7.) ([31]).

Irányított kérdések az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel előkészítéséhez és megtervezéséhez.

- ✓ A szervezet a felhasználói útmutató bevezetőjében szereplő meghatározás szerinti kis szervezet?
- ✓ Hány telephely tartozik ahhoz a szervezethez, ahol az EMAS-t be kívánják vezetni?
- ✓ Melyik gazdasági ágazathoz tartozik a szervezet?
- ✓ Rendelkezésre állnak-e támogatási programok vagy más támogatási formák az érintett tagállamban vagy régióban, vagy akár helyi szinten?
- ✓ Létezik-e ágazatspecifikus referenciadokumentum arra az ágazatra vonatkozóan, amelyhez a szervezet tartozik? (További információkért lásd az 1.4.5. fejezetet.)
- ✓ Milyen egyéb irányítási rendszereket vagy környezetvédelmi vezetési megközelítéseket alkalmaznak már a szervezeten belül?
- ✓ Ezeket a környezetvédelmi vezetési megközelítéseket vagy rendszereket már elismerték az EMAS felé vezető úton?
- ✓ Vannak-e olyan egyéb, az EMAS szerinti jelentéstétellel kombinálható jelentéstételi követelmények, amelyeknek a szervezet önként eleget tesz vagy eleget kíván tenni, vagy amelyeknek bizonyos jogi követelmények értelmében a hatálya alá tartozik?
- ✓ A szervezet több hasonló telephellyel rendelkezik, ahol az EMAS-t be kívánják vezetni?
- ✓ Ha a szervezet különböző telephelyekkel rendelkezik egy vagy több tagállamban vagy nem uniós országban, be kívánja-e vezetni az EMAS-t ezeken a telephelyeken, és egyetlen nyilvántartási szám alatt kívánja-e regisztrálni őket?
- ✓ Melyik környezetvédelmi hitelesítő jogosult tevékenységének értékelésére?
- ✓ Melyik illetékes szerv felelős a szervezetért?

([31]) A Bizottság határozata (2011. december 7.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján kidolgozott, az európai uniós egyesített szervezeti nyilvántartásba, a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásába és a globális szervezeti nyilvántartásba való felvételre vonatkozó útmutatóról, https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:330:0025:0038:HU:PDF

- ✓ Van-e olyan EMAS végrehajtási csoport a szervezet helyi vagy regionális környezetében, amelyhez csatlakozhatna?
- ✓ Kinek kellene – a szervezet felső vezetésén belül – felelnie az EMAS végrehajtásáért?
- ✓ Ha a szervezet kis szervezet, alkalmazható-e az „EMAS Easy” módszer?
- ✓ A személyzet mely tagját kellene környezetvédelmi vezetési képviselőként bevonni? A szervezeten belül meghatározott területeken (hulladék, kibocsátás-ellenőrzés, biztonság stb.) vannak-e más képviselők, akikre ezt a feladatot rá lehetne bízni?
- ✓ Szükség van-e környezetvédelmi csapatra a környezetvédelmi vezetési képviselő támogatása céljából? Ha igen, a személyzet mely tagjai legyenek benne a csapatban? Használhatók-e a szervezeten belül más meglévő struktúrák erre a célra?
- ✓ Milyen (pénzügyi, technikai) erőforrások állnak rendelkezésre vagy kell rendelkezésre állniuk az EMAS sikeres végrehajtásához és fenntartásához?

1.2. **Az EMAS keretében nyilvántartásba veendő szervezet** – *az EMAS-rendelet 2. cikkének (21) és (22) bekezdése*

Az EMAS-rendelet értelmében:

„Szervezet”: a saját funkciókkal és igazgatással rendelkező, az Unión belüli vagy kívüli társaság, vállalat, cég, vállalkozás, hatóság vagy intézmény, vagy ezek része, vagy kombinációja, függetlenül attól, hogy jogi személyiséggel rendelkezik-e, illetve a közjog vagy a magánjog alá tartozik-e.

„Telephely”: a szervezet irányítási ellenőrzése alatt álló adott földrajzi hely, ahol tevékenységet végeznek, terméket állítanak elő és szolgáltatásokat nyújtanak, beleértve az infrastruktúrát, berendezést és anyagokat; a nyilvántartásba vétel tekintetében a telephely a legkisebb figyelembe vehető egység.

„Vállalati nyilvántartásba vétel”: egy vagy több tagállamban vagy nem uniós országban található telephellyel rendelkező szervezet valamennyi vagy néhány telephelyének egységes nyilvántartásba vétele.

A szervezeteknek pontosan meg kell határozniuk a nyilvántartásba veendő szervezetet, amely az EMAS-t végrehajtja. Alapvető fontosságú, hogy az átláthatóság és az elszámoltathatóság fokozása révén megerősítse az érdekelt felekkel fenntartott kapcsolatokat. Más környezetvédelmi vezetési rendszerektől eltérően az EMAS csak a telephely egészére alkalmazható, annak részeire nem. Ezért a telephely a legkisebb szervezet, amelyet egy szervezet regisztrálhat az EMAS-ban.

Az EMAS résztvevőinek kezdettől fogva szem előtt kell tartaniuk, hogy a környezetvédelmi hitelesítőknek és adott esetben az illetékes testületeknek beleszólásuk van abba, hogy mely szervezeteket kell nyilvántartásba venni (lásd az 1221/2009/EK rendelet 25. cikkének (2) bekezdését). Ugyanígy minden résztvevőnek be kell nyújtania egy környezetvédelmi nyilatkozatot, amelynek tartalmaznia kell az EMAS keretében nyilvántartásba vehető szervezet vagy telephely világos és egyértelmű leírását, valamint tevékenységeinek, termékeinek és szolgáltatásainak, továbbá az anyaszervezetekkel való kapcsolatának összefoglalását (lásd az 1221/2009/EK rendelet IV. melléklete B. pontjának a) alpontját).

Ezek a követelmények biztosítják, hogy a szervezetek jól ismerjék azokat a környezeti tényezőket, amelyek minden telephelyükön jelentős környezeti hatással járnak. Ennélfogva azt tanácsoljuk a résztvevőknek, hogy minden egyes, nyilvántartásba vétel céljából kiválasztott telephelyre vonatkozóan világos és megalapozott indoklással rendelkezzenek. Ez egyúttal felkészíti őket a környezetvédelmi nyilatkozat követelményeire és különösen a hitelesítők és az illetékes szervek, de más érdekelt felek esetleges kérdéseire is. Az illetékes szerv megtagadhatja a nyilvántartásba vételt, ha a nyilvántartásba vételre kiválasztott szervezet nem felel meg az 1221/2009/EK rendelet 2. cikkének (22) bekezdésében szereplő fogalommeghatározásoknak. A szervezeteknek ezért már az EMAS végrehajtási folyamatának kezdetétől konzultálniuk kell az illetékes szervekkel.

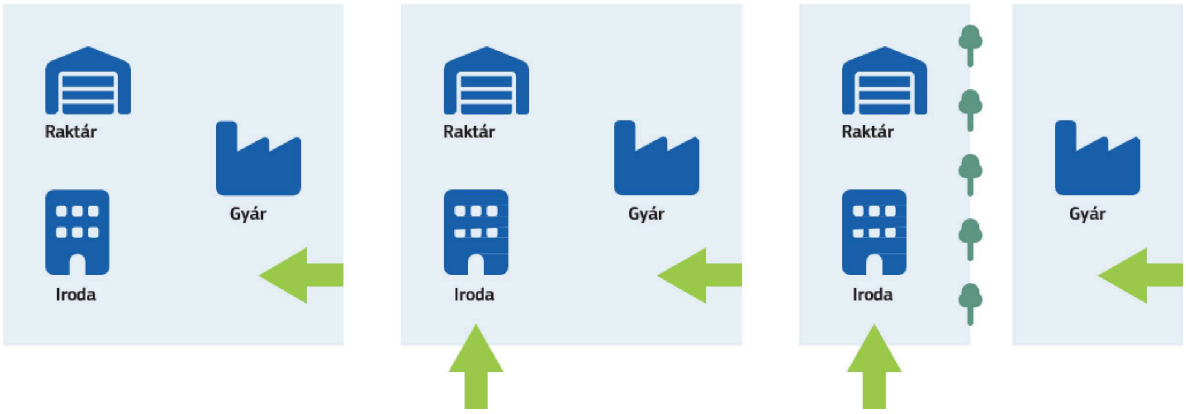
Ha egy szervezet csak egy vagy több telephely külön-külön történő nyilvántartásba vételét mérlegeli, döntésének a következő elveken kell alapulnia: Először is a külön nyilvántartásba vételt alaposan meg kell fontolni. A szervezetnek bizonyítania kell, hogy képes nyomon követni és ellenőrizni a telephely jelentős környezeti tényezőit, és igazolnia kell, hogy az általa nyilvántartásba venni kívánt szervezetet szándékosan nem különítették el más rosszul teljesítő telephelyektől. Másodszor, a nyilvánossággal történő kommunikáció az EMAS kulcseleme. Bevált gyakorlatként a szervezetnek egyértelműen és érthetően tájékoztatnia kell a nyilvánosságot a környezetvédelmi nyilatkozatában arról, hogy miért döntött úgy, hogy egyes telephelyeket elkülönít a nyilvántartásba vételtől.

1.2.1. *Egyetlen telephelyen vagy egyetlen helyszínen működő szervezetek*

Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel legegyszerűbb esete az, amikor a szervezet egyetlen telephelyen működik. Egyetlen telephely általában olyan helyzetre utal, amikor a vizsgált és nyilvántartásba vett szervezethez tartozó számos épület és terület kerítéssel körbevehető.

6. ábra

Három példa egyetlen telephelyen összpontosuló műveletekre

A legtöbb esetben egyszerűen meg lehet határozni, hogy mi minősül telephelynek, és hol húzódnak annak határai. Például:

– egy gyár, amely a tevékenységei elvégzéséhez szükséges valamennyi létesítménnyel rendelkezik (raktár, iroda, a nyersanyagok és hulladékok szomszédos tárolóhelyei, szennyvíztisztító telep, parkolóhely stb.) ugyanazon a helyen (6. ábra, 1. példa), valamint

– szállodaépületeket, kerteket, uszodákat, éttermeket, műszaki helyiségeket stb. magában foglaló turisztikai üdülőhely.

Az egyetlen telephelyen működő szervezet a legegyszerűbb eset, mivel a telephely vezetése és a földrajzi elhelyezkedés összeforrt. Nincs jelentősége, hogy az egyes épületek különböző postacímekkel rendelkeznek-e, mivel egy telephelynek két bejárata is lehet: például egy az irodákhoz való hozzáférést biztosítja, a másik pedig a tehergépkocsik számára van fenntartva, hogy egy másik utcáról közlekedjenek (6. ábra, 2. példa). Előfordulhat, hogy az épületek és a területek vagy más szervezetekhez tartozó egyéb épületek között közforgalmi utak futnak. Ez azt jelenti ugyan, hogy a telephelyet nem lehetne egyetlen kerítéssel elkeríteni, de azt nem, hogy a szervezet nem tekinthető egyetlen telephelynek. A gyártási tevékenységet folytató szervezet és a közelében lévő, vele nem összefüggő területen található raktárépület is egyetlen telephelynek minősül (6. ábra, 3. példa).

1.2.2. *Különböző telephelyeken/helyszíneken működő szervezet*

Az EMAS-rendelet szerint azok a résztvevők, amelyek több telephelyen is működnek, dönthetnek úgy, hogy vagy egyénileg veszik nyilvántartásba a telephelyeket, vagy „szervezetként” teszik ugyanezt (a 2. cikk (21) és (22) bekezdésében meghatározottak szerint). Mindkét esetben a szervezetnek vagy a telephelynek a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatával, programjával és céljaival összhangban igazolnia kell teljesítményének folyamatos javulását a jelentős szempontok és hatások tekintetében. A szervezetnek a helyszín vagy a telephely-kombináció kiválasztását is tisztáznia és indokolnia kell. Bevált gyakorlatként az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt kezdeményező szervezeteknek – függetlenül attól, hogy a magán- vagy a közszférában működnek-e – arra is fel kell készülniük, hogy az érdekelt felek felé tisztázzák és megindokolják a még nyilvántartásba nem vett telephelyekkel kapcsolatos szándékaikat.

Ágazati példák:

– *bankok,*
– *utazási irodák,*
– *kiskereskedelmi üzletláncok,*
– *tanácsadó cégek.*

---

a) *Ugyanazon vagy hasonló termékeket, vagy szolgáltatásokat kínáló szervezet*

A szervezetek gyakran több földrajzi telephelyen/helyszínen működnek, azonban ugyanazokat vagy hasonló termékeket, vagy szolgáltatásokat kínálnak, és közös irányítási eljárásokkal rendelkeznek. Példaként említhetők a bankok, az utazási irodák, a kiskereskedelmi láncok és a tanácsadó cégek. Ilyen esetekben a különböző telephelyeken végzett tevékenységeknek hasonló környezeti tényezőik és hatásaik vannak, hasonló környezetvédelmi vezetési rendszer hatálya alá tartoznak, és ugyanazon struktúrákon belül működnek. Példaként említhetők a fióktelepek, az üzleti irodák, valamint az operatív és műhelylétesítmények.

A szervezet kérheti ezen telephelyek együttes jóváhagyását, akár egyesített nyilvántartásba vétel útján, akár egyetlen telephelyként. Az egyesített nyilvántartásba vételhez a szervezetnek képesnek kell lennie arra, hogy bizonyítsa a hitelesítőnek, hogy környezetvédelmi vezetési eljárásait és politikáját minden helyszínen következetesen alkalmazzák. Az ilyen szervezetek gyakran minden helyszínen/telephelyen ugyanazokat az irányítási eljárásokat alkalmazzák, például közös környezetvédelmi vezetési kézikönyvet. Ha egy szervezet bizonyítani tudja, hogy teljes körű irányítási ellenőrzést gyakorol minden olyan telephely felett, amelyet nyilvántartásba kíván venni, és ugyanazokat az eljárásokat követi, az ellenőrzés kevésbé megterhelő lehet, és nem feltétlenül szükséges minden telephelyen elvégezni. Ezt „mintavételi technikának" nevezzük – további információk a 7.2. lépésben („Mintavételi módszer") találhatók.

b) *Különböző termékeket vagy szolgáltatásokat kínáló szervezetek*

Ha egy szervezet több helyszínen, eltérő irányítási és ellenőrzési rendszerekkel, valamint különböző környezeti tényezőkkel és hatásokkal működik, akkor a mintavételi technika nem alkalmazható hitelesítésre, mivel az egyes telephelyek működési eljárásai és hatásai eltérőek. A szervezet választhat, hogy az egyes telephelyeket külön vagy egyetlen nyilvántartási szám alatt veteti-e nyilvántartásba.

Minden esetben minden telephelyet egyedileg kell ellenőrizni, és a környezeti adatokat külön kell bejelenteni a környezetvédelmi nyilatkozatban. A szervezet először nyilvántartásba vetethet néhány telephelyet, majd ezeket egyetlen nyilvántartási szám alatt, egyetlen szervezetként egyesítheti.

1.2.3. ***Olyan szervezet, amelynek esetében egy adott telephely pontosan nem határozható meg***

Egyes szervezetek, például a közműszolgáltatók, a kézbesítési szolgáltatások, a távközlés, a szállítás és a hulladékgyűjtés ágazatában működő szervezetek számára nehézséget okozhat, hogy tevékenységeikhez konkrét telephelyet vagy helyszínt határozzanak meg. Az ilyen típusú tevékenységek ugyanis egyes esetekben rendelkeznek irodákkal és raktárakkal, más esetekben nem, és infrastruktúrájuk szétszórt lehet. Ez érvényes a hő-, víz-, gáz-, villamosenergia-elosztó vagy távközlési vállalatokra vagy eszközökre (járművek, hulladéktartályok, antennák, ATM-ek stb.), például a szállítás, a távközlés vagy a hulladékgyűjtés esetében.

Ágazati példák:

- *közműszolgáltató (hő, víz, gáz, elektromosság stb.),*
- *távközlés,*
- *közlekedés/szállítás,*
- *hulladékgyűjtés.*

Olyan szervezetek esetében, amelyeknél a telephely nem határozható meg könnyen, mind a szervezet, mind a hitelesítő számára fontos, hogy kétség esetén tájékozódjon az illetékes szervnél, hogy a kiválasztott egység alkalmas-e a nyilvántartásba vételre az EMAS alapelveinek megfelelően. Ezeknek a szervezeteknek világosan meg kell határozniuk működésüket és infrastruktúrájukat, azokat átfogóan integrálniuk kell irányítási rendszerükbe, és pontosan ismertetniük kell a környezetvédelmi nyilatkozatukban. Az ilyen szervezetek esetében fontos, hogy a jelentős környezeti tényezőkkel kapcsolatos felelősségek világosan meg legyenek határozva, és hogy a hitelesítőnek bizonyítéka legyen arra nézve, hogy a szervezet megfelelő eljárással rendelkezik e tényezők ellenőrzésére.

1.2.4. ***Szétszórt területen található különböző telephelyeket irányító szervezetek***

Vannak olyan esetek, amikor egy szervezet különböző létesítményeket működtet egy meghatározott területen, azonban nem tudja a telephelyeket egymástól függetlenül működtetni – ilyen helyzetekben a környezetvédelmi hatások összekapcsolódnak. Példaként említhető egy olyan szervezet, amely ugyanazon a területen található szélturbinákon keresztül termel villamos energiát (függetlenül attól, hogy mekkora ez a terület). Egy szolárpanelekből villamos energiát előállító szervezet hasonló helyzettel szembesül (7. ábra).

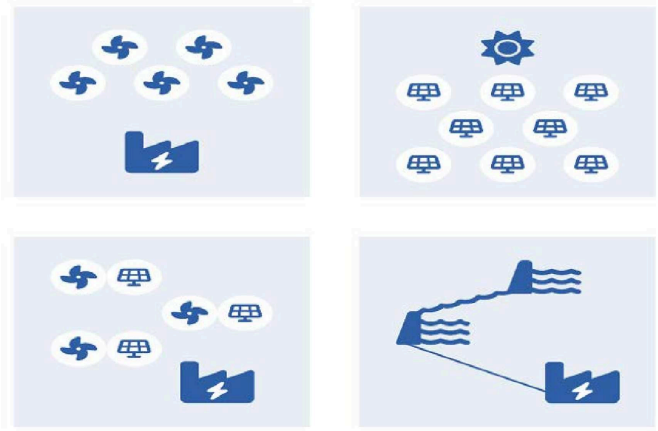
Egy másik lehetséges kombináció lehet, hogy ugyanaz a szervezet mind szélturbinák, mind pedig különböző helyeken (különböző gyártási tevékenységek és telephelyek) található szolárpanelek segítségével termel villamos energiát. Végül a szolárpanelek és a szélturbinák ugyanazon a területen is elhelyezkedhetnek.

Hasonlóképpen, az a vízerőmű, amely több olyan építményből és infrastruktúrából áll, amelyek egy adott folyó mentén helyezkednek el, de mégis az elsődleges célt szolgálják, egy egésznek tekinthető.

Ebben az esetben a különálló létesítmények egyetlen szervezetnek tekinthetők az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel szempontjából, vagy egyesített nyilvántartásba vétel keretében összevontan is regisztrálhatók.

7. ábra

Példák szétszórt területen található különböző telephelyeket irányító szervezetekre

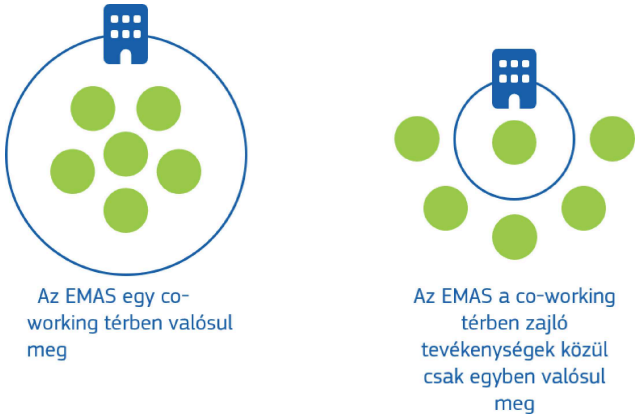

1.2.5. ***Ideiglenes közös tereket irányító szervezetek***

A térhasználatának új módjai vannak, és ma már gyakori, hogy több szervezet is osztozik egy közös munkaterületen vagy egy „szellemkonyhán". Ezekben az esetekben egyértelművé kell tenni, hogy az EMAS-t a közös munka szintjén (az egész telephelyen) valósítják-e meg, tehát a terület nyilvántartásba vehető, vagy csak az e területeken végzett tevékenységek közül néhány fogja végrehajtani az EMAS-t.

8. ábra

Példák megosztott terekre

A szellemkonyhák olyan konyhai helyiségek, amelyeket egyszerre vagy különböző időpontokban több étkeztetési tevékenységre adnak bérbe. Ebben az esetben a telephely a konyhát jelenti, függetlenül attól, hogy éppen ki használja.

Ha a szervezetek meghatározott ideig olyan helyszíneken végeznek tevékenységeket, amelynek nem tulajdonosai, a hitelesítő olyan kiválasztott ideiglenes telephelyeken ellenőrzi a szervezet vezetési rendszerét és környezeti teljesítményét, amelyek a szervezet környezetvédelmi vezetési képességére nézve reprezentatívnak tekinthetők.

A hitelesítő, amikor egy kiválasztott létesítményben ellenőrzi az eljárások hatékonyságát, olyan ellenőrzési mintavételi technikákat alkalmaz, amelyek megfelelnek a helyes gyakorlat normáinak. A szervezetnek igazolnia kell, hogy olyan eljárásokat és technológiákat fogadott el, amelyek megfelelnek azoknak a telephelyeknek, ahol ideiglenesen működnie kell.

Ágazati példák:

– *építővállalatok,*
– *takarító vállalkozások,*
– *szolgáltatók,*
– *cirkuszok.*

Az ideiglenes telephelyeket ezért a hitelesítési folyamat részeként szúrópróbaszerűen ellenőrzik. Tevékenységeiket is nyilvántartásba veszik, nem csak a székhelyüket.

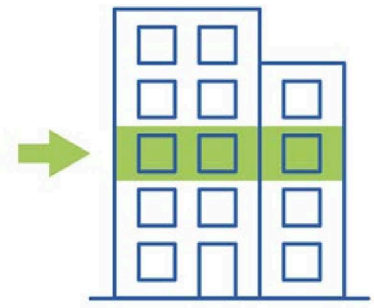
1.2.6. ***Egyetlen helyszínen működő különböző szervezetek***

Egyes esetekben a szervezet vagy annak egy része az épület vagy létesítmény egy részét foglalja el, amint az a 9. ábrán látható. Ebben az esetben a telephely az a szint vagy terület, amelyet a szervezet foglal el, ugyanakkor egyes területeket, például parkolókat más szervezetekkel közösen használ. Ez az ugyanabban az épületben található, nem kapcsolódó tevékenységekre és az egymáshoz kapcsolódó tevékenységekre egyaránt vonatkozhat.

Ebben az esetben minden szervezetet – irányítási és ellenőrzési rendszerével együtt – külön kell nyilvántartásba venni.

9. ábra

Példa közös telephelyen található szervezetre

1.2.7. ***A csoportos megközelítés koncepciója – az EMAS-rendelet 37. cikke***

A **„csoportos”** megközelítés esetében az EMAS rendszert csoportként hajtják végre, ez az ugyanazon ágazathoz tartozó vagy ugyanazon a földrajzi területen elhelyezkedő szervezetek számára lehet hasznos. A különböző ágazatokhoz (üzleti, igazgatási stb.) tartozó szervezetek is alkothatnak csoportokat. Ezek a szervezetek ezt követően együttműködhetnek a végrehajtási folyamatban, és egyénileg vetethetik magukat nyilvántartásba.

Az EMAS-t bevezetni kívánó kis szervezetek piacra lépési akadályainak minimalizálása érdekében egyes tagállamokban a helyi vagy regionális közigazgatások „csoportos megközelítést” alkalmazva szervezhetnek tanácsadási és támogató szolgáltatásokat. Ezt önállóan vagy ipari és kereskedelmi kamarákkal, ipari szövetségekkel és más szervekkel együttműködve tehetik meg.

A csoportalkotás költséghatékony megközelítés, amely a megosztott tanulásra összpontosít. A résztvevők műhelytalálkozókon, gyakorlati példákon keresztül sajátítják el az EMAS alapkoncepcióit, amelyek mindegyike konkrét EMAS-témákat foglal magában. A résztvevők számára is előnyös, ha megosztják egymással bevált gyakorlataikat és tapasztalataikat, és ezáltal motiválják egymást. A speciális témákkal foglalkozó felszólalók műhelytalálkozókat szerveznek tudásplatformként.

A csoportból minden szervezetet külön kell nyilvántartásba venni.

Példa egy csoportra: a bajor környezetvédelmi minisztérium támogatja az EMAS-hoz hasonló környezetvédelmi vezetési rendszerek kezdeti bevezetését, beleértve az érvényesítést, a tanúsítást és a külső ellenőrzést is. Ez a támogatás csak olyan szervezetek számára nyújtható, amelyek projektszponzor által szervezett (5–15 résztvevőt magukban foglaló) projektcsoportokban vesznek részt. A felhasználók így megtakarítják a konzultációs költségeket, és hasznot húznak a hálózatépítésből és a többi résztvevő támogatásából.

1.3. **A környezetvédelmi vezetési rendszer iránti vezetői elkötelezettség** – II. melléklet, A.5.1., 5.3., B.2. pont ([32])

Az EMAS rendszer keretében történő nyilvántartásba vétellel a legmagasabb szintű vezetés kötelezettséget vállal arra, hogy vezető szerepet és elszámoltathatóságot biztosít a környezetvédelmi vezetésben, és előmozdítja a környezeti teljesítmény folyamatos javítását. Hogyan érheti el ezt a legjobban a felső vezetés? Olyan alapvető stratégiai kérdéseket kell megvizsgálnia, mint például:

- ✓ Hogyan kapcsolódik az üzleti modell környezetvédelmi kérdésekhez?
- ✓ Hogyan lehet érdemben integrálni a környezetvédelmi vezetési megfontolásokat az üzleti tevékenységekbe, és hogyan lehet szinergiákat teremteni?
- ✓ A környezetvédelmi vezetés végrehajtásának mely területeire van szükség irányítási szinten?
- ✓ Hol szükséges és hasznos az átruházás?

Az EMAS-rendelet a „felső vezetés” kifejezést használja a szervezeteken belüli legfelsőbb vezető testületre, amely felelős a vállalat célkitűzéseinek meghatározásáért és a szükséges döntések meghozataláért.

Fontos egyértelműen meghatározni, hogy ki a felelős az egyes feladatokért.

A felső vezetésnek ki kell neveznie a felső vezetés egy vagy több konkrét képviselőjét, akik egyértelműen meghatározott szerepekkel, felelősségi körökkel és hatáskörrel rendelkeznek, az egyéb felelősségi körüktől függetlenül. Ennek célja annak biztosítása, hogy a bevezetendő vagy végrehajtandó környezetvédelmi vezetési rendszer teljes mértékben megfeleljen az EMAS-rendelet követelményeinek, és mindenkor működjön. A környezetvédelmi vezetési képviselő maga is tagja lehet a felső vezetésnek, és esetleg rendelkezhet korábbi környezetvédelmi vezetési tapasztalattal.

Az egységes, központilag ellenőrzött környezetvédelmi vezetési rendszerrel rendelkező és a telephelyek közötti jelentős különbségektől mentes szervezetek esetében minden telephely esetében csak egy személyt kell kijelölni.

Azon szervezetek esetében, amelyek telephelyei jelentősen eltérnek egymástól, működésük nagymértékben független, vagy különböző országokban találhatók, egynél több személyt kell kijelölni.

Ezek csupán iránymutatások a szervezetek számára, mivel minden esetet egyedileg kell megvizsgálni. Kétség felmerülése esetén tanácsos további személyeket kijelölni, és egyértelműen meghatározni a különböző felelősségi köröket.

A vezetőséget és a személyzetet tájékoztatni kell e felső vezetői képviselő szerepéről, feladatairól és hatásköreiről. A felső vezetés képviselője egyértelműen meghatározott szerepekkel, felelősségi körökkel és hatáskörrel rendelkezik a következők tekintetében:

- ✓ a környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetésének, alkalmazásának és betartásának biztosítása az EMAS-rendelet követelményeivel összhangban;
- ✓ jelentéstétel a felső vezetésnek a környezetvédelmi vezetési rendszer teljesítményéről, tájékoztatást nyújtva a rendszer erősségeiről és gyengeségeiről, valamint a szükséges fejlesztésekről;

([32]) Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

✓ annak biztosítása, hogy más belső vagy külső személyek ellenőrizzék az olyan egyéb követelményeknek való megfelelést, mint például a hulladékra vonatkozó jogszabályok, amelyek terén esetleg nem rendelkeznek a szükséges ismeretekkel;

Különösen a kis szervezetek kombinálják ezeket a szerepeket. Ahhoz, hogy a környezetvédelmi vezetési rendszer hatékonyan működjön, a vezetés képviselőinek megfelelő hatáskörrel kell rendelkezniük. Ideális esetben a vállalatvezetés részét kell képezniük (vagy legalábbis szorosan együtt kell működniük vele), függetlennek kell lenniük, és élvezniük kell a vezetők és a személyzet bizalmát. Koordinálják a környezetvédelmi vezetési folyamatot, és kapcsolattartó pontként szolgálnak a munkaerő, a felső vezetés, valamint a harmadik felek kérdéseivel kapcsolatban. Egy „EMAS-csapat" támogatását is élvezhetik. E csapat tagjait lehetőség szerint a szervezet valamennyi releváns területéről – például gyártás, létesítménykezelés, értékesítés vagy beszerzés – kell kiválasztani, és a lehető legszélesebb környezetvédelmi szakértelemmel kell rendelkezniük (pl. kibocsátás-ellenőrzési vagy hulladékgazdálkodási tisztviselő).

A meglévő struktúrákat is érdemes kihasználni. Például a vállalat munkavédelmi bizottsága vagy minőségirányítási rendszere kiterjeszthető annak érdekében, hogy magában foglalja vagy integrálja az EMAS témáit. Az EMAS-csapat elvégezheti a szervezet környezetvédelmi ellenőrzését, egyszersmind a további lépések során tudását és tapasztalatait is latba vetheti, következésképpen tervezési és fejlesztési javaslatokkal is előállhat.

Az EMAS-rendelet meghatározása szerint a „környezeti állapotfelmérés" a „szervezet tevékenységeivel, termékeivel és szolgáltatásaival kapcsolatos környezeti tényezők, környezeti hatások és a szervezet környezeti teljesítményének kezdeti átfogó elemzése".

1.4. **Környezeti állapotfelmérés elvégzése** – az EMAS-rendelet 4. cikkének (1a) bekezdése, I. melléklete és II. mellékletének B.3. pontja ([33])

Az EMAS bevezetésének első lépését a szervezet belső felépítésének és tevékenységeinek alapos értékelése jelenti. A cél a szervezet környezeti hatásához kapcsolódó környezeti tényezők (a meghatározás szerint „a szervezet tevékenységeinek, termékeinek vagy szolgáltatásainak olyan eleme, amely hatással van vagy lehet a környezetre") ([34]) meghatározása. Ez az értékelés kiindulópontként szolgál majd egy formális környezetvédelmi vezetési rendszer létrehozásához.

A környezeti állapotfelmérés a következő, részletesen ismertetett területekre terjed ki:

a) a szervezeti környezet meghatározása;

b) az érdekelt felek, valamint szükségleteik és elvárásaik azonosítása;

c) a környezettel kapcsolatos alkalmazandó jogi követelmények meghatározása;

d) az összes, közvetlen és közvetett környezeti tényező azonosítása;

e) a környezeti tényezők jelentőségének értékelése;

f) a korábbi események értékelése;

g) lehetőségek és kockázatok meghatározása;

h) a jelenlegi folyamatok, gyakorlatok és eljárások vizsgálata.

A szervezetnek nem szabad megfeledkeznie arról, hogy az általa azonosított környezeti tényezőket az értékelésük eredményeivel együtt közölnie kell a külső érdekelt felekkel, és hogy ez a gyakorlat képezi ezen elemek első szisztematikus és dokumentált leltárát.

([33]) Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

([34]) Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

Az I. mellékletben leírt kezdeti környezeti állapotfelmérés nem tévesztendő össze a II. melléklet 9.3. pontjában leírt vezetői felülvizsgálattal vagy a III. melléklettel összefüggésben a II. melléklet 9.2. pontjában leírt belső ellenőrzéssel. A II. és III. melléklet a környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetését követően rendszeresen végrehajtandó intézkedésekre vonatkozik.

A környezeti állapotfelmérés fontos része a környezetvédelmi vezetési rendszer megvalósításának, és a szervezeteknek eljárásokat kell kidolgozniuk a kezdeti környezeti állapotfelmérésben meghatározott környezeti tényezők megfelelő nyomon követése céljából. A környezeti tényezők és a kapcsolódó környezeti terhelések változhatnak, csakúgy, mint maguk a szervezeti tevékenységek. Ha a szervezetben lényeges változások következnek be, a környezeti állapotfelmérést a 8. cikkel ([35]) összhangban, legkésőbb a belső ellenőrzések során frissíteni kell / be kell fejezni. A szervezetnek azokat az új fejleményeket, gyakorlatokat vagy kutatási eredményeket is nyomon kell követnie, amelyek segíthetik a környezeti szempontok jelentőségének és a működésben bekövetkezett jelentős változás esetén az új környezeti értékelés szükségességének újraértékelését.

Az I. mellékletben leírt kezdeti környezeti állapotfelmérés nem tévesztendő össze a II. melléklet 9.3. pontjában leírt vezetői felülvizsgálattal vagy a III. melléklettel összefüggésben a II. melléklet 9.2. pontjában leírt belső ellenőrzéssel. A II. és III. melléklet a környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetését követően rendszeresen végrehajtandó intézkedésekkel foglalkozik.

1.4.1. **A szervezeti környezet meghatározása** – az EMAS-rendelet I. mellékletének 1. pontja és II. mellékletének A.4.1. pontja

A szervezetnek azonosítania kell azokat a belső és külső tényezőket, amelyek kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolhatják a környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetését.

A legfontosabb kérdések

- ✓ Mely kérdések bírnak stratégiai jelentőséggel, és hogyan befolyásolják a környezetvédelmi vezetés felépítését és sikerét? Mennyire jelentősek a külső és belső tényezők, különösen kedvező vagy kedvezőtlen hatásaik tekintetében?
- ✓ Milyen tényezők – különösen mely környezeti feltételek – lehetnek hatással a szervezetre, illetve érezhetik a szervezet hatását?

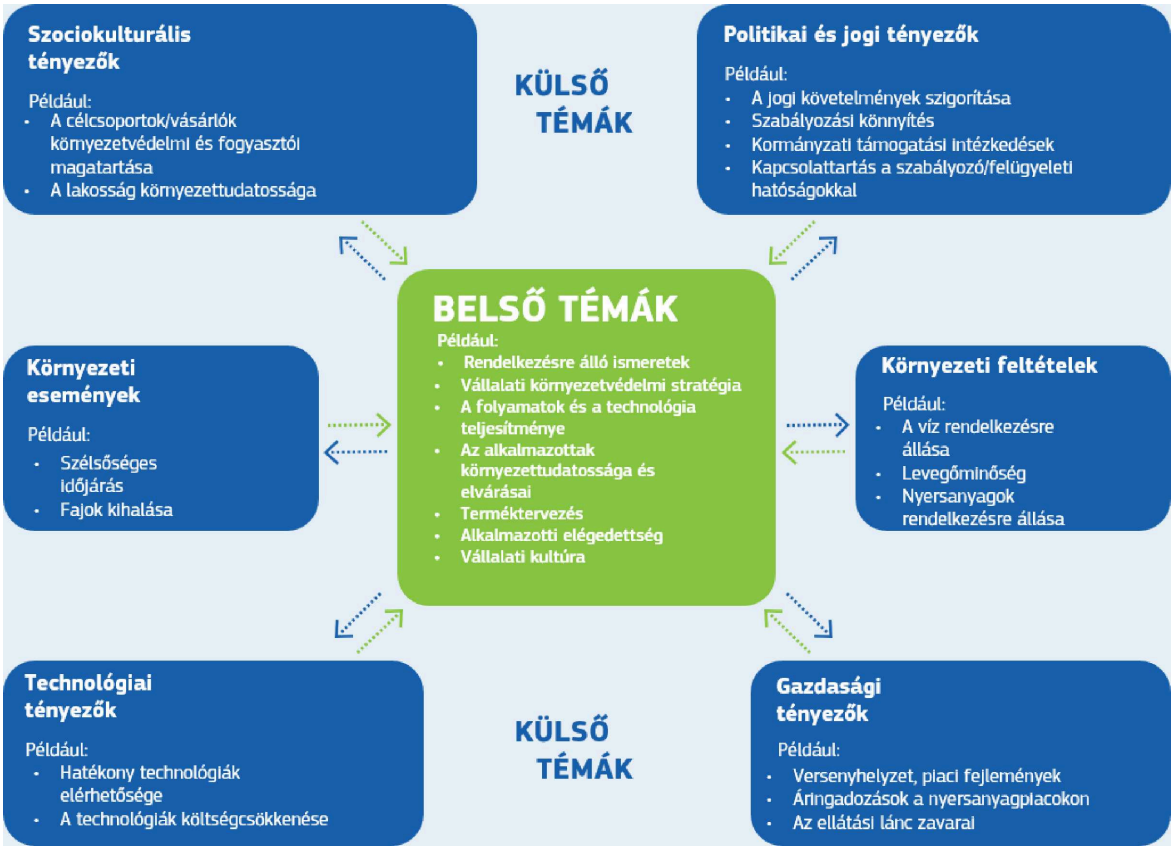
A szervezeti környezet meghatározása biztosítja a környezetvédelmi vezetés tartalmi kiindulópontját és a stratégiai üzleti tervezésbe való integrálását. Azon fenntarthatósági témákban is hasznosnak bizonyulhat, amelyek nem a környezetre vonatkoznak. Figyelembe kell venni a releváns környezeti feltételeket, például az éghajlatot, a levegő- vagy vízminőséget, az erőforrások felhasználását és a biológiai sokféleséget. Egyéb külső (kulturális, társadalmi, politikai, jogi, szabályozási, pénzügyi, technológiai, versenyképességi stb.) feltételeket is figyelembe lehet venni. A belső feltételeket, például a tevékenységeket, a termékeket és szolgáltatásokat, a stratégiai irányítást, a kultúrát és a kapacitást is meg kell vizsgálni, amint azt az alábbi 10. ábra mutatja.

A környezet meghatározása során a környezetvédelmi felső vezetés képviselőjének e befolyásoló tényezők azonosítása érdekében igénybe kell vennie az EMAS-csapat (ha van) és más érintett szervezeti egységek szakértelmét.

([35]) Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

10. ábra

Példák a szervezeti környezetet meghatározó belső és külső tényezőkre

1.4.2. **Az érdekelt felek, valamint igényeik és elvárásaik azonosítása** – az EMAS-rendelet I. mellékletének 2. pontja és II. mellékletének A.4.2. pontja

Az EMAS-rendelet I. melléklete megállapítja, hogy a kezdeti környezeti állapotfelmérés keretében a szervezeteknek azonosítaniuk kell az érdekelt feleket, és meg kell állapítaniuk igényeiket és elvárásaikat. Az érdekelt felek a szervezeten belüli érdekelt felek, például alkalmazottak vagy szolgáltatók a saját telephelyükön és a szervezeten kívül, például hatóságok, ügyfelek, befektetők, beszállítók, szomszédok vagy egyéb csoportok, amelyeket a szervezet tevékenységei, termékei és szolgáltatásai érintenek vagy érinthetnek.

Ez azért fontos, mert az érdekelt felek bizonyos elvárásokat támaszthatnak a szervezettel vagy annak környezeti tényezőivel és hatásaival kapcsolatban, ami kockázatot vagy lehetőséget jelenthet a szervezet és környezetvédelmi vezetési rendszere számára.

A környezet elemzése érdekében hasznos lehet az alábbi kérdéseket a megjelölt érdekelt felekhez intézni.

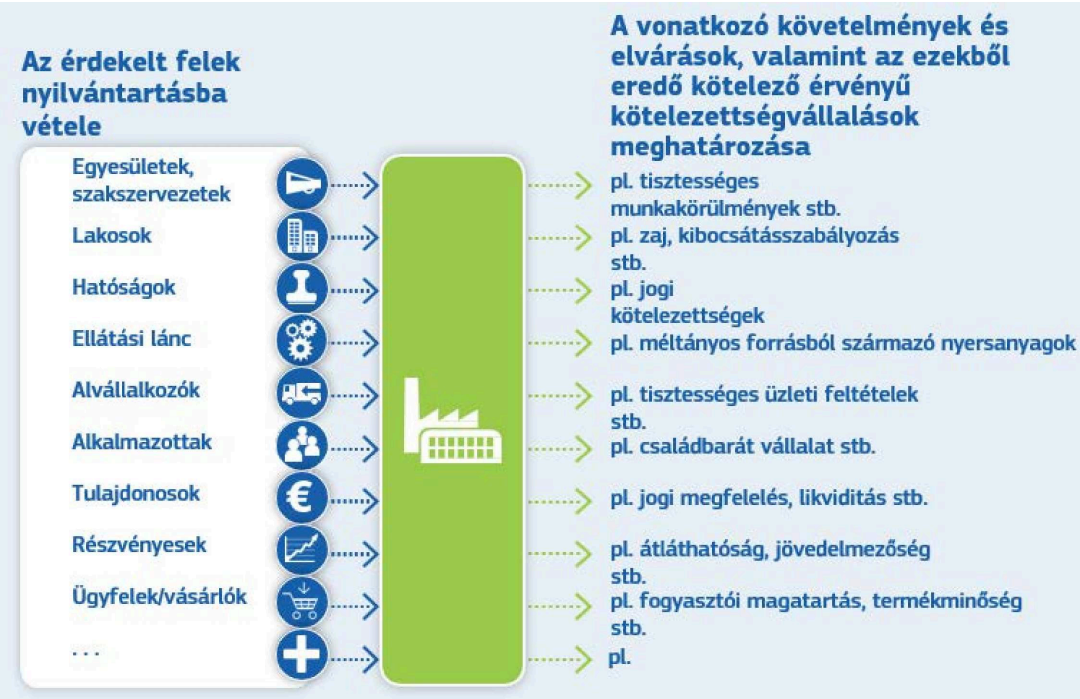
- ✓ Milyen követelményeket vagy elvárásokat támasztanak azzal kapcsolatban, hogy a szervezet hogyan kezeli a környezetet?
- ✓ Ez megfelelési kötelezettségeket eredményez? E követelmények és elvárások közül melyeket kell követni, és melyeket követnek önkéntesen?

Az érdekelt felek és elvárásaik azonosítása hasznos betekintést nyújthat egyes környezeti tényezők hatásába, valamint a jelentőségük értékeléséhez használt kritériumokba (11. ábra). A szervezeteknek az azonosított kérdéseket be kell építeniük környezetvédelmi vezetésükbe.

Döntő fontosságú, hogy ha egy szervezet úgy dönt, hogy önkéntesen megfelel a jogi kötelezettségek hatálya alá nem tartozó igényeknek vagy elvárásoknak, és azokat belefoglalja környezetvédelmi nyilatkozatába, akkor azok a kötelező érvényű kötelezettségvállalások részévé válnak. Az ilyen önkéntes kötelezettségvállalások jellemzően a küldetésnyilatkozatok, szervezeti tervek vagy stratégiák, illetve egyetértési megállapodások (szándéknyilatkozat) részét képezik, és a szerződéses megállapodásokban is tükröződnek.

11. ábra

Példák az érdekelt felekre és a lehetséges elvárásokra (forrás: Umweltbundesamt)

1.4.3. **A környezettel kapcsolatos alkalmazandó jogi követelmények és egyéb megfelelési kötelezettségek meghatározása** – az EMAS-rendelet I. mellékletének 3. pontja, II. mellékletének A.6.1.3. pontja és B.4. pontja

A környezeti értékelés magában foglalja a környezeti ügyekben alkalmazandó jogi követelmények meghatározását. Hasznos továbbá egy ilyen környezetvédelmi jogi nyilvántartás szisztematikus és teljes leltárának elkészítése, valamint az alkalmazandó engedélyekkel való összehasonlítás, beleértve a határértékeket és egyéb követelményeket vagy rendelkezéseket, valamint egyéb hivatalos megállapításokat, például közigazgatási aktusokat.

A szervezetre vonatkozó környezetvédelmi jogi követelmények rögzítése segíti a szervezetet a még nem teljesített követelmények azonosításában és a vonatkozó jogszabályok alakulásának nyomon követésében. Az ellenőrzést és érvényesítést megelőzően ezeket a hiányosságokat a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés érdekében korrekciós intézkedésekkel meg kell szüntetni.

A szervezetre vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok rögzítésekor figyelembe kell venni, hogy ezek a jogszabályok uniós, tagállami, illetve csak regionális vagy helyi szinten lehetnek alkalmazhatók.

Ha az EU-n kívüli szervezetek végre kívánják hajtani az EMAS-t, a környezetvédelmi jogi kötelezettségek rögzítésekor figyelembe kell venniük mind a saját országukban rájuk alkalmazandó előírásokat, mind pedig azon tagállamok hasonló szervezeteire vonatkozó szabályokat, ahol nyilvántartásba vételi kérelmet kívánnak benyújtani ([36]).

Hasznos lehet megemlíteni azokat az előírásokat, amelyek meghatározzák, hogy a hatóságok hogyan végezzék tevékenységüket a környezeti tényezőkre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően, mivel ez közvetett hatást gyakorol a szervezetekre. Például hasznos, ha az engedélykérelmet előkészítő szervezet megvizsgálja az ilyen előírásokat, még akkor is, ha azok magára a szervezetre nem rónak közvetlen kötelezettségeket, segítve a várható kiegészítő rendelkezések mérlegelését. Mivel azonban az ilyen előírások csak feltételesen alkalmazandók erre a szervezetre, a szervezet tartózkodhat is azok rögzítésétől.

A kötelező érvényű kötelezettségek teljesítésére ugyanez vonatkozik. Mivel a közigazgatási rendeletből nem ered közvetlen kötelezettség, annak figyelembevétele nem kötelező. Azonban a környezetvédelmet érintő jogi követelményeken túlmenően kívül a szervezeteknek minden esetben olyan egyéb jogi követelményeket is figyelembe kell venniük, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül a környezetvédelemhez. Az épületek építésére vonatkozó előírások például gyakran tartalmaznak tűzvédelmi követelményeket. Hasznos, ha az ilyen, a környezeti tényezők és a megfelelés szempontjából releváns előírásokat belefoglalják a jogi felülvizsgálatba, és nyomon követik őket.

([36]) A Bizottság határozata (2011. december 7.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján kidolgozott, az európai uniós egyesített szervezeti nyilvántartásba, a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásába és a globális szervezeti nyilvántartásba való felvételre vonatkozó útmutatóról https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011D0832.

A jogi felülvizsgálat más nem jogi dokumentumokra is kiterjedhet, például a szervezet által az érdekelt felekkel közösen vállalt szerződéses megállapodásokra és önkéntes kötelezettségvállalásokra (lásd még az előző fejezet 1.4.2. pontját).

1.4.4. **A közvetlen és közvetett környezeti tényezők megállapítása** - *az EMAS-rendelet* I. mellékletének 4. pontja és II. mellékletének A.6.1.2. pontja to the EMAS Regulation

A környezeti tényező a szervezet tevékenységeinek, termékeinek vagy szolgáltatásainak olyan eleme, amely kölcsönhatásban van vagy kölcsönhatásba léphet a környezettel, és ezáltal hatás(oka)t gyakorolhat rá. Az EMAS előírja a szervezetek számára, hogy vizsgálják meg tevékenységeik környezeti tényezőit és potenciális környezeti hatásait. A szervezeteknek azt is mérlegelniük kell, hogy ezeket tevékenységeik, termékeik és szolgáltatásaik révén közvetlenül ellenőrzésük alatt tarthatják-e, vagy csak közvetetten befolyásolhatják-e őket. Ez különösen fontos a szervezet fő tevékenységének környezetvédelmi tényezői tekintetében. Minden megállapított környezeti tényezőt – akár pozitív, akár negatív – fel kell tüntetni egy jegyzékben.

„Közvetlen környezeti tényező": a szervezet saját tevékenységeihez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz kapcsolódó olyan környezeti tényezők, amelyek felett a szervezet közvetlen irányítási ellenőrzéssel rendelkezik.

„Közvetett környezeti tényező": a szervezet harmadik felekkel folytatott interakciójából eredő környezeti tényező, amelyet egy szervezet észszerű mértékig befolyásolhat.

A szervezeteknek mind a közvetlen, mind a közvetett környezeti tényezőket figyelembe kell venniük.

Ami a közvetlen környezeti tényezőket illeti, a szervezet jellemzően olyan tevékenységek felett gyakorol ellenőrzést, mint például:

- ✓ a terméktervezés;
- ✓ az erőforrás-felhasználás (pl. energia és nyersanyagok, adalékanyagok és segédanyagok, félkész termékek, beleértve a vizet, az állat- és növényvilágot);
- ✓ a helyszíni létesítményekből származó kibocsátások (pl. éghajlat-károsító és egyéb légszennyező anyagok, zaj, rezgés, hő, fény, szag, por);
- ✓ a víztestekbe és a víztestekből történő kibocsátások, beleértve a felszín alatti vizekbe történő beszivárgást is (pl. szennyező anyagok, hő, csíra);
- ✓ szilárd és egyéb hulladékok, különösen a veszélyes hulladékok termelése, újrafeldolgozása, újrafelhasználása, szállítása és ártalmatlanítása;
- ✓ talajhasználat és -szennyezés;
- ✓ helyi szempontok (zaj, rezgés, szag, por, látvány stb);
- ✓ a szolgáltatások nyújtásához szükséges termékek és cikkek szállításának szempontjai;
- ✓ a személyzet üzleti utakon történő szállítása (ez közvetett ellenőrzést is magában foglalhat);
- ✓ környezeti balesetek kockázata;
- ✓ egyéb szükséghelyzetek;
- ✓ valamint potenciális, nem szándékos váratlan események.

A szervezetek tevékenységének közvetlen környezeti tényezői kapcsolódhatnak a vonatkozó jogszabályok követelményeihez, a kötelező környezetvédelmi kötelezettségvállalásokhoz, valamint az engedélyekben meghatározott követelményekhez és feltételekhez (pl. küszöbértékek). Ez azt jelenti, hogy ha bizonyos szennyező anyagokra küszöbértékeket vagy egyéb követelményeket állapítottak meg, a megfelelő kibocsátásokat közvetlen környezeti tényezőnek kell minősíteni.

Ez különösen a következőkre vonatkozik:

- ✓ hivatalos működési engedélyhez kötött létesítmények;
- ✓ a 2010/75/EU irányelv (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv) hatálya alá tartozó létesítmények;
- ✓ a 2012/18/EU irányelv (Seveso III. irányelv) hatálya alá tartozó létesítmények;
- ✓ a villamos energia, fűtés vagy hűtés tekintetében energiaigényes üzemek, valamint a környezetvédelmi ellenőrzéseknek és vizsgálatoknak alávetett létesítmények.

Példák közvetlen környezeti tényezőkre:

– *légköri kibocsátások,*
– *vízbe történő kibocsátások,*
– *hulladék,*
– *természeti erőforrások és nyersanyagok felhasználása,*
– *helyi szempontok (zaj, rezgés, szagok),*
– *földhasználat,*
– *a közlekedésből származó légköri kibocsátások, valamint*
– *környezeti balesetek és vészhelyzetek kockázata.*

Példák közvetett tényezőkre:

– *egy termék életciklusához kapcsolódó tényezők,*
– *tőkeberuházások,*
– *biztosítási szolgáltatások,*
– *beszerzés,*
– *eseménykezelés,*
– *igazgatási és tervezési döntések,*
– *a kivitelezők, alvállalkozók és beszállítók környezeti teljesítménye,*
– *szolgáltatások választéka és összetétele, pl. ingázás, étkeztetés.*

A közvetlen környezeti tényezők nem szabályozott kérdésekhez is kapcsolódhatnak (pl. az ETS hatálya alá nem tartozó létesítményekből származó ÜHG-kibocsátás, földhasználat, zaj stb.).

Egy szervezet a harmadik felekkel való interakciója révén bizonyos mértékig befolyásolhatja a közvetett környezeti tényezőket, de ez a befolyás nem garantált. Közvetetten befolyásolhatja például a harmadik felek – például beszállítók, albeszállítók, ügyfelek vagy alkalmazottak – tevékenységéből eredő környezeti tényezőket és hatásokat.

1.4.5. **Ágazati referenciadokumentumok** – *az EMAS-rendelet 46. cikkének (1) bekezdése*

A Bizottság ágazatspecifikus referenciadokumentumokat, úgynevezett ágazati referenciadokumentumokat bocsát rendelkezésre bizonyos ágazatok számára ([37]). Ezek a legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat és ágazatspecifikus környezeti teljesítménymutatókat sorolják fel. Emellett teljesítmény-referenciaértékeket és a szervezetek környezeti teljesítményének értékelésére szolgáló módszereket is tartalmaznak, amelyek hasznosak lehetnek a környezetvédelmi ellenőrzés szempontjából.

Ha egy adott ágazatban rendelkezésre állnak ágazati referenciadokumentumok, az érintett szervezetnek meg kell őket tekinteniük, amikor meghatározza és értékeli az adott ágazatban ismert környezeti tényezőket és hatásokat.

Az ágazati referenciadokumentumoknak két célja van: a szervezetek segítése a legfontosabb környezeti tényezők azonosításában és az EMAS-rendelet egységes alkalmazásának biztosításában. Ha egy ágazat esetében létezik ágazati referenciadokumentum, a szervezetnek azt figyelembe kell vennie az EMAS végrehajtása során, és a környezetvédelmi hitelesítőknek ellenőrizniük kell ennek megtörténtét, különös tekintettel az EMAS-rendelet 4. cikkére, amely előírja a szervezetek számára, hogy környezetvédelmi nyilatkozatukban hivatkozzanak az ágazati referenciadokumentumokra.

Referenciadokumentumokat dolgoztak ki a következő ágazatok számára ([38]):

([37]) Az ágazati referenciadokumentumok megtalálhatók az EMAS-kiadványok honlapján: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-publications_en

([38]) Ugyanott.

12. ábra

Azon ágazatok, amelyekre vonatkozóan rendelkezésre állnak ágazati referenciadokumentumok

A szervezetek figyelembe vehetik az ágazati referenciadokumentumokat, megvizsgálva az azokban felsorolt helyes környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat, amelyek három csoportba sorolhatók:

- ✓ a szervezet szempontjából nem releváns gyakorlatok;
- ✓ a szervezet által már alkalmazott gyakorlatok; valamint
- ✓ a jövőbeli célok és fellépések során figyelembe veendő gyakorlatok.

Íme egy példa arra, hogy egy szervezet hogyan használhatja fel az ágazati referenciadokumentumokat:

13. ábra

Az ágazati referenciadokumentumok integrálásának egyik lehetséges módja

LEGJOBB KÖRNYEZETVÉDELMI VEZETÉSI GYAKORLATOK A KÖZIGAZGATÁSI ÁGAZAT SZÁMÁRA

LEGJOBB KÖRNYEZETVÉDELMI VEZETÉSI GYAKORLATOK A FENNTARTHATÓ IRODÁKÉRT	IRODÁK	KÉSZ	FOLYAMATBAN	ÉRTÉKELÉSRE VÁR	NEM MEGVALÓSÍTHATÓ	NA	MEGJEGYZÉSEK
Az energiafogyasztás kezelése és minimalizálása							
A vízfogyasztás kezelése és minimalizálása							
A hulladékmennyiség kezelése és minimalizálása							
A papír- és fogyóeszköz-felhasználás minimalizálása							
Az ingázás és az üzleti utazás környezeti hatásainak minimalizálása							
Az étkezdék és kávézók környezeti hatásainak minimalizálása							
A megbeszélések és események szervezéséhez kapcsolódó környezeti hatások minimalizálása							

LEGJOBB KÖRNYEZETVÉDELMI VEZETÉSI GYAKORLATOK A FENNTARTHATÓ ENERGIA ÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS SZEMPONTJÁBÓL	A TELEPÜLÉS	MEGJEGYZÉSEK
Az önkormányzathoz tartozó terület energiafelhasználására és kibocsátásaira vonatkozó adattár készítése		
Önkormányzati energetikai és éghajlat-politikai cselekvési terv kidolgozása és végrehajtása		
Az önkormányzat területén belül az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó stratégia kidolgozása és végrehajtása		
Energiahatékony utcai közvilágítás		
A középületek energiahatékonyságának javítása		
A szociális bérlakások energiahatékonyságának javítása		
Az energiahatékonyság elérése a középületekben energiahatékonyság-alapú szerződések révén		
A meglévő középületek energiahatékonyságának javítása nyomon követéssel, energiagazdálkodással és magatartásbeli változások előmozdításával		
Távfűtési/hűtési hálózatok kiépítése		

Az ágazati referenciadokumentumok használata a kezdeti környezeti elemzésben segíthet a szervezet környezeti helyzetének megjelenítésében, ami támogatja a prioritások meghatározását. Az ágazati referenciadokumentumok használatával egyúttal időt lehet megtakarítani, mivel segítségükkel gyorsan meg lehet ismerni az adott ágazatra vonatkozó bevált gyakorlatokat és technológiákat. Emellett hasznos információkkal és inputokkal szolgálnak az ilyen gyakorlatok és technológiák megvalósításához, beleértve azok előnyeit és költségeit is.

Ezen túlmenően a szervezetnek mérlegelnie kell, hogy az alkalmazandó ágazati referenciadokumentumokban említett mutatók közül melyeket mérik már, és amennyiben teljesítmény-referenciaértékre való hivatkozás történik, akkor azt, hogy a szervezet milyen mértékben éri el ezt a referenciaértéket. Ezeket az információkat fel lehet tüntetni a szervezet által a környezeti teljesítmény mérésére és nyomon követésére használt eszközben (például a vonatkozó adatokat és mutatókat tartalmazó táblázatban), és a teljesítményre vonatkozó információk megadásakor a környezetvédelmi nyilatkozatban is hivatkozni lehet rájuk. A szervezeteknek elvben arra kell törekedniük, hogy környezeti tényezőik értékelése során tevékenységeik, termékeik és szolgáltatásaik teljes életciklusát figyelembe vegyék. Az életciklus valamennyi szakaszát meg kell vizsgálniuk. Jóllehet, ezek a szervezet tevékenységeinek jellegétől függően változhatnak, jellemzően a nyersanyagbeszerzést, a közbeszerzést és vásárlást, a fejlesztést és tervezést, a gyártást, a szállítást, a forgalmazást, a felhasználást, az életciklus végi kezelést és a végső ártalmatlanítást foglalják magukban. A szervezeteknek azonban nem kell teljes életciklus-értékelést végezniük.

A szervezeteknek nemcsak saját tevékenységeik során, hanem az értékláncukban is azonosítaniuk és kezelniük kell a jelentős környezeti hatásokat. Nemzetközi szinten ezek az elvárások az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelveiben vannak kodifikálva, és magukban foglalják az átvilágítási folyamat végrehajtását. Az EU-ban a Bizottság kötelező emberi jogi és környezetvédelmi átvilágítási szabályokat javasolt, amelyek kiterjednek a vállalat saját műveleteire, leányvállalataira, valamint az upstream és downstream értékláncokra ([39]).

Az EMAS keretében a szervezetek termékeik és szolgáltatásaik életciklusának környezeti tényezőit és az eredő hatásokat is figyelembe veszik, és lépéseket tesznek a kezelésükre. Tekintettel a kellő gondosság elvén alapuló megközelítés és a környezetvédelmi vezetés közötti számos párhuzamra, az EMAS keretként használható az átvilágítási folyamatok kialakítása és végrehajtása céljából. Az alábbi táblázat összehasonlítja a felelős üzleti magatartás tekintetében követendő, a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatásban ([40]) leírt átvilágítási folyamat lépéseit és az EMAS-hoz hasonló környezetvédelmi vezetési rendszer megfelelő elemeit.

1. táblázat

„OECD Handbook on Environmental Due Diligence in Mineral and Metal Supply Chains" (OECD-kézikönyv az ásványok és fémek ellátási láncának környezeti átvilágításáról)

Az OECD kellő gondosságra vonatkozó keretrendszerének megfelelő lépése	**Az EMAS általános elemei**
Az OECD felelős üzleti magatartásra vonatkozó átvilágítási folyamata 1. és 2. lépésének részét képezi	A vállalkozás működési környezetének megértése, beleértve az érdekelt felek igényeit és elvárásait, valamint a vállalkozás jogi követelményeit
1. lépés: Az RBC beépítése a szakpolitikákba és az irányítási rendszerekbe	A vállalkozás felső vezetése vezető szerepének és elkötelezettségének biztosítása, a környezetvédelmi vezetésre vonatkozó környezetvédelmi politika, szervezeti struktúrák és folyamatok meghatározása A szükséges erőforrások, kompetenciák és megfelelő belső kommunikáció biztosítása
2. lépés: A tevékenységekben, az ellátási láncokban és az üzleti kapcsolatokban jelentkező káros hatások értékelése;	A környezeti tényezők és hatások, valamint a kapcsolódó kockázatok és lehetőségek azonosítása, értékelése és belső kommunikálása
3. lépés: A káros hatások megszüntetése, megelőzése vagy mérséklése	Környezetvédelmi célkitűzések meghatározása Intézkedések megtervezése és végrehajtása
4. lépés: A végrehajtás és az eredmények nyomon követése	A végrehajtás nyomon követése a környezeti teljesítmény és a megfelelés értékelésével Folyamatos fejlesztés megvalósítása

([39]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071

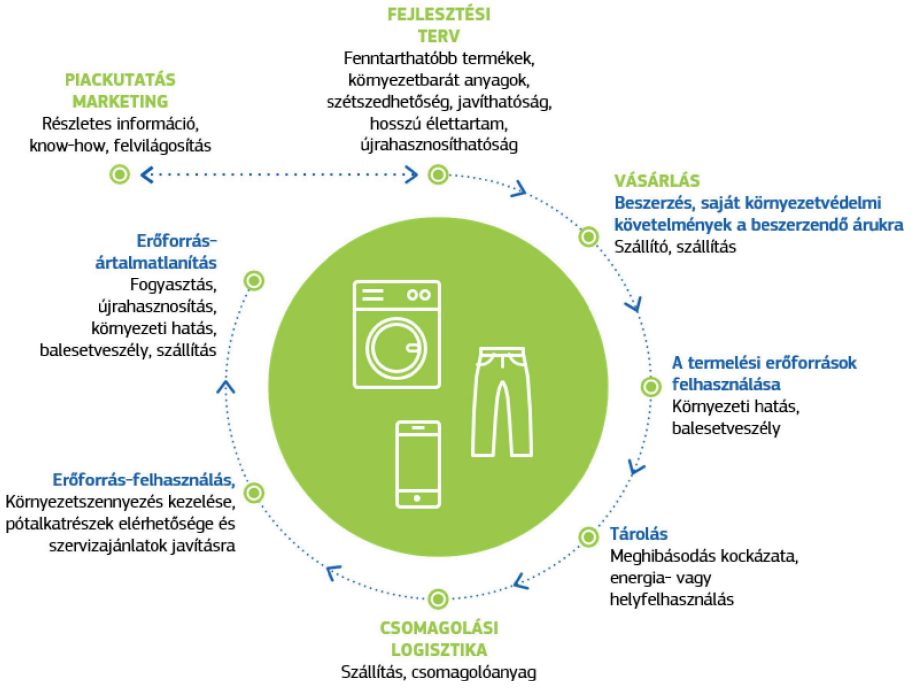
([40]) Handbook on Environmental Due Diligence in Mineral and Metal Supply Chains (Kézikönyv az ásványok és fémek ellátási láncának környezeti átvilágításáról), https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/handbook-on-environmental-due-diligence-in-mineral-supply-chains_cef843bf-en .

5. lépés: A hatások kezelési módjának kommunikálása	Megfelelő külső kommunikáció biztosítása a környezetvédelmi vezetési rendszerről és eredményeiről
6. lépés: Adott esetben gondoskodás a helyreállításról vagy együttműködés abban, valamint a 3. lépés: A káros hatások megszüntetése, megelőzése vagy mérséklése	A meg nem felelés kezelése és korrekciós intézkedések meghozatala

Minden környezeti tényezőt lehetőség szerint önállóan kiválasztott mutatók alkalmazásával kell számszerűsíteni. Alternatív megoldásként ezeket legalább minőségi szempontból osztályozni kell. Mivel a jelentős környezeti tényezőket EMAS-alapmutatóként közzé kell tenni a környezetvédelmi nyilatkozatban, ajánlatos ezeket az alapmutatókat paraméterként szerepeltetni a környezeti tényezők meghatározásakor (a részletesebb magyarázatot és az alapmutatók áttekintését lásd a környezetvédelmi nyilatkozat 6. lépésében).

14. ábra

A termék életciklusa során figyelembe veendő jellemző környezeti tényezők (Forrás: Az EMAS környezetvédelmi vezetési rendszerre vonatkozó iránymutatása a bajorországi Ipari és Kereskedelmi Kamara működési gyakorlatához)

A szervezet az összes környezeti tényező azonosítására kidolgozhat egy eljárást. Ez a következő formákban történhet:

- ✓ minden olyan információforrás felülvizsgálata, amely információkkal szolgálhat a felhasználásokról és kibocsátásokról (beszerzési számlák, fogyasztásmérők, berendezések adatai stb.);
- ✓ annak ellenőrzése, hogy milyen nyersanyagokat, készleteket, félkész termékeket vagy egyéb termékeket és árukat használnak fel, illetve milyen termékeket, hulladékot, szennyvizet stb. bocsátanak ki (a beszerzési és értékesítési részlegek gyakran hasznos kiindulópontok);
- ✓ az alkalmazandó környezetvédelmi jogszabályok és/vagy a telephely(ek)re vonatkozó környezetvédelmi engedélyek, licencek és hasonló dokumentumok eredményeként figyelembe veendő környezeti tényezők azonosítása;
- ✓ telephelyi szemle a helyszíni folyamatok felhasználásainak és kibocsátásainak ellenőrzése céljából (jegyzetelés, szükség esetén rajzok készítése);
- ✓ helyszíni tervek és helyzetképek készítése vagy beszerzése;
- ✓ a legfontosabb személyek meghatározása (vezetőség és munkavállalók); az összes belső rendszerben részt vevő alkalmazottakat fel lehet kérni arra, hogy nyújtsanak tájékoztatást;
- ✓ olyan információk bekérése az alvállalkozóktól, amelyek jelentősen befolyásolhatják a szervezet környezeti teljesítményét;

✓ a múltbeli balesetek, a nyomon követés és az ellenőrzések eredményeinek figyelembevétele;

✓ a tevékenységek megkezdésekor vagy befejezésekor, illetve a folyamatok indításakor és leállításakor fennálló feltételek és a folyamatban azonosított veszélyek rögzítése.

Az EMAS Easy módszertan ([41]) környezetvédelmi szempontú feltérképezése jó módja a környezeti tényezők egyértelmű rögzítésének, különösen a kis szervezetek esetében.

Minden azonosított környezeti tényezőhöz hozzá van rendelve környezeti hatás, amint az az alábbi 2. táblázatban látható.

2. táblázat

Példák környezeti tényezőkre és környezeti hatásukra

Tevékenység	Környezeti tényező	Környezeti hatás
Forgalom	– elfogyasztott gépolajok, üzemanyag-fogyasztás – járművek károsanyag-kibocsátása – gumiabroncskopás (finom por)	– talaj-, víz- és levegőszennyezés – üvegházhatás, zaj
Építőipar	– elsődleges nyersanyagok (források) felhasználása – az építőipari gépek által okozott légköri kibocsátások, zaj, rezgés stb. – földhasználat	– nyersanyagok rendelkezésre állása – zaj-, talaj-, víz- és levegőszennyezés – a talajborítás megsemmisülése – a biológiai sokféleség csökkenése
Irodai szolgáltatások	– anyagok, pl. papír, toner felhasználása – villamosenergia-fogyasztás (közvetett CO_2-kibocsátáshoz vezet)	– vegyes települési hulladékból származó környezetszennyezés – üvegházhatás
Vegyipar	– elsődleges nyersanyagok (források) felhasználása – szennyvíz – illékony szerves vegyületek kibocsátása – ózonkárosító anyagok kibocsátása	– nyersanyagok rendelkezésre állása – vízszennyezés – fotokémiai ózon – az ózonréteg megsemmisítése

1.4.6. **A környezeti tényezők jelentőségének értékelése** – *az EMAS-rendelet I. mellékletének 5. pontja és II. mellékletének 6.1.2. pontja*

A tényezők és hatásaik azonosítását követően a következő lépés ezek részletes értékelése a környezeti tényezők jelentőségének meghatározása céljából.

Minden rögzített környezeti szempontot kvalitatív vagy kvantitatív módon, önállóan kiválasztott kritériumok alkalmazásával kell értékelni. Az átfogó kritériumoknak figyelembe kell venniük a jogszabályokat. Ezek független ellenőrzését is lehetővé kell tenni.

A szervezetnek – az értékelés életciklusának figyelembevételével – azonosítania kell tevékenységeinek, termékeinek és szolgáltatásainak azon környezeti tényezőit, amelyek jelentős környezeti hatással járnak.

A szervezeti tevékenységekből eredő környezeti hatások jelentőségének értékelésekor a következőket kell figyelembe venni:

✓ az anyag- és energiafelhasználás, a hulladékok és a kibocsátások stb. révén a környezetet – ideértve a biológiai sokféleséget és az embereket – érintő esetleges károk vagy előnyök;

✓ a helyi, regionális vagy globális környezet állapota és a szervezet környezeti hatásaiból eredő sebezhetősége;

✓ a tényezők vagy hatások mértéke, száma, gyakorisága és visszafordíthatósága;

✓ a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok és követelményeik megléte;

([41]) Lásd az EMAS-honlap Eszközök oldalát: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en

- ✓ a szervezet jelentős környezeti költségekkel és előnyökkel járó tevékenységei;
- ✓ a szervezet környezeti hatásának fontossági szintje az érdekelt felek és az alkalmazottak számára az elvárásaik és igényeik szempontjából.

Az értékelés során meg kell vizsgálni, hogy a szervezet milyen mértékben tudja befolyásolni ezeket a környezeti tényezőket, és hogy csökkentheti-e az egyes tényezőkhöz kapcsolódó környezeti hatásokat. Az értékelésnek ki kell terjednie a normál műveletekre, valamint a múltbeli, jelenlegi és jövőbeli tevékenységekre vonatkozó váratlan eseményekre és vészhelyzetekre.

E kritériumok alapján a szervezet belső eljárást hozhat létre a környezeti tényezők jelentőségének értékelésére, vagy más eszközöket használhat erre a célra. A kis szervezetek használhatják az EMAS nagyon hasznos információkat és eljárásokat tartalmazó végrehajtási eszközeit ([42]), az EMAS easy eszközt, ([43]) vagy adott esetben az egyes tagállamok által biztosított eszközöket.

Az egyes környezeti tényezők környezeti hatását az alábbiak szerint kell osztályozni:

- ✓ mérték – kibocsátási szint, energia- és vízfogyasztás stb.,
- ✓ súlyosság – veszélyek, toxicitás stb.,
- ✓ gyakoriság/valószínűség,
- ✓ az érdekelt felek aggályai,
- ✓ jogi követelmények.

3. táblázat

A környezeti tényezők értékelése hulladékokra vonatkozó példa felhasználásával

Értékelési kritériumok	**Példa**
A szervezet mely kibocsátásai vagy tevékenységei gyakorolhatnak negatív hatást a környezetre?	Hulladék: vegyes települési hulladék, csomagolási hulladék, veszélyes hulladék
Azon tényezők nagyságrendje, amelyek hatást gyakorolhatnak a környezetre	A hulladék mennyisége: nagy, közepes, kicsi
Azon tényezők súlyossága, amelyek hatást gyakorolhatnak a környezetre	A hulladék veszélyessége, az anyagok toxicitása: nagy, közepes, kicsi
Azon tényezők gyakorisága, amelyek hatást gyakorolhatnak a környezetre	Nagy, közepes, kicsi
A nyilvánosság és az alkalmazottak tájékozottsága a szervezettel kapcsolatos tényezőkről	Erős, közepes, nincs panasz
A szervezet környezetvédelmi jogszabályok által szabályozott tevékenységei	Hulladékokkal kapcsolatos jogszabály értelmében kiadott engedély, nyomonkövetési kötelezettségek

Megjegyzés: hasznos lehet a kritériumok és a konkrét tényezők átfogó jelentőségének számszerűsítése.

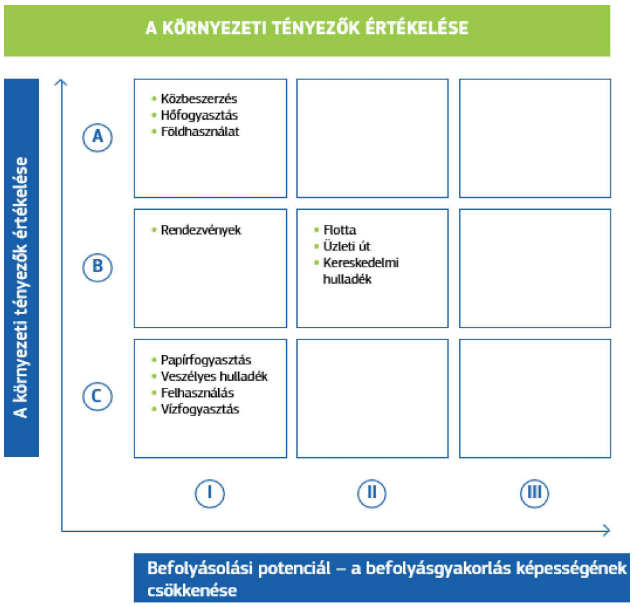
A német Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal által az ABC-elemzés felhasználásával kidolgozott értékelési rendszer (lásd: 15. ábra) példa arra, hogyan kell értékelni a szervezet tevékenységei, termékei és szolgáltatásai környezeti tényezőinek jelentőségét. A szervezet tevékenységei és a telephelyi viszonyok alapján a környezeti tényezők csökkenő fontossági sorrendben A–C. kategóriába sorolandók. Az adott környezeti tényező ellenőrzésének lehetősége ugyancsak három kategóriába sorolható: I-től III-ig, csökkenő fontossági sorrendben.

([42]) Lásd az EMAS-honlap Eszközök oldalát: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en

([43]) Lásd az EMAS-honlap Eszközök oldalát: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en

15. ábra

Példa ABC-elemzést tartalmazó értékelési mátrixra (forrás: a német Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal környezetvédelmi nyilatkozata, 2020)

A = különösen jelentős, a cselekvés szempontjából kiemelten releváns környezeti tényező
B = átlagos jelentőséggel és cselekvési relevanciával jellemezhető környezeti tényező
C = kis jelentőséggel és cselekvési relevanciával jellemezhető környezeti tényező

A környezeti tényezők UBA általi hatásának meghatározásához a következő kategóriák is használatosak:
I = még rövid távon is viszonylag nagy befolyásolási potenciál
II = a környezeti tényezőt fenntarthatóan kell kezelni, de csak közép- és hosszú távon
III = Befolyásolási lehetőségek e környezetvédelmi tényező vonatkozásában nem állnak rendelkezésre, csak nagyon hosszú távon, vagy csak akkor, ha a harmadik felek döntései ismertek.

A jelentős környezeti tényezők azonosítását követően második lépésként ajánlott, hogy a szervezet azonosítsa a megfelelő, környezetvédelmi szempontból releváns létesítményeket és a kapcsolódó folyamatokat. Ez lehetővé teszi a környezet szempontjából lényeges tényezők könnyebb azonosítását. Különösen a környezeti teljesítmény javítására irányuló célkitűzések és intézkedések későbbi meghatározása válik könnyebbé. Az azonosított környezeti tényezőknek a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatában később feltüntetett mutatókról szóló jelentéstételhez is kapcsolódniuk kell. A környezeti tényezők azonosításának eredményeit szisztematikusan be kell építeni a környezetvédelmi vezetési rendszerbe. Többek között a stratégiai döntések során is figyelembe kell venni őket ([44]).

1.4.7. **A korábbi váratlan események kivizsgálásából származó visszajelzések értékelése** – *az EMAS-rendelet I. mellékletének 6. pontja*

A korábbi váratlan események kivizsgálásából származó visszajelzések értékelésére is sor kerül, és a kockázat megismétlődésének megelőzésére szolgáló intézkedésként (megelőző intézkedés) minden cikluson belül be lesznek építve a környezetvédelmi vezetési rendszerbe.

Ez az értékelés a biztosítótársaságokkal stb. folytatott kutatás révén is elvégezhető annak megállapítására, hogy történt-e múltbeli váratlan esemény. Ezeket értékelni kell, és meg kell határozni a megfelelő intézkedéseket.

1.4.8. **Lehetőségek és kockázatok meghatározása és dokumentálása** – *az EMAS-rendelet I. mellékletének 7. pontja és II. mellékletének A.6.1. pontja*

A szervezet meghatározza és dokumentálja a környezeti tényezőivel összefüggő kockázatokat és lehetőségeket, megfelelési kötelezettségeit, valamint egyéb, a fentiekben megállapított kérdéseket és előírásokat. A lehetőségeket és a kockázatokat a következő témák kapcsán kell meghatározni és dokumentálni:

- ✓ szervezeti háttér (belső és külső kérdések),
- ✓ érdekelt felek,

([44]) A környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos kritériumok kidolgozására vonatkozó további iránymutatás a 2001. szeptember 7-i bizottsági ajánlás III. mellékletében (Iránymutatás a környezeti tényezők azonosításához és jelentőségük értékeléséhez) található https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c58095f7-fc2e-4864-b8bf-cb7f7e5d7e17/language-en/format-RDF

✓ kötelező érvényű kötelezettségvállalások,

✓ környezeti tényezők.

Ez lehetővé teszi azon tényezők korai azonosítását, amelyek pozitív (lehetőségek) vagy negatív hatást (kockázatok) gyakorolnak a szervezet környezeti teljesítményére. Ily módon megcélozhatók a lehetőségek, és csökkenthetők a kockázatok. A lehetőségek közé tartozik az új technológiák alkalmazása vagy az érdekelt felekkel való jobb együttműködés révén elért költségmegtakarítás. A kockázatok magukban foglalhatják az ellátási lánc felsőbb szintjein bekövetkező környezeti károkat, az éghajlatváltozásnak a szervezet telephelyére gyakorolt lehetséges hatásait, az érdekelt felek növekvő környezetvédelmi elvárásait vagy a jogszabályok olyan változásait, amelyeket a szervezet még nem kezelt megfelelően. A szervezet azokra a lehetőségekre és kockázatokra összpontosít, amelyek segítenek a környezeti teljesítmény folyamatos javításában és a nemkívánatos hatások és balesetek megelőzésében.

Az EMAS-rendelet 7. cikke szerinti egyszerűsített követelmények előnyeit élvezni kívánó kis és közepes méretű szervezetek esetében a kockázatazonosítás részeként fontos igazolni, hogy nem állnak fenn jelentős környezeti kockázatok.

A szisztematikusan rögzített és dokumentált lehetőségek és kockázatok fontos szerephez jutnak a későbbi intézkedéstervezés során.

A lehetőség-/kockázatazonosítás előnyei a következők:

✓ felismeri a hosszú távú tendenciákat, meghatározza a mozgásteret és elkerüli a nemkívánatos fejleményeket;

✓ előretekintő irányítás révén támogatja a szervezet jövőbeli életképességét;

✓ növeli a potenciális környezeti eseményekkel, a változó környezeti feltételekkel és a kapcsolódó negatív hatásokkal szembeni reagálóképességet és toleranciát;

✓ növeli a jogbiztonságot.

Számos módszer létezik a lehetőségek és a kockázatok értékelésére, például környezeti hibamód- és hatáselemzés, ABC-elemzés (lásd: 15. ábra) vagy GYELV-elemzés.

1.4.9. **A meglévő folyamatok, gyakorlatok és eljárások vizsgálata** – *az EMAS-rendelet I. mellékletének 8. pontja*

Magában foglalja a szervezet meglévő folyamatainak, gyakorlatainak és eljárásainak felülvizsgálatát, valamint a környezetvédelmi vezetés szempontjából releváns eljárások meghatározását. Általában senki sem a nulláról indul. Már gyakran elérhetők a hulladékelkülönítésre vagy az energiatakarékosságra vonatkozó házon belüli iránymutatások, illetve a hulladékkal, a veszélyes anyagokkal, az energiával, a higiéniával stb. foglalkozó tisztviselőkhöz lehet fordulni, akik bevonhatók a környezetvédelmi vezetési rendszerbe. A meglévő környezetvédelmi vezetési megközelítések (lásd „Az EMAS egyéb irányítási rendszereinek és vezetési megközelítéseinek elismerése” című szakaszt) vagy az irányítási rendszerek – például a minőségirányítási rendszer – is használható.

A „környezeti politika” egy szervezet környezeti teljesítményére vonatkozó, a felső vezetés által hivatalosan kifejezett átfogó szándékait és irányát jelenti a környezetvédelem terén (…). Keretet biztosít a környezeti fellépésekhez, valamint a környezeti célok és célkitűzések meghatározásához.

2. lépés: A környezeti politika meghatározása

2.1. **A környezeti politika meghatározása** – az EMAS-rendelet II. mellékletének A.5.2. pontja

A környezeti politikának magában kell foglalnia az alábbiakra vonatkozó kötelezettségvállalást:

✓ a szervezet környezeti tényezőivel kapcsolatos jogi és egyéb követelmények betartása;

✓ környezetszennyezés megelőzése;

✓ a környezeti teljesítmény folyamatos javítása.

A környezeti politika keretet biztosít a környezeti fellépésekhez, valamint a környezeti célok és célkitűzések meghatározásához (lásd alább). Egyértelműnek kell lennie, és ki kell terjednie a legfontosabb prioritásokra, amelyek alapján pontosítani lehet a konkrét célkitűzéseket és célokat.

A környezeti politikában a felső vezetés meghatározza a környezetvédelemre vonatkozó jövőbeli elképzelését. Ezt a végrehajtási folyamat korai szakaszában kell megtenni, de nem a politika alapját képező környezeti állapotfelmérés befejezése előtt. A felső vezetésnek biztosítania kell, hogy ezt a környezeti politikát a szervezeten belül is végrehajtsák és alkalmazzák.

Az alábbi kérdések segíthetnek a környezeti politika által lefedett témák megfogalmazásában.

- *Milyen hatást gyakorolnak a szervezet tevékenységei, termékei és szolgáltatásai a környezetre? Ezt a kezdeti környezeti állapotfelmérésben meg kell határozni.*
- *Mennyire fontos a környezetvédelem a szervezet és az érdekelt felek számára?*
- *Mit kíván tenni a szervezet a környezet védelme és a működési környezetéhez kapcsolódó egyéb konkrét kötelezettségek teljesítése érdekében?*
- *Hogyan illeszkedik a környezeti politika a szervezet filozófiájához és tágabb etikai kérdéseihez?*

A környezeti politika az EMAS továbbfejlesztésének központi iránymutatása, amelyet a környezetvédelmi nyilatkozatban tesznek közzé. Keretet biztosít a környezettel kapcsolatos célok (egyéni célkitűzések) és intézkedések meghatározásához, és illeszkednie kell a vállalati kultúrához.

A környezeti politikát be lehet építeni a meglévő vállalati iránymutatásokba vagy a szervezet vállalati politikájába. Ezenkívül a szervezet számára vagy nevében tevékenykedő valamennyi személlyel közölni kell, és elérhetővé kell tenni az érdekelt felek számára (csatornák: közvetlen tájékoztatás, internet, intranet, hirdetőtábla, tájékoztató stb.).

Számottevő változások esetén a környezeti politikát ki kell igazítani. Fontos, hogy az EMAS-szervezet a teljes környezetvédelmi nyilatkozatot – beleértve a frissítéseket is – teljes mértékben hozzáférhetővé tegye és frissítse.

„Környezeti program”: a megtett intézkedések, a vállalt felelősségek és a környezetvédelmi célkitűzések és célok elérése érdekében alkalmazott vagy tervezett eszközök leírása, valamint az azok elérésére vonatkozó határidők.

„Környezetvédelmi célkitűzés”: a környezeti politikából eredő

átfogó környezetvédelmi cél, amelyet egy szervezet tűzött ki maga elé, és amelyet, ha lehetséges, számszerűsítenek.

„Környezetvédelmi célérték”: a szervezet egészére vagy annak részeire

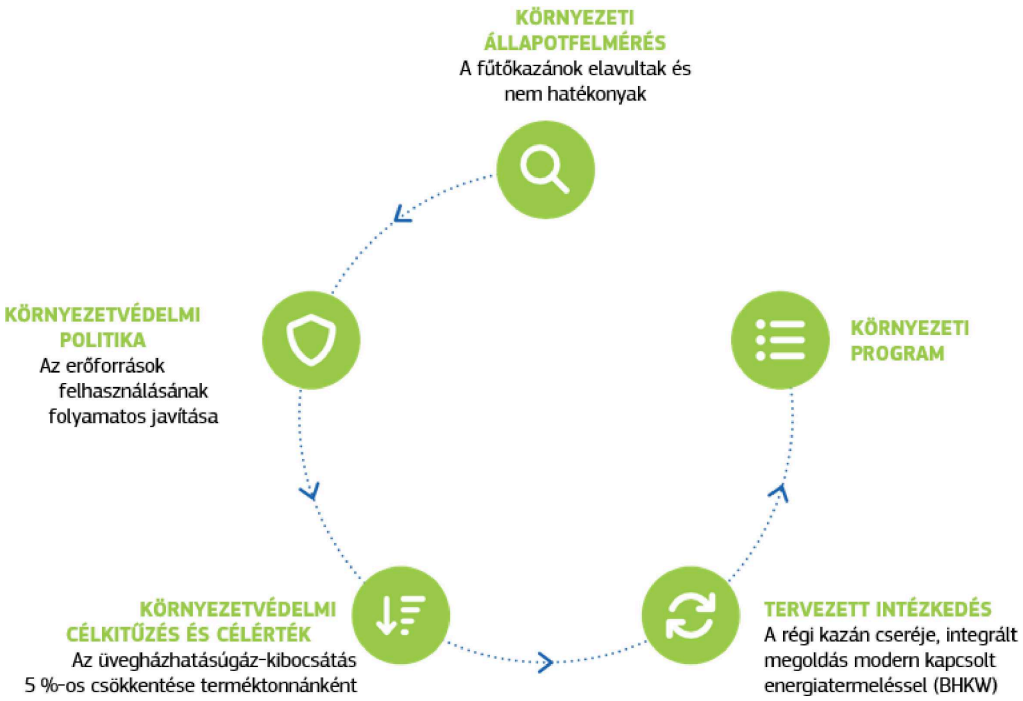
vonatkozó részletes teljesítménykövetelmény, amely a környezeti célkitűzésekből ered, s amelyet a környezeti célkitűzések elérése érdekében kell meghatározni és teljesíteni.

3. lépés: A környezeti politika kidolgozása – az EMAS-rendelet II. mellékletének A.6.2.1. és B.5. pontja

Ebben a lépésben konkrét célkitűzéseket és célértékeket határoznak meg, és intézkedéseket dolgoznak ki a környezeti teljesítmény javítása érdekében. Ezeket az EMAS-rendelet környezeti programként említi. A célkitűzéseknek világosan és egyértelműen kapcsolódniuk kell a jelentős környezeti tényezőkhöz, hozzá kell járulniuk a szervezet környezeti politikájához, és a közvetlen és közvetett környezeti tényezők környezeti teljesítményének tényleges javulásához kell vezetniük. A környezeti program a szervezet környezeti politikáját napi gyakorlattá alakítja át, és folyamatos fejlesztésre ösztönöz. Az alábbi 16. ábra példát mutat be a környezeti politika, a felülvizsgálat, a célkitűzések és az intézkedések közötti kölcsönhatásra.

16. ábra

A környezeti állapotfelmérés, a környezeti politika, a környezetvédelmi célkitűzések és célértékek, a tervezett intézkedések és a környezeti program kölcsönhatása (Forrás: Az EMAS környezetvédelmi vezetési rendszerre vonatkozó iránymutatása a bajorországi Ipari és Kereskedelmi Kamara működési gyakorlatához)

Amennyiben az érintett ágazatra vonatkozóan rendelkezésre állnak az EMAS-rendelet 46. cikkében említett ágazati referenciadokumentumok vonatkozó részei, a szervezeteknek fel kell használniuk azokat. Ezeket a környezeti állapotfelmérésben meghatározott vonatkozó környezeti tényezőkkel összhangban fel kell használni a szervezet környezetvédelmi célértékeinek és célkitűzéseinek meghatározásához és felülvizsgálatához. Az azonosított kiválósági referenciaértékek teljesítése azonban nem kötelező, mivel az EMAS magukra a szervezetekre bízza azok megvalósíthatóságának, valamint a bevált gyakorlatok végrehajtásának a költségek és a hasznok tekintetében történő értékelését.

A környezeti program magában foglalja a felelősségi köröket, a reális időkeretet és a célkitűzések eléréséhez szükséges erőforrásokat. Olyan eszköz, amely segítségével a szervezet napról napra megtervezheti és végrehajthatja a fejlesztéseket. A programot folyamatosan frissíteni kell, és kellően részletesnek kell lennie ahhoz, hogy áttekintést nyújtson a célok felé tett előrehaladásról. A belső környezetvédelmi felülvizsgálat eredményei alapul szolgálnak a célkitűzések és célértékek meghatározásához és a folyamatos javulás biztosításához.

Először is olyan általános környezetvédelmi célkitűzéseket kell meghatározni, mint „az éghajlatra káros kibocsátások csökkentése” vagy „az energiahatékonyság javítása”. A végrehajtáshoz szükséges pénzügyi, technikai vagy emberi erőforrások önmagukban nem környezetvédelmi célok, csupán ezek elérését szolgálják. Ezt követően részletesen meg kell határozni a környezetvédelmi célértékeket, és ezekhez valószínűsíthető határidőket kell rendelni, pl. „A gyártás CO_2-kibocsátásának 20 %-os csökkentése az X dátumtól számított 3 éven belül” vagy „A járműflotta üzemanyag-fogyasztásának 10 %-os csökkentése Y dátumig”. A célértékeket a lehető legegyértelműbben kell meghatározni.

A célértékeknek meg kell felelniük a SMART-elveknek.

- ✓ **S**pecific (Konkrét) – minden célértéknek egy adott problémára kell vonatkoznia.
- ✓ **M**easurable (Mérhető) – minden célértéket számszerűen ki kell fejezni.
- ✓ **A**chievable (Elérhető) – a célértékeknek teljesíthetőnek kell lenniük.
- ✓ **R**ealistic (Reális) – a célértékeknek kihívást kell támasztaniuk és folyamatos fejlesztésre kell ösztönözniük, de nem lehetnek túl nagyratörőek. Amikor egy célérték teljesül, mindig lehet módosítani.
- ✓ **T**ime-bound (Időhöz kötött) – minden egyes célérték elérését határidőhöz kell kötni.

A célértékeket a szervezet jelentős környezeti tényezői és a kapcsolódó megfelelési kötelezettségei alapján kell meghatározni, figyelembe véve a környezeti állapotfelmérésben azonosított kockázatokat és lehetőségeket. Ezeket a környezeti tényezőket prioritásként kell kezelni.

A következő lépés a célértékek eléréséhez szükséges konkrét intézkedések kidolgozása. Az intézkedéseket nem szabad összekeverni a környezetvédelmi célértékekkel.

4. táblázat

Példák a környezetvédelmi célkitűzések, célértékek és intézkedések közötti kölcsönhatásra

Környezetvédelmi célkitűzés (átfogó cél)	→	→
A hulladékkeletkezés minimalizálása	A szerves oldószerek használatának 20 %-os csökkentése 3 éven belül	Az oldószerek lehető legnagyobb mértékű újrafelhasználása A szerves oldószerek újrahasznosítása
Az éghajlatot károsító kibocsátások csökkentése	A gyártás CO_2-kibocsátásának 20 %-os csökkentése az X alapidőponttól számított 3 éven belül	Formázott alkatrészek gázüzemű előmelegítésének átalakítása más gyártási területekről származó hulladékhő felhasználására
Az energiahatékonyság javítása	A járműflotta által felhasznált üzemanyag mennyiségét 10 %-kal csökkenteni kell Y határidőre	A flottában lévő, belső égésű motorral rendelkező jármű cseréje elektromos meghajtású járműre, és zöld villamos energia használata

Szükség esetén meg kell határozni az egyes intézkedések végrehajtásáért felelős személyt vagy csoportot, valamint a finanszírozás időpontját és módját. Ez segít meghatározni az összes lehetséges javítási intézkedés prioritását az erőfeszítések (beruházás, személyi költségek) megtakarításokhoz viszonyított becslésével. A kiemelt fontosságú intézkedéseket először bele kell foglalni a környezeti programba ([45]).

A környezeti program hatálya alá tartozó feladatokat és felelősségi köröket, valamint a felelős hatóságokat dokumentálni és a szervezeten belül ismertetni kell. Minden alkalmazottat tájékoztatni kell a tervezett intézkedésekről, és rendszeresen értesíteni kell őket az előrehaladásról.

Később a környezeti programot be kell építeni a környezetvédelmi nyilatkozatba – gyakran táblázatos formában –, majd közzé kell tenni. Ha a neveket vagy a költségeket nem kívánják közzétenni, akkor egy kevesebb tartalommal rendelkező változat is rendelkezésre bocsátható. A környezetvédelmi hitelesítő azonban a részletes környezeti programot is megtekinti.

Fontos, hogy a meghatározott célkitűzések következetesen össze legyenek kapcsolva a többi elemmel, például a mutatókkal, a kötelező érvényű kötelezettségvállalásokkal, a lehetőségekkel/kockázatokkal és az érdekelt felekkel.

Számottevő változások esetén a környezeti programot ki kell igazítani.

4. lépés: Környezetvédelmi vezetési rendszer létrehozása és végrehajtása – *az EMAS-rendelet 4. cikkének (1b) bekezdése és II. melléklete*

A környezetvédelmi vezetési rendszer ([46]) az általános vezetési rendszer része, amely magában foglalja a szervezeti felépítést, a tervezési tevékenységeket, a felelősségi köröket, az eljárásokat, a környezeti politika kidolgozásának, bevezetésének, megvalósításának, vizsgálatának és fenntartásának folyamatait és eszközeit, valamint a környezeti tényezők kezelését.

A környezeti állapotfelmérés (1. lépés) – különösen a környezetvédelmi elemzés és a jelentős környezeti tényezők azonosítása – során már létrehozásra kerül a sikeres környezetvédelmi vezetés két sarokköve: egy adatbázis és egy hálózat az alkalmazottak és a vezetés között. A feladat most egy működő irányítási rendszer felállítása, meghatározott struktúrákkal és folyamatokkal. A cél a környezetvédelmi vezetés integrálása a megfelelő üzleti folyamatokba. A követelményeket az EMAS-rendelet II. melléklete ismerteti. Az ISO 14001 szabványt alkalmazó szervezeteknek már meg kell felelniük az EMAS-rendelet II. melléklete A. részének, amely az ISO 14001 szabványnak is részét képezi.

([45]) Lásd az EMAS „easy” útmutatójának 11. lépését: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en

([46]) A környezetvédelmi vezetés a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletből ered https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1221

4.1. **Az erőforrások, a feladatok, a felelősség és a hatáskör meghatározása –** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.5.1., A.5.3. és A.7.1. pontja

Az EMAS-rendelet előírja, hogy a szervezet vezetésének vezető szerepet kell betöltenie, és elkötelezettséget kell vállalnia a környezetvédelmi vezetési rendszer tekintetében. Ezért aktív együttműködésre és támogatásra van szükség a szervezet különböző irányítási szintjei részéről. Ez az egyetlen módja annak, hogy a szükséges pénzügyi, emberi és technikai erőforrások rendelkezésre álljanak. Az EMAS követelményeit be kell építeni az üzleti folyamatokba és a szervezet által követett stratégiai irányvonalhoz kapcsolódó környezetvédelmi célkitűzésekbe.

Meg kell határozni, valamint dokumentálni és ismertetni kell az erőforrásokat, a szerepeket, a feladatokat, a felelősségi köröket és a hatásköröket. A környezetvédelmi vezetésben részt vevő szereplők által elvégzett összes lényeges feladatot ismertetni kell. Ez szervezeti ábrák, munkaköri vagy munkahelyi leírások, konkrét feladatok kijelölése stb. révén biztosítható.

A feladatok, felelősségi körök és hatáskörök meghatározása különösen fontos a következő pozíciók esetében:

- ✓ vállalati és szervezeti irányítás,
- ✓ üzlet- vagy telephelykezelés,
- ✓ osztály- és részlegvezetés,
- ✓ környezetvédelmi vezetési képviselők,
- ✓ EMAS-csapat és belső ellenőrök vagy környezetvédelmi hitelesítők,
- ✓ olyan alkalmazottak, akik befolyásolják a környezetvédelmi vezetést olyan területeken, mint a gyártás, a létesítménykezelés, a termékfejlesztés, a beszerzés, a minőségirányítás, a munkahelyi biztonság, az informatika és a nyomon követés,
- ✓ külső beszállítók, szolgáltatók és üzleti partnerek.

A szervezet felső vezetésének ki kell jelölnie a vezetés külön képviselőjét, vagyis egy olyan személyt, aki a környezetvédelmi vezetési rendszerért felel. A vezetés képviselőjének gondoskodnia kell arról, hogy teljesüljön a környezeti vezetési rendszer összes követelménye, hogy a rendszer működjön és naprakész legyen, valamint tájékoztatnia kell a vezetőséget a rendszer működéséről. A képviselőnek be kell számolnia a rendszer erősségeiről és gyengeségeiről, a szükséges fejlesztésekről, valamint megfelelő képzettséggel és tapasztalattal kell rendelkeznie a környezetvédelmi kérdések, a környezettel kapcsolatos jogi követelmények és az irányítás terén. Képesnek kell lennie a koordinációra és a munkacsoportok vezetésére. A lehetőségekhez mérten és a szervezet méretétől függően ezeknek a kompetenciáknak „házon belül" kell rendelkezésre állniuk.

4.2. **Eljárás létrehozása a megfelelési kötelezettségek meghatározására és a megfelelés értékelésére** – az EMAS-rendelet II. mellékletének A.6.1.3, B.4. és A.9.1.2. pontja

A megfelelés az EMAS-rendelet egyik kulcsfontosságú követelménye. A „megfelelési kötelezettségek" kifejezés a következőkre terjedhet ki:

a szervezetekre vonatkozó, uniós, nemzeti, regionális vagy helyi jogszabályokon alapuló környezetvédelmi követelmények, valamint célzott hozzájárulás, például környezetvédelmi engedélyek;

egyéb forrásokból – például önkéntes kötelezettségvállalásokból és üzleti megállapodásokból – származó környezetvédelmi követelmények, valamint az érdekelt felek igényei és elvárásai, amelyeknek a szervezet úgy döntött, hogy megfelel.

Az a szervezet, amely nem teljesíti megfelelési kötelezettségeit, nem vehető nyilvántartásba az EMAS keretében. Az EMAS előírja, hogy a szervezeteknek eljárásokat kell kidolgozniuk a következőkre vonatkozóan:

- ✓ jogi és egyéb követelmények folyamatos, naprakész meghatározása;
- ✓ megfelelőségi felülvizsgálatok elvégzése és a vonatkozó dokumentáció megőrzése.

Ezek az eljárások szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mivel a megfelelési felülvizsgálatok nem lehetnek hatékonyak a megfelelési kötelezettségek alapos ismerete nélkül. A megfelelési kötelezettségek meghatározására szolgáló eljárásnak biztosítania kell, hogy a megfelelési kötelezettségekre vonatkozó információk dokumentáltak, hiánytalanok, naprakészek és érthetőek legyenek, és a személyzet érintett tagjai számára rendelkezésre álljanak.

Ezen belül a következőkkel kell foglalkozni:

- ✓ felelősségi körök és hatáskörök meghatározása;
- ✓ az erőforrások biztosítása;
- ✓ az intézkedési gyakoriság és az információáramlás meghatározása.

A megfelelésértékelés – a szervezet sajátos feltételeinek figyelembevételével – az összes meghatározott megfelelési kötelezettségre kiterjed. Az alábbi 5. táblázat egy példát mutat be.

Nem mindig könnyű felmérni, hogy a szervezetek megfelelnek-e az összes vonatkozó környezetvédelmi jogszabálynak. Segítséget jelentenek a szabadon hozzáférhető jogi adatbázisok, a jogi változásokról tájékoztatást nyújtó fizetett szolgáltatások vagy a külső szolgáltatókkal való együttműködés.

Léteznek olyan speciális informatikai megoldások, amelyek a szervezet igényeihez igazíthatók annak érdekében, hogy a jogi követelményekkel kapcsolatos releváns fejleményekről mindig áttekintést lehessen adni. E megoldások némelyike fejlettebb tartalmat kínál, amely a tisztán szabályozási irányítás mellett felhasználható a kapcsolódó feladatok azonosítására, átruházására és ellenőrzésére.

5. táblázat

Példa a jogszabályi megfelelés felülvizsgálatára

Alkalmazandó környezetvédelmi jog	**A szervezetre vonatkozó egyedi követelmények**	**Megfelelőségi állapot/bizonyíték**	**Szükséges intézkedés**
Hulladékokkal kapcsolatos jogszabály (nemzeti jog)	Hulladéktárolási engedély szükséges	**Meg nem felelés** Az engedély lejárt	Új engedély kérelmezése Az engedélyek lejárat előtti, időben történő kérelmezését biztosító eljárás végrehajtása
Hulladékokkal kapcsolatos jogszabály (nemzeti jog)	A hulladék legalább 50 %-a esetében el kell végezni a hulladék szétválogatását	**Megfelelés** A szétválogatott hulladék mennyisége eléri a hulladék 60 %-át	Nincs adat
A levegőbe történő kibocsátásokra vonatkozó jogszabály (nemzeti jog)	Kibocsátási határértékek (NO_x, SO_x, részecskék stb.)	**Megfelelés** A határértékek alatti mérési eredmények	Nincs adat
A levegőbe történő kibocsátásokra vonatkozó jogszabály (nemzeti jog)	Kazánjóváhagyás	**Megfelelés** Az engedély 2023. 12. 31-ig érvényes	Nincs adat
Zajvédelmi jogszabály (nemzeti jog)	Zajkibocsátási határérték az északi határon (lakott területen): 55 dB (nappal) 45 dB (éjszaka)	**Megfelelés** A megengedett határérték alatti mérési eredmények	Nincs adat
Vízügyi jogszabály (nemzeti jog)	Felszín alatti vizek kinyerésére vonatkozó engedély	**Megfelelés** Az engedély további 3 évig érvényes	Nincs adat
Az üvegházhatásúgáz-kibocsátásról szóló jogszabály (EU-rendelet)	Az üvegházhatást okozó gázokra vonatkozó elosztott határértékek	**Megfelelés** A határérték alatti éves kibocsátások	Lehetőség: egyes kibocsátási jogok értékesíthetők
F-gázok törvénye (EU-rendelet)	Az F-gázok légkörbe jutásának megakadályozása	**Meg nem felelés** A szivárgásvizsgálat sikertelen	A végrehajtandó szivárgásvizsgálat ütemterve
A gyártói felelősségről szóló jogszabály (nemzeti jog)	A papírhulladék-csomagolás újrahasznosítását a forgalomba hozott csomagolás legalább 85 %-ánál el kell végezni	**Megfelelés** A forgalomba hozott papírcsomagolások újrafeldolgozása 2022-ben elérte a 86 %-ot	Nincs adat

A jogi követelményeken kívül a szervezetek más környezetvédelmi követelményeket is figyelembe vehetnek.

Példák az alábbi 6. táblázatban találhatók.

6. táblázat

Példa az egyéb környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés felülvizsgálatára

Alkalmazandó követelmények	Egyedi követelmények	Megfelelőségi állapot/bizonyíték	Szükséges intézkedés
Egy vállalat által aláírt kötelezettségvállalás a városrész levegőminőségének javítására	Tüzelőanyag-átállás szénről földgázra, 2023 végéig	**Meg nem felelés** A feladat még nem fejeződött be, de a műszaki dokumentáció elkészült, és a finanszírozás biztosított	Az érdekelt felek tájékoztatása a késedelemről Folytatás a tervnek megfelelően
Szerződés a hulladékgazdálkodással megbízott vállalkozóval (újrahasznosító)	Fahulladék – a nem fából készült elemek megengedett legnagyobb mennyisége 5 kg/Mg	**Megfelelés** – A vállalkozótól nem érkezett igény	– A hulladékkezelés javítása a 100 %-os elkülönítés felé
	Papír/karton – legfeljebb 15 %-os nedvességtartalom	**Megfelelés** A vállalkozótól nem érkezett igény	– Nincs adat
	Műanyagok – más műanyagoktól elkülönített poliuretán-hulladék	**Megfelelés** – A vállalkozótól nem érkezett igény	– Nincs adat
A szervezet által kidolgozott környezetvédelmi program a szomszédok zajjal és vizuális hatásokkal kapcsolatos panaszaira válaszul	Nehéz áruk szállítása (tehergépjárművel) éjszaka (22:00–06:00) nem megengedett	**Meg nem felelés** az átmenetileg megnövekedett piaci kereslet miatt szükség esetén engedélyezték a nehéz áruk szállítását	– A szomszédok megkérdezése zajelfogadásukat illetően – A kompenzációs intézkedések ellenőrzése
	Fák ültetése zöld gát kialakítása céljából a telephely északi határán	**Megfelelés** Faültetés befejezve	Megfelelő karbantartás biztosítása

A megfelelőségi felülvizsgálat gyakoriságának biztosítania kell, hogy a szervezet rendszeresen frissíthesse jogi megfelelőségi felülvizsgálatát és más környezetvédelmi követelményeket, beleértve azokat is, amelyeket a szervezet maga vállalt.

4.3. **A személyzet elkötelezettsége, szakértelme, képzése és tudatossága–** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.7.2. és B.6. pontja

A sikeres környezetvédelmi vezetési rendszer alapja az alkalmazottak aktív részvétele. A végrehajtás csak akkor lesz hosszú távon működőképes, ha a munkaerő közösen alakítja ki, érti meg és fogadja el a rendszert és a kapcsolódó intézkedéseket. Emiatt célszerű az alkalmazotti részvétel rendszerének korai és minden szinten történő bevezetése az alkalmazottak képviselőinek bevonásával. Az EMAS végrehajtása terén elért eredményeket közös sikerként kell kiemelni.

Fontos, hogy minden olyan személy képzésben részesüljön, aki jelentős környezeti hatást gyakorol a szervezetre. Ehhez először azonosítani kell a készségeket és a képzési igényeket, majd ezeket ennek megfelelően kell kezelni. A végrehajtott intézkedéseket dokumentálni kell. A képzés és a folyamatos tanulás különösen ajánlott, sőt szükséges a belső folyamatokban bekövetkező változások, a balesetek vagy váratlan események nyomon követése, a jogi követelmények változása vagy új alkalmazottak felvétele esetén.

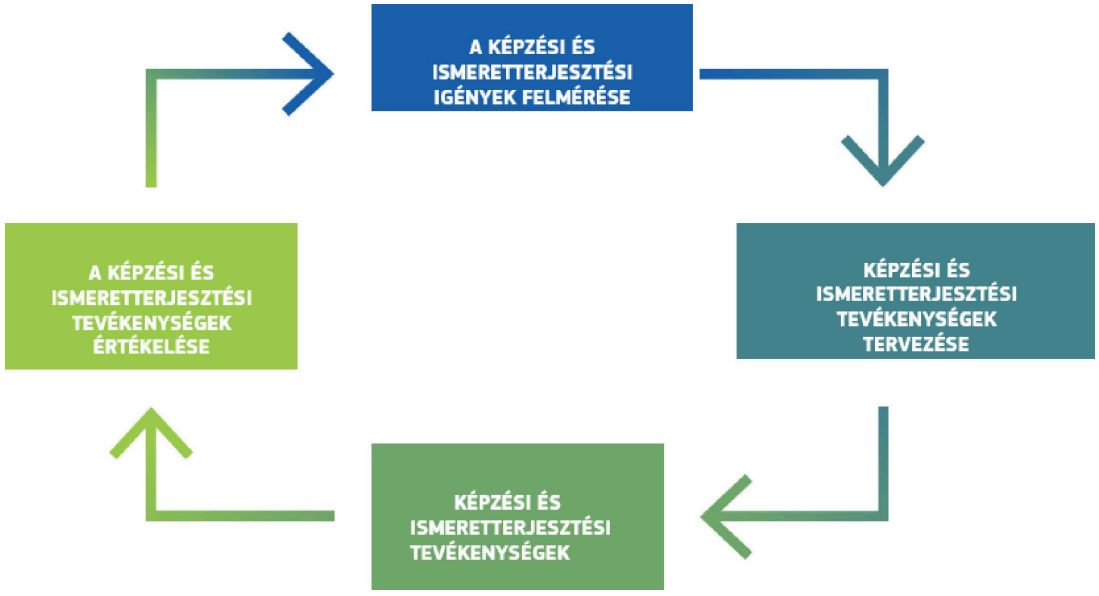
A szervezetnek eljárást kell kidolgoznia, bevezetnie és fenntartania, amelynek segítségével megállapíthatók a képzési igények, és megtehetők a szükséges lépések ahhoz, hogy a környezetvédelmi vezetési rendszerben részt vevő személyzet megfelelő ismeretekkel rendelkezzen az alábbiakról:

- ✓ a szervezet környezeti politikája,
- ✓ a szervezetre vonatkozó jogi követelmények és más környezetvédelmi követelmények,
- ✓ a szervezet egészére és az egyes munkaterületekre vonatkozó célok és célkitűzések,
- ✓ környezeti tényezők és hatások, illetve ezek nyomon követésének módszere,
- ✓ feladatok és felelősségi körök a környezetvédelmi vezetési rendszerben.

A szervezet minden alkalmazottjának és mindenkinek, aki a szervezet képviseletében dolgozik, ismernie kell a szerepét az EMAS rendszerben, valamint tisztában kell lennie a rendszer környezetvédelmi előnyeivel. Mindenki számára képzést vagy legalább képzési lehetőséget kell biztosítani a környezeti tudatosságról, valamint a szervezet környezetvédelmi vezetési rendszeréről.

17. ábra

A környezetvédelmi vezetési rendszeren belüli képzések folyamatábrája

Egyes németországi EMAS csoportos projektek esetében az EMAS easy eszköztárában rendelkezésre bocsátott, személyre szabott „környezetvédelmi személyazonosító igazolvány" számos, többnyire kisebb vállalatnál bizonyította hasznosságát a gyakorlatban. Ez minden egyes alkalmazott részéről magas szintű elkötelezettséget és tudatosságnövelést eredményez az EMAS iránt.

A szervezet alkalmazottainak, beszállítóinak, vállalkozóinak stb. fel kell hívniuk a figyelmet a tevékenységeikhez kapcsolódó jelentős környezeti tényezőkre és hatásokra, valamint arra, hogy személyes teljesítményük révén hogyan járulhatnak hozzá azok javításához. Ehhez egyértelműen közölni kell az egyes személyek szerepét és felelősségét, valamint a kialakult folyamatoktól való eltérés következményeit.

Az aktívan bevont alkalmazottak a folyamatos és sikeres környezetvédelmi fejlesztések hajtóerejét jelentik, és hozzájárulnak az EMAS szervezeten belüli elfogadtatásához. Az alkalmazottakat ezért különösen a felső vezetésnek – például kommunikációs kampányok vagy felmérések révén – ösztönöznie kell arra, hogy aktívan részt vegyenek és közreműködjenek a környezetvédelmi kérdésekben, vagy rendszeresen beépítsék a környezetvédelmi kérdéseket a vezetés és a személyzet napirendjébe. Ebben az összefüggésben fontos, hogy mind a felső vezetés, mind az alkalmazottak folyamatosan visszajelzést adjanak egymásnak elvárásaikról és igényeikről, illetve a kapott bírálatokról és elismerésekről.

Az alkalmazottak EMAS-ban való részvétele alapulhat például alkalmazotti javaslatokon, ösztönző programokon, projektekkel kapcsolatos csoportmunkán, környezetvédelmi bizottságokon vagy a véglegesen kinevezett EMAS-csapaton. Elvben az alkalmazottakat észszerű minden lépésbe aktívan bevonni.

Például a következő tevékenységekben vehetnek részt ([47]):

- ✓ környezeti tényezők meghatározása és értékelése;
- ✓ eljárások és/vagy utasítások kidolgozása és módosítása;
- ✓ környezetvédelmi célokra és célkitűzésekre vonatkozó javaslattétel;
- ✓ belső környezetvédelmi ellenőrzésben való részvétel;
- ✓ az EMAS környezetvédelmi nyilatkozat elkészítése vagy frissítése.

A Bizottság EMAS-nagyköveteket nevezett ki, többek között a vezetőség tagjaiból, akik rövid személyes üzeneteket küldenek a személyzetnek, kiemelve, hogyan csökkentik saját környezeti hatásukat. A személyzet tudatosságát tovább erősíti a szervezeti egységek EMAS-kapcsolattartóinak hálózata, amely központilag szervezett figyelemfelkeltő kampányokban vesz részt, és kapcsolattartó pontként szolgál a környezetvédelmi tájékoztatáshoz és a szolgáltatási szintű önkéntes fellépéshez. A személyzet bevonása ugyancsak kulcsfontosságú eleme a környezetbarátabbá tételről szóló bizottsági közleménynekhttps://commission.europa.eu/about-european-commission/organisational-structure/people-first-modernising-european-commission/people-first-greening-european-commission_hu), amely fő célkitűzéseként azt határozza meg, hogyan kívánja elérni a klímasemlegességet a mindennapi működés során 2030-ig.

Az alkalmazottak körében végzett átfogó felmérés nagyon hasznos eszköz az EMAS bevezetésének kezdeti szakaszában. Gyakran bebizonyosodott, hogy hasznos visszajelzést tud adni a környezeti hatások csökkentéséhez, ami a környezetvédelmi vezetési rendszer és a vállalati identitás részévé válhat.

4.4. **A belső és külső kommunikációra vonatkozó eljárás létrehozása**– az EMAS-rendelet II. mellékletének A.7.4. pontja

A nyitottság, az átláthatóság és a környezeti információk rendelkezésre bocsátása az EMAS kulcsfontosságú jellemzői, amelyek megkülönböztetik a többi meglévő környezetvédelmi vezetési rendszertől. Ezért kell a belső és külső kommunikációra vonatkozó eljárást kidolgozni, ellenőrizni és szükség esetén korrigálni. Kötelező érvényű kötelezettségeket kell előírni, és konkrét kommunikációs csatornákat, időközöket és témákat kell meghatározni.

Elengedhetetlen, hogy az alkalmazottak jó belső és külső kommunikációt folytassanak a vezetéssel (alulról felfelé) és fordítva (felülről lefelé). A lehetséges csatornák közé tartozik az intranet, a prospektusok, a belső kiadványok, a hírlevelek, a vállalat javaslattételi rendszere, az ülések és a hirdetőtáblák.

A szervezet elismeri az érdekelt felekkel folytatott kommunikáció szükségességét és értékét. Az EMAS-szervezetek ezért elkötelezettek amellett, hogy párbeszédet folytassanak a nyilvánossággal, és tájékoztassák az érdekelt feleket a szervezetek tevékenységeinek, termékeinek és szolgáltatásainak környezeti hatásairól. Ez magában foglalja az EMAS környezetvédelmi nyilatkozat közzétételét és terjesztését. A külső kommunikációs lehetőségek további példái közé tartozik még az internet, a honlap, a közösségi média, a kampánynapok, a sajtóközlemények, a prospektusok, valamint az EMAS-logó használata, ahol ez megengedett és lehetséges ([48]). Fontos komolyan venni a külső megkereséseket és panaszokat, és azokra a panaszok kezelésére szolgáló rögzített eljárások létrehozásával válaszolni. Különösen a gyorsan változó közösségimédia-ágazatban elengedhetetlen a hozzáértő, gyors és szakmai fellépés a szervezetről kialakult kép védelme érdekében.

([47]) Az EMAS keretében az alkalmazottak bevonására vonatkozó teljes követelményeket a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 25-i, 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. melléklete tartalmazza.

([48]) Lásd az EMAS-rendelet 10. cikkét és V. mellékletét.

4.5. **Dokumentáció és a dokumentumok kezelése –** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.7.5. pontja

A megfelelő dokumentáció biztosítja a környezetvédelmi vezetési rendszer zavartalan működését a mindennapi működés során, valamint a belső információáramlást. Ezt a dokumentációt a környezetvédelmi hitelesítőnek is ellenőriznie kell. Egyrészt a dokumentáció megfelel az EMAS-rendelet követelményeinek, másrészt a szervezet igényeinek és feltételeinek az üzleti folyamatok megbízható nyomon követése és az üzletmenet folytonosságának biztosítása tekintetében.

A szervezetnek elegendő dokumentált információt kell fenntartania annak érdekében, hogy meggyőződjön a folyamatok terveknek megfelelő végrehajtásáról ([49]).

- ✓ A környezetvédelmi vezetési rendszerre vonatkozó dokumentációnak a következőkre kell kiterjednie:
- ✓ a környezetvédelmi vezetési rendszer alkalmazási területe
- ✓ környezeti állapotfelmérés
- ✓ a vezetőségi felülvizsgálat eredményei
- ✓ jogi kötelezettségek
- ✓ jelentős környezeti tényezők és hatások
- ✓ lehetőségek és kockázatok
- ✓ környezeti politika
- ✓ környezetvédelmi célkitűzések, célértékek (egyedi célkitűzések) és intézkedések
- ✓ készségek és felelősségi körök
- ✓ kommunikáció
- ✓ képzések
- ✓ a (környezetvédelmi szempontból) releváns folyamatok vagy tevékenységek figyelemmel kísérése, különös tekintettel a környezetvédelmi vezetési rendszerhez szükséges funkciókra, felelősségi körökre és hatáskörökre, a szekvencia-vezérlési eljárásra, az üzemeltetési folyamatokra és a munkavégzési utasításokra
- ✓ készültség és reagálás vészhelyzet esetén
- ✓ figyelemmel kísérés, mérés, elemzés és értékelés
- ✓ meg nem felelés és korrekciós intézkedések
- ✓ belső ellenőrzések
- ✓ a szervezet által a környezetvédelmi vezetési rendszer hatékonyságának biztosításához szükségesnek ítélt egyéb intézkedések

A dokumentumok a folyamatok szabályozására szolgálnak. Oktatási jellegűek, ezért bizonyos eljárások szerint kell őket kezelni és kiadni.

A nyilvántartások a bizonyítékok megőrzésére szolgálnak. Ezek környezetvédelmi szempontból releváns adatgyűjtések, naplók (működési naplók), környezetvédelmi jelentések stb. Az érintett tevékenységek nyomon követhető dokumentációjaként szolgálnak, és adatokat szolgáltatnak a vállalat folyamatos fejlesztéséhez.

A szervezetnek oly módon kell létrehoznia, fenntartania és nyomon követnie a dokumentált információkat, hogy megfelelő és hatékony környezetvédelmi vezetési rendszert tudjon biztosítani.

Különös figyelmet kell fordítani a nyilvántartások vezetésére.

([49]) A szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. mellékletének 8.1. pontja.

A környezetvédelmi vezetési rendszer dokumentálására sokféle információ használható. Ezért fontos az egyértelmű címkézés (pl. cím, dátum, szerző vagy hivatkozási szám) és a megfelelő formátum (pl. a nyelv, a szoftververzió, a grafika, az elektronikus vagy nyomtatott formátum tekintetében), és biztosítani kell a tartalom naprakész és felhasználóbarát módon, felülvizsgálható formában való megjelenítését.

Annak biztosításához, hogy a dokumentumok szükség esetén rendelkezésre álljanak, és védve legyenek a visszaéléssel és az adatvesztéssel szemben, ismerni kell az alábbi kérdésekre adott válaszokat.

- ✓ Kik a címzettek? Milyen hozzáférési jogokkal kell rendelkezniük (olvasás, módosítás tekintetében)?
- ✓ Hol található megfelelő tárolóhely?
- ✓ Hogyan használják a dokumentumot?
- ✓ Mi a hosszú távú tárolás biztosítási módja (pl. rendszeres biztonsági másolatok)?
- ✓ Hogyan azonosíthatók a frissítések és a módosítások?
- ✓ Hogyan kezelik az archiválást a dokumentumok lejárta / érvénytelenné válása után?
- ✓ Az eljárásokról szóló dokumentumok, amelyek leírják, HOGYAN, MIKOR és KI által kezelendők.

A külső dokumentumok kezelése és terjesztése tekintetében is gondosan kell eljárni. A dokumentumok közé tartoznak a jogszabályok és szabványok, a helyi hatóságoktól és a közigazgatási szervektől származó információk, a berendezésekre vonatkozó felhasználói kézikönyvek, a biztonsági és egészségvédelmi adatlapok gyűjteménye, valamint az ügyfél-specifikációk.

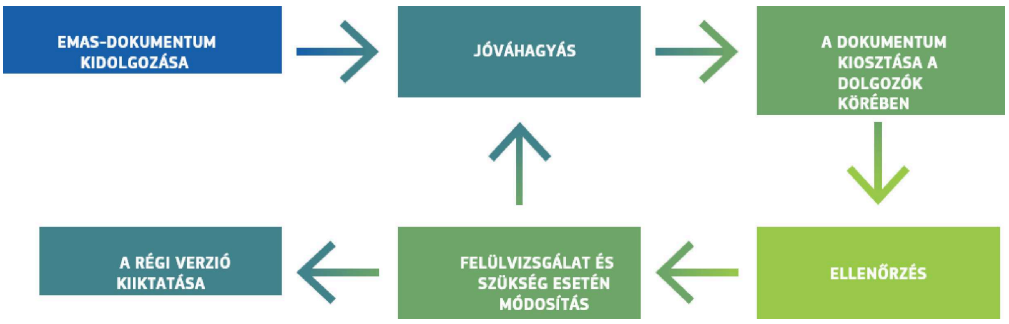
A nyilvántartások közé tartoznak például a következőket tartalmazó vagy leíró dokumentumok:

- *villamosenergia-, víz- és nyersanyag-felhasználás*
- *hulladékkeletkezés (veszélyes és nem veszélyes hulladék)*
- *üvegházhatásúgáz-kibocsátás*
- *váratlan események, balesetek és panaszok,*
- *jogi követelmények,*
- *a belső környezetvédelmi ellenőrzésekről és vezetői értékelésekről szóló jelentések,*
- *vizsgálati jelentések,*
- *jelentős környezeti tényezők,*
- *meg nem felelés, korrekciós és megelőző intézkedések,*
- *kommunikáció és képzés,*
- *a személyzet javaslatai,*
- *műhelytalálkozók és szemináriumok.*

A dokumentumok kezelésére vonatkozó eljárást az alábbi 18. ábrán látható módon kell végrehajtani.

18. ábra

A dokumentumok környezetvédelmi vezetési rendszeren belüli kezelésére vonatkozó eljárás

A rendszernek biztosítania kell, hogy a dokumentumok különböző változatai később is rendelkezésre álljanak, és olvashatóak és azonosíthatóak maradjanak.

Példák eljárásokra:

- *a jelentős környezeti tényezők meghatározása és értékelése*
- *a jogszabályok betartásának irányítása*
- *az azonosított jelentős környezeti tényezők kezelése*
- *a nyomon követés és a mérés irányítása*
- *a vészhelyzeti készültség irányítása*
- *a meg nem felelések, megelőző intézkedések és korrekciós intézkedések kezelése*
- *a készségek, képzés és tudatosság azonosítása és irányítása*
- *a kommunikáció irányítása*
- *a dokumentumok kezelése*
- *a nyilvántartások kezelése*
- *a belső ellenőrzések irányítása.*

A munkautasítások konkrét üzemeltetési eljárásokat írnak elő. Ismertetniük kell a tevékenység jelentőségét, az ahhoz kapcsolódó környezeti kockázatokat, a végrehajtásért felelős személyzet speciális képzését és a megfelelő felügyeletet. A munkautasítást világossá és könnyen érthetővé kell tenni, például képek, piktogramok vagy hasonlók használatával.

Számos szervezet egy központilag hozzáférhető környezetvédelmi kézikönyvben vagy környezetvédelmi vezetési kézikönyvben foglalja össze az EMAS rendszerhez szükséges írásos információkat. Az e fejezet elején említett valamennyi elemre vonatkozóan dokumentálandó információkat tartalmazza. Ez biztosítja, hogy minden fontos dokumentum gyorsan és egyértelműen rendelkezésre álljon, és hogy az EMAS által előírt valamennyi dokumentált információ rendelkezésre álljon. A kézikönyvet be lehet építeni a szervezet éves gazdálkodási tervébe. A kézikönyvnek nem kell hosszúnak és bonyolultnak lennie. Tájékoztatnia kell a személyzetet a szervezet környezetvédelmi vezetési rendszerének kialakításáról és felépítéséről, a különböző részek közötti kapcsolatról, valamint az egyes érdekelt felek rendszerbeli szerepéről. A kézikönyv nem kötelező, de használata bevált gyakorlatnak minősül. A digitalizálással egyre elterjedtebbé váltak az elektronikus nyilvántartó rendszerek.

Az EMAS-rendelet 26. cikke értelmében a kisebb szervezetekre egyszerűsített dokumentációs követelmények vonatkoznak: az ellenőrzés vagy érvényesítés tehát úgy van testreszabva, hogy a kisebb szervezeteknek csak korlátozott mértékben kell dokumentálniuk eljárásaikat. A bajor „EMAS-iránytű" német nyelvű munkaanyagokkal segíti a környezetvédelmi kézikönyv elkészítését.

Ha már létezik egy dokumentációs rendszer, például a minőségirányítás vagy a munkahelyi biztonság kezelésére, akkor célszerű az EMAS-dokumentumokat ebbe integrálni, vagy optimalizálni a párhuzamos munkavégzés elkerülése és a bürokrácia csökkentése érdekében.

4.6. **Műveleti tervezés és üzemelés-ellenőrzés –** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.8.1. pontja

A műveleti tervezés és üzemelés-ellenőrzés magában foglalja a jelentős környezeti hatások elkerüléséhez vagy minimalizálásához, illetve a kockázatok és lehetőségek kezeléséhez szükséges valamennyi vizsgálati, tervezési és végrehajtási tevékenységet. Olyan tevékenységekre is kiterjedhet, mint a berendezések karbantartása, az újraindítás és a leállás, a telephelyen dolgozó alvállalkozók irányítása, illetve a beszállítók vagy gyártók által nyújtott szolgáltatások.

Olyan eljárásokat kell bevezetni, amelyek segítségével kezelhetők a feltárt kockázatok, meghatározhatók a célok és mérhető a környezeti teljesítmény (lehetőleg egyértelmű környezeti mutatók segítségével). Az eljárásokban meg kell határozni a rendes körülményeket. Az abnormális körülményeket és a vészhelyzeteket is meg kell határozni és le kell írni. Az üzemelés-ellenőrző eljárásokat részletesen dokumentálni kell és belső ellenőrzés alá kell vonni.

Az üzemelés-ellenőrzés különböző formákat ölthet. A leghatékonyabbak azok, amelyek a környezeti hatásokat a forrásnál kezelik, például a káros termékek vagy műveletek megszüntetése, illetve a veszélyes anyagok kevésbé veszélyes anyagokkal való helyettesítése révén. A műszaki kontroll általában berendezések vagy technológiák használatát foglalja magában a művelet végrehajtásának ellenőrzése érdekében. Ez történhet például a létesítmény energiahatékonyságát javító folyamatautomatizálás bevezetésével, vagy elhatároló medencék létesítésével, amelyek baleset esetén megakadályozzák a víz- és talajszennyezést. Az adminisztratív ellenőrzések olyan terveket, szabályokat, eljárásokat, utasításokat, képzést és vizsgálatokat foglalnak magukban, amelyek iránymutatásul szolgálhatnak az emberek munkájának vagy tevékenységeinek elvégzéséhez. Ide tartozhatnak az üzemeltetési berendezésekre és felszerelésekre vonatkozó munkafolyamatok, valamint a környezettudatos beszerzésre vagy a környezettudatos tervezésre vonatkozó szabályok.

Az EMAS „plan – tervezés, do – cselekvés, check – ellenőrzés, act – intézkedés” elven működő folyamatrendszere ugyancsak támogatja az ellátási értéklánc fenntartható kialakítását és a kellő gondosság elvén alapuló megfelelő folyamatokat. Először is, a vállalatoknak világos képpel kell rendelkezniük ellátási értékláncaikról, amelyek némelyike összetett és globális. Ezt követően azonosítani és rangsorolni kell a jelenlegi és a potenciális környezeti hatásokat. Ennek alapján célértékeket kell megállapítani, valamint intézkedéseket kell meghatározni, végrehajtani és felülvizsgálni annak érdekében, hogy az ellátási értékláncban folyamatos javulás jelentkezzen. Az EMAS által előírt egyik központi elem a beszerzésre, valamint a termék- és szolgáltatásfejlesztésre vonatkozó környezetvédelmi követelmények meghatározása. A közbeszerzésre vonatkozó környezetvédelmi követelmények például egy magatartási kódexen keresztül szerződésekben rögzíthetők, és auditokkal ellenőrizhetők.

Az üzemelés-ellenőrzés lépései külön-külön vagy együttesen is alkalmazhatók. Például adminisztratív ellenőrzéseket lehet alkalmazni a műszaki kontrollok következetes alkalmazásának és megfelelő működésének biztosítására. A szükséges üzemelés-ellenőrzések száma és típusa a szervezet tevékenységeinek összetettségétől és a jelentős környezeti tényezőktől függ.

Ha változtatásokat terveznek a munkafolyamatokban, azokat nyomon kell követni, és a következményeket értékelni kell annak érdekében, hogy szükség esetén megfelelő ellenintézkedéseket lehessen hozni.

A nem szándékos változások környezeti következményeit is szem előtt kell tartani.

Az EMAS keretében, a közvetlen környezeti tényezők és a telephelyekre gyakorolt hatás mellett a szervezet közvetett környezeti tényezőit is kezelni kell. A környezeti tényezők értékelése során elvégzett környezeti állapotfelmérés (lásd az 1. lépést: Tervezés és előkészítés) megmutatja, hol fordulnak elő környezeti hatások az upstream és downstream értékláncokban. A feladat most a meglévő folyamatok felismerése és új hatékony folyamatok felállítása a potenciális környezeti hatások megelőzése és a meglévő környezeti hatások minimalizálása vagy megszüntetése céljából. E célból a környezetvédelmi követelményeket a termék vagy szolgáltatás életciklusának minden szakaszában meg kell határozni (pl. termék- vagy szolgáltatásfejlesztésre, közbeszerzésre vagy kiszervezett folyamatokra vonatkozóan), és bele kell őket foglalni a vonatkozó eljárási és munkavégzési utasításokba. A szervezet szerződéses partnereit tájékoztatni kell az alapvető környezetvédelmi követelményekről. Szükség esetén a fogyasztók és más érdekelt felek rendelkezésére kell bocsátani a termékek és szolgáltatások szállítására és átadására, felhasználására, életciklus végi kezelésére és végleges ártalmatlanítására vonatkozó környezeti információkat. A kiszervezett folyamatokat és környezeti tényezőket, kockázatokat és lehetőségeket nyomon kell követni.

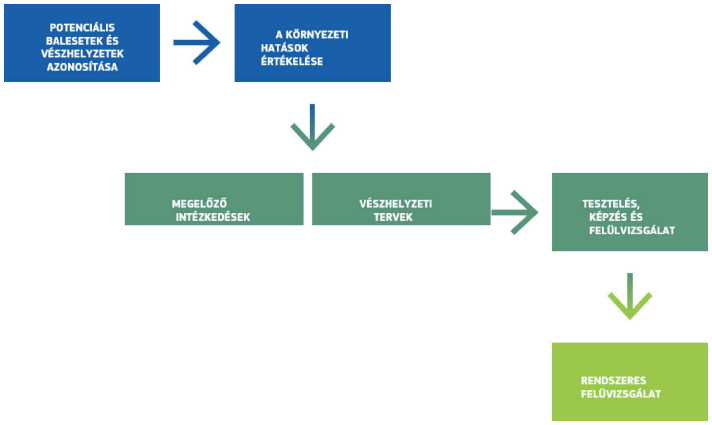
4.7. *Készültség és reagálás vészhelyzet esetén – Az EMAS-rendelet II. mellékletének A.8.2. pontja*

Azonosítani kell azokat a lehetséges vészhelyzeteket, amelyek hatást gyakorolhatnak a környezetre. Olyan folyamatokat kell kialakítani, amelyekkel ideális esetben elkerülhetők ezek a helyzetek vagy tervezett válaszlépésekkel hatásuk korlátozható (lásd: 19. ábra). A negatív (tervezett / nem tervezett) környezeti hatások így megelőzhetők vagy enyhíthetők.

A szükséghelyzetek megelőzése érdekében rendszeresen felül kell vizsgálni a szükséghelyzet-felkészültségi és -reagálási intézkedéseket. A folyamatokat és a vészhelyzeti terveket lehetőség szerint rendszeresen tesztelni kell. Ajánlott a váratlan események vagy vészhelyzetek dokumentálása – nemcsak a bekövetkezett események, hanem a majdnem bekövetkezett események tekintetében is. Ez segít a potenciális veszélyek időben történő azonosításában és elhárításában.

19. ábra

A vészhelyzeti tervek kezelése

Az alkalmazottakat és más érdekelt feleket tájékoztatni kell és képzésben kell részesíteni a vészhelyzeti felkészültségről és a veszélymegelőzési intézkedésekről. A vészhelyzeti felkészültség területe kapcsolódási pontot jelent az EMAS, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság között. Itt fel lehet használni a szervezet szakértőinek know-how-ját, mivel a környezeti balesetek gyakran az alkalmazottakra nézve is kockázatot jelentenek. A veszélyértékelések vagy biztonsági tájékoztatók – amelyek minden esetben jogi kötelezettséget jelentenek a szervezet számára – könnyen kiterjeszthetők a környezetvédelmi tényezőkre is. A vészhelyzeti megközelítés kidolgozásában külső ügynökségek, például környezetvédelmi hatóságok, munkáltatói felelősségbiztosítási társaságok vagy a helyi tűzoltóság is részt vehetnek.

4.8. **A környezeti teljesítmény nyomon követése, mérése és elemzése –** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.9.1. pontja of EMAS Regulation

Az EMAS hatékonyságának figyelemmel kísérése érdekében a szervezetnek nyomon kell követnie és mérnie kell környezeti teljesítményét. Ezt követően elemeznie és értékelnie kell az eredményeket annak érdekében, hogy az alábbiakat rendszeresen ki lehessen igazítani:

- ✓ jelentős környezeti tényezők, például a légkörbe történő kibocsátás, szennyvíz, zaj, nyersanyagok és energiafogyasztás;
- ✓ a környezeti politika és program;
- ✓ az alkalmazottak környezettudatossága;
- ✓ környezeti teljesítményének javítása érdekében a szervezetnek értékes következtetéseket kell levonnia az eredményekből.

Figyelembe kell venni a nyomon követéssel kapcsolatos jogi követelményeket, a nyomonkövetési kritériumoknak, például az ellenőrzések gyakoriságának és az alkalmazott módszernek pedig meg kell ezeknek felelnie.

A fentiekkel kapcsolatos információk segítségével biztosítható:

- ✓ a jogi követelményeknek és szabályozásoknak való megfelelés;
- ✓ a környezeti teljesítmény pontos értékelése;
- ✓ teljes és átlátható környezetvédelmi nyilatkozat elkészítése.

A szervezet igényeinek függvényében más tényezőket is lehet mérni és nyomon követni:

- ✓ jelentős környezeti tényezők;
- ✓ környezeti politika és célkitűzések;
- ✓ az alkalmazottak tudatosságának szintje stb.

A méréshez adott esetben csak kalibrált vagy bevizsgált mérőberendezés használható. A berendezést rendszeresen ellenőrizni kell, és szükség esetén ki kell cserélni vagy karban kell tartani; a műveletekről nyilvántartást kell vezetni.

4.9. **A meg nem felelés kezelésére és a korrekciós intézkedésekre vonatkozó eljárás –** az EMAS-rendelet II. mellékletének A.10.2. pontja

A meg nem felelés az EMAS-rendeletben meghatározott követelmények be nem tartását jelenti. Ez magában foglal minden kötelező érvényű jogi követelményt, engedélyt és önkéntesen kötelező érvényű követelményt. Meg nem felelési probléma feltárása esetén az illetékes szerv ilyen esetekben elhalaszthatja az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt.

A jó tervezés ellenére az emberi hiba vagy a végrehajtási hibák miatti meg nem felelési problémákat nem mindig lehet megelőzni, még az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezeteknél sem. Az eltérések felismerése és a korrekciós intézkedések meghozatala érdekében fontos ezt kezelni és konstruktív kultúrát kialakítani. Az eset súlyosságától függően az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel a javító intézkedések meghozataláig felfüggeszthető, vagy akár törölhető is.

A meg nem felelés a folyamatszabályozás, a belső környezetvédelmi ellenőrzés, a vezetői értékelés, az ellenőrzések vagy a napi munka keretében észlelhető.

A szervezet eljárást dolgozhat ki, vezethet be és tarthat fenn az EMAS követelményeinek való jelenlegi vagy esetleges meg nem felelés kezelésére. Az eljárás meghatározhatja az alábbi műveletek módját:

- ✓ a meg nem felelés azonosítása és kijavítása
- ✓ a meg nem felelés okának és hatásainak vizsgálata
- ✓ az újbóli előfordulás megelőzésére irányuló intézkedések szükségességének értékelése

- ✓ a megtett korrekciós intézkedések eredményeinek rögzítése
- ✓ a meg nem felelés megelőzésére irányuló intézkedések szükségességének értékelése
- ✓ az ilyen meg nem felelés elkerülésére irányuló megfelelő megelőző intézkedések végrehajtása
- ✓ a korrekciós és megelőző intézkedések hatékonyságának felülvizsgálata
- ✓ az érintett felek tájékoztatása.

Példa az esetleges meg nem felelésre

Noha a szervezet rendelkezik olyan eljárási irányelvvel, amely előírja a lámpák kikapcsolását, ez mégsem történik meg, ami szükségtelen energiafogyasztást eredményez. Ez meg nem felelésnek minősül. A kiváltó okok elemzése (az alkalmazottak feledékenysége) és egy konkrét megelőző intézkedés, például mozgásérzékelők felszerelése a meg nem felelés minimalizálását szolgálja, és javulást eredményez (energiamegtakarítással).

Egyéb példák:

- ☐ *nem megfelelő nyilvántartások*
- ☐ *hiba a hulladéklerakási terület jelzésében*
- ☐ *a veszélyes területekre vagy veszélyes anyagokra vonatkozó hiányos információk*
- ☐ *olyan belső eljárások, amelyekhez az alkalmazottak nem férhetnek hozzá*
- ☐ *a tűzoltó készülékek ideiglenesen az ajtók nyitva tartására lettek használva, és ott maradtak, ahelyett, hogy visszahelyeznék volna őket a megfelelő tárolóhelyre.*

Meg nem felelés esetén a szervezet feladatai:

- ✓ A kiváltó okok elemzésének elvégzése ([50])
- ✓ reagálás a meg nem felelésekre, és szükség esetén megfelelő intézkedések meghozatala azok ellenőrzésére és korrigálására, valamint következményeik kezelésére, különös tekintettel a káros környezeti hatások enyhítésére.
- ✓ az ok megszüntetését célzó intézkedések szükségességének felmérése.
- ✓ a szükséges intézkedések megtétele, hatékonyságuk ellenőrzése.
- ✓ szükség esetén a környezetvédelmi vezetési rendszer módosítása.

A meg nem felelés jellegét és a későbbiekben végrehajtott intézkedéseket, valamint a megtett korrekciós intézkedések eredményeit rögzíteni kell, és szerepeltetni kell a dokumentált információk között (lásd az előző 4.5. fejezetet).

A környezetvédelmi felső vezetés kijelölt képviselője felelős a meg nem felelés azonosításáért és a korrekciós intézkedés megindításáért; munkáját általában más kijelölt felelős munkatársak is támogatják. Ezt egyébként bármelyik alkalmazott megteheti. Az alkalmazottaknak különösen tisztában kell lenniük a lehető leggyorsabb reagálási idő fontosságával.

5. lépés: Belső ellenőrzés – *EMAS-rendelet 9. cikke, III. melléklete*

5.1. ***Belső környezetvédelmi ellenőrzési eljárás bevezetése***

A belső környezetvédelmi ellenőrzés a szervezet környezetvédelmi teljesítményének, a környezet védelmét szolgáló irányítási rendszerének és eljárásainak szisztematikus, dokumentált, rendszeres és objektív értékelése. Nem tévesztendő össze a kezdeti környezeti állapotfelméréssel (lásd még az 1.4. fejezetet).

A szervezetnek a vezetési rendszer részeként belső ellenőrzési eljárást kell létrehoznia. Ennek ki kell terjednie az ellenőrzések tervezéséhez és végrehajtásához, valamint az ezek eredményeiről szóló jelentésekhez és a róluk készült nyilvántartás megőrzéséhez kapcsolódó felelősségi körökre és követelményekre, valamint az ellenőrzési kritériumok, az alkalmazási kör, a gyakoriság és a módszerek meghatározására.

A belső környezetvédelmi ellenőrzés célja:

- ✓ annak meghatározása, hogy a környezetvédelmi vezetési rendszer megfelel-e az EMAS-rendelet követelményeinek;
- ✓ annak meghatározása, hogy a rendszer bevezetése és fenntartása megfelelő-e;

([50]) A kiváltó okok elemzésének egyik lehetséges módszere az „öt miért módszer”, amely az egy adott probléma mögött meghúzódó ok-okozati összefüggések feltárására alkalmazott iteratív kérdezési technika.

- ✓ annak meghatározása, hogy a szervezet vezetősége megkapja-e a szervezet környezeti teljesítményének értékeléséhez szükséges információkat;
- ✓ a szervezet politikájának és programjának való megfelelés meghatározása – a műveletnek magában kell foglalnia a jogi követelményeknek és a környezettel kapcsolatos egyéb követelményeknek való megfelelést;
- ✓ az EMAS hatékonysági szintjének meghatározása.

A belső környezetvédelmi ellenőrzés abban különbözik a külső ellenőrzéstől, hogy itt elsősorban a környezetvédelmi vezetési rendszer belső célt szolgáló önellenőrzéséről van szó, amelynek eredményei a szervezeten belül maradnak. A feltárt „hiányosságok" ezért nem befolyásolják az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel státuszát, hanem a rendszer kiigazításának és javításának ösztönzésére használandók. A környezetvédelmi hitelesítők által végzett külső ellenőrzésre általában a környezetvédelmi nyilatkozat elkészítését követően kerül sor. A belső ellenőrzés képezi a külső ellenőrzés alapját.

A szervezetnek az alábbi tevékenységeket kell elvégeznie:

- ✓ Ellenőrzési program kidolgozása.
- ✓ Az ellenőrzés alkalmazási körének meghatározása. Ez a szervezet méretétől és típusától függ. Az alkalmazási körnél meg kell adni az ellenőrzött területeket és tevékenységeket, a figyelembe veendő környezeti kritériumokat és az érintett időszakot.
- ✓ Az ellenőrzés elvégzéséhez szükséges erőforrások megnevezése, például jól képzett, a tevékenységet, a műszaki tényezőket, a környezeti tényezőket, a jogi követelményeket jól ismerő személyzet.
- ✓ Annak biztosítása, hogy a szervezet valamennyi tevékenysége a korábban meghatározott eljárásokkal összhangban kerüljön végrehajtásra.
- ✓ A potenciális új problémák azonosítása és az ezek előfordulásának megelőzésére szolgáló intézkedések meghozatala.

Az ellenőrzésben részt vevő személyzetnek törekednie kell arra, hogy objektív és független maradjon, és alaposan ismernie kell a környezetvédelmi célkitűzéseket, valamint az egyes érdekelt felek (igazgatók, középvezetők, alkalmazottak, környezetvédelmi ellenőrök stb.) konkrét szerepét. Gyakran hasznos lehet olyan ellenőrökből álló csapatot alkalmazni, amelynek tagjai különböző területekről származó személyek. Az ellenőrzést házon belüli személyzet vagy külső felek, például tanácsadók, más szervezetek környezetvédelmi vezetői és környezetvédelmi ellenőrök is végezhetik.

A környezetvédelmi ellenőrzésnek biztosítania kell, hogy a szervezet valamennyi tevékenysége a korábban megállapított eljárások szerint kerüljön végrehajtásra. Az ellenőrzés nyomán megállapítják a lehetséges problémákat, valamint a korrekciós és a megelőző intézkedéseket.

5.1.1. *Az ellenőrzés gyakorisága*

A szervezetnek tervezett időközönként belső környezetvédelmi ellenőrzéseket kell végeznie annak érdekében, hogy megfelelő áttekintést kapjon a jelentős környezeti tényezőiről. Az ellenőrzési ciklust, amely a szervezet összes tevékenységére kiterjed, 3 éven belül le kell zárni ([51]). Ez azt jelenti, hogy ezen időszak alatt a szervezet valamennyi területének legalább egyszer ellenőrzésen kell átesnie. A kisebb szervezetek ezt az időtartamot kiterjeszthetik 4 évre ([52]).

Az egyes tevékenységek ellenőrzésének gyakorisága az alábbiaktól függően eltérhet:

- ✓ a szóban forgó tevékenységek jellege, nagyságrendje és összetettsége;
- ✓ a kapcsolódó környezeti hatások jelentősége;
- ✓ az előző ellenőrzések során feltárt problémák fontossága és sürgős volta;
- ✓ a környezetvédelmi problémák előzményei.

A jelentősebb környezeti hatással járó, bonyolultabb tevékenységeket gyakrabban kell ellenőrizni.

5.1.2. *A belső környezetvédelmi ellenőrzés hatókörébe tartozó tevékenységek*

A belső környezetvédelmi ellenőrzés megszervezésére és irányítására auditmenedzsert lehet kinevezni. Az ellenőrzési program végrehajtása érdekében a feladatokat az ellenőrzési csoporton belül kell elosztani. A belső környezetvédelmi ellenőrzést továbbá ellenőrző listák is támogathatják. A folyamat zökkenőmentes lebonyolításának biztosítása érdekében az ellenőrzési programot valamennyi résztvevővel közölni kell.

([51]) Az EMAS-rendelet 6. cikkének (2) bekezdésével összhangban, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20230712

([52]) Az EMAS-rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20230712

Az ellenőrzés általában helyszíni ellenőrzésekből, az alkalmazottakkal folytatott interjúkból és dokumentumok áttekintéséből áll. Magában foglalja például a környezeti teljesítménymutatóknak a kitűzött célokkal és intézkedésekkel való összehasonlítását, valamint az üzemeltetési feltételek és berendezések, nyilvántartások, írásos eljárások és egyéb vonatkozó dokumentumok vizsgálatát. Célja felmérni, hogy a szervezet mennyire érti a környezetvédelmi vezetési rendszert. Egy másik feladat az adott ellenőrzött tevékenység környezeti teljesítményének értékelése. Ez segít meghatározni, hogy az alkalmazandó rendeleteket és kötelezettségeket betartják-e, és hogy a környezetvédelmi programban megfogalmazott környezetvédelmi célkitűzések és célok teljesülnek-e. Hozzájárul a vezetési rendszer erősségeinek és gyengeségeinek értékeléséhez. A belső környezetvédelmi ellenőrzésnek azt is meg kell határoznia, hogy a meglévő rendszer megfelelő-e a környezetvédelmi feladatok és környezeti teljesítmény hatékony és megfelelő kezeléséhez. Az összes fenti kritériumnak való megfelelés egy minta alapján ellenőrizhető.

Az alkalmazottaknak lehetőségként kell kezelniük ezt a helyzetet arra, hogy nyíltan kinyilvánítsák, hol látnak lehetőséget esetleges fejlesztésekre. A belső környezetvédelmi ellenőrzés célja a rendszer esetleges gyenge pontjainak azonosítása. A hitelesítők az alkalmazottakkal együtt azonosíthatják és kidolgozhatják a változtatási és fejlesztési lehetőségeket.

Ha a vállalati alkalmazottak végzik el a belső környezetvédelmi ellenőrzést, ajánlatos más munkaterületeken vagy helyszíneken dolgozó alkalmazottakat is bevonni az „operatív vakság” elkerülése és a szükséges objektivitás biztosítása érdekében.

Végül a belső környezetvédelmi ellenőrzés eredményeit értékelik, és következtetéseket fogalmaznak meg, amelyeket jelentésben kell összefoglalni. Az eredmények fontos alapot biztosítanak a környezetvédelmi vezetési rendszer és a környezeti teljesítmény továbbfejlesztéséhez.

5.1.3. *Jelentéstétel a belső környezetvédelmi ellenőrzés következtetéseiről*

Az ellenőrzési jelentés célja, hogy a felső vezetés számára biztosítsa az alábbiakat:

- ✓ írásos bizonyítékok az ellenőrzés alkalmazási körére vonatkozóan;
- ✓ információk arról, hogy milyen mértékben érték el a célokat;
- ✓ információk arról, hogy a célkitűzések összhangban vannak-e a szervezet környezeti politikájával;
- ✓ tájékoztatás a környezetre vonatkozó jogi és egyéb előírások betartásának helyzetéről, valamint a megfelelés tanúsíthatóságát biztosító intézkedések megtételéről;
- ✓ információk a nyomonkövetési rendszer megbízhatóságáról és hatékonyságáról;
- ✓ szükség esetén korrekciós intézkedésekre tett javaslatok.

A jelentést be kell nyújtani az EMAS vezetőségi képviselőjének, aki meg nem felelés megállapítása esetén véglegesíti a korrekciós intézkedéseket.

5.2. **Vezetőségi felülvizsgálat** – az EMAS-rendelet II. mellékletének A.9.3. pontja

A felső vezetésnek rendszeresen (legalább évente egyszer) felül kell vizsgálnia a vezetési rendszert annak érdekében, hogy az megfeleljen a célnak, és ellenőriznie kell annak hatékonyságát, alkalmasságát és megfelelőségét.

A vezetőségi felülvizsgálatot rendszeresen, tervezett időközönként kell elvégezni. A vezetőségi felülvizsgálat időzítése és gyakorisága önállóan is meghatározható. A vezetőségi felülvizsgálatot azonban az első nyilvántartásba vétel előtt és a nyilvántartásba vétel megújításakor 3 évente (kis szervezetek esetében 4 évente) kell elvégezni. A vezetőségi felülvizsgálatot megfelelően dokumentálni kell. A vezetőségi felülvizsgálatot a környezetvédelmi felső vezetés képviselője készíti elő és kíséri figyelemmel.

A környezetvédelmi képviselő az alábbi adatokat állíthatja össze a szervezet felső vezetése számára:

- ✓ a korábbi vezetőségi átvizsgálásokból származó intézkedések állapota;
- ✓ a környezeti tényezőkben, a kontextuselemzésben, a kötelező érvényű kötelezettségvállalásokban, valamint a kockázatokban és lehetőségekben bekövetkezett változások;
- ✓ a környezetvédelmi célkitűzések és célok elérésének mértéke;
- ✓ a szervezet környezeti teljesítményére vonatkozó információk, beleértve a meg nem felelést és a korrekciós intézkedéseket, az eredmények nyomon követését és mérését, az alkalmazandó jogszabályoknak és egyéb kötelező érvényű kötelezettségeknek való megfelelést, valamint a belső ellenőrzés eredményeit;
- ✓ az erőforrások megfelelősége;
- ✓ az érdekelt felek kapcsolódó észrevételei, beleértve a panaszokat és a külső kommunikációs intézkedéseket;
- ✓ a folyamatos fejlesztés lehetőségei.

A vezetőségi felülvizsgálat eredményeként a felső vezetésre háruló feladatok legalább a következők:

- ✓ következtetések levonása a környezetvédelmi vezetési rendszer folyamatos alkalmasságáról, megfelelőségéről és eredményességéről;
- ✓ döntés a folyamatos fejlesztés lehetőségeiről;
- ✓ döntés a környezetvédelmi vezetési rendszer változtatásaira vonatkozó igényről, beleértve a szükséges erőforrásokat is;
- ✓ a környezetvédelmi célok elérésének elmaradása esetén a szükséges intézkedések meghatározása;
- ✓ annak megvitatása, hogy hogyan lehetne javítani a környezetvédelmi vezetési rendszer más üzleti folyamatokba való integrálását;
- ✓ a szervezet stratégiai irányítására gyakorolt hatások azonosítása.

Az EMAS-rendelet különösen hangsúlyozza, hogy a környezetvédelmi vezetési rendszert mennyire fontos integrálni a szervezeti stratégiába. Ennek megfelelően a felső vezetés kiemelkedő szerepet tölt be a környezetvédelmi vezetésben, és ösztönzi a környezeti teljesítmény folyamatos javítását. Fontos a megfelelő erőforrások és infrastruktúra biztosítása. Ezenkívül a vezetőket a szervezet valamennyi szintjén és területén be kell vonni ebbe a folyamatba, és már a korai szakaszban részt kell venniük a környezetvédelmi tényezők nyilvántartásában és értékelésében. Ez a kötelezettségvállalás növeli a környezetvédelmi vezetés láthatóságát, és nagy valószínűséggel a környezetvédelmi célok elérésére irányuló motivációt is növeli a teljes munkaerő körében.

Példák a felső vezetéshez intézett kérdésekre

A környezetvédelmi képviselő bevonható a vezetőségi felülvizsgálat folyamatába, és tisztázhatja a felső vezetés számára az alábbi kérdéseket.

- *Milyen intézkedések születnek a belső környezetvédelmi ellenőrzés eredményei alapján?*
- *Megvalósultak-e a kitűzött környezetvédelmi célok? Ha nem: miért nem?*
- *Eleget teszünk-e az összes kötelező érvényű kötelezettségvállalásnak? Szükség van-e az új kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos fellépésre?*
- *Vannak-e új fejlemények a környezetvédelmi tényezőkkel kapcsolatos jogi és egyéb követelmények terén?*
- *Aktualizálnunk kell a környezeti politikánkat?*
- *Hogyan értékeljük a környezeti teljesítményünket?*
- *A meghatározott feladatok és felelősségi körök továbbra is elégségesek és megfelelőek?*
- *Megfelelően és hatékonyan használtuk-e fel erőforrásainkat?*
- *Milyen javaslatokat tehetünk a lehetséges javításokra?*
- *Be vannak vonva az alkalmazottak a folyamatokba?*
- *Mennyire hatékony a belső és külső kommunikáció?*
- *Érkeztek-e panaszok vagy észrevételek külső felektől, és milyen választ kaptak rájuk?*
- *Szükség volt-e korrekciós intézkedésre, és hol tart a folyamat?*
- *Sor került-e a korábbi vezetőségi felülvizsgálatokból származó intézkedésekre?*
- *Történt-e jelentős változás? Ha igen, kiigazították-e a környezeti értékelést?*

---

6. lépés: Környezetvédelmi nyilatkozat létrehozása

„Környezetvédelmi nyilatkozat”: a nyilvánosság és egyéb érdekelt felek számára nyújtott átfogó tájékoztatás egy szervezettel kapcsolatosan a következőkről: felépítés és tevékenységek; környezeti politika és környezetvédelmi vezetési rendszer; környezeti tényezők és hatások; környezeti program, környezeti célok, célkitűzések; valamint környezeti teljesítmény, illetve a hatályos környezetvédelmi jogi követelményeknek való megfelelés.

6.1. **A környezetvédelmi nyilatkozat elkészítése**– az EMAS-rendelet IV. melléklete

Az EMAS sajátossága a **nyilvános környezetvédelmi jelentéstétel által biztosított átláthatóság**. Ez az EMAS egyik egyedi jellemzője, amely megkülönbözteti más környezetvédelmi vezetési rendszerektől. Érthetővé teszi a nyilvánosság számára a szervezet azon kötelezettségvállalását, hogy olyan környezetvédelmi intézkedéseket hoz, amelyek hozzájárulnak környezeti teljesítményének javításához.

A környezetvédelmi felső vezetés képviselője felügyeli a környezetvédelmi nyilatkozat elkészítését és megszövegezését. Javasoljuk, hogy a felső vezetés írjon egy előszót, amelyben kiemeli a környezetvédelem fontosságát és az EMAS rendszerben való részvétel okait.

A környezetvédelmi nyilatkozat például közzétehető a szervezet honlapján azzal a céllal, hogy a szervezet megmutassa az érdekelt feleknek, mit tesz a környezet védelme érdekében. További információkért olvassa el a következő esettanulmányt: Környezetvédelmi nyilatkozat megírása és terjesztése.

A környezetvédelmi nyilatkozat tartalmát egy engedéllyel rendelkező / akkreditált környezetvédelmi hitelesítőnek hitelesítenie kell, és a nyilatkozatot nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni ([53]).

Az elektronikus változatot az Európai Bizottság EMAS-nyilvántartásába való feltöltésért felelős illetékes szervek rendelkezésére kell bocsátani ([54]).

A környezetvédelmi nyilatkozatok gyűjteményét a legtöbb tagállamban központi helyen vezetik a nemzeti EMAS-nyilvántartásokban.

6.1.1. **Az EMAS környezetvédelmi nyilatkozatra vonatkozó minimumkövetelmények** – *az EMAS-rendelet IV. mellékletének B. szakasza*

A szervezet dönthet a nyilatkozat részleteiről, felépítéséről és kialakításáról, feltéve, hogy annak tartalma egyértelmű, megbízható, hiteles és helyes.

A meghatározott minimális tartalmat annyi információval, üzenettel és képpel lehet kiegészíteni, amennyit a szervezet megfelelőnek tart.

A környezetvédelmi nyilatkozatot annak az országnak a hivatalos nyelvén kell elkészíteni, ahol a telephely vagy szervezet található. Ha egy telephely a szervezet bejegyzésének helye szerinti tagállamon kívül található, a környezetvédelmi nyilatkozatot az adott ország hivatalos nyelveinek egyikén kell rendelkezésre bocsátani. Az átfogó környezetvédelmi nyilatkozat több telephelyen és országban történő közzétételekor azt vagy annak a tagállamnak a hivatalos nyelvén kell közzétenni, ahol a szervezetet bejegyezték, vagy az illetékes testülettel egyeztetett nyelven.

A szervezet szabadon belefoglalhatja környezetvédelmi nyilatkozatát éves jelentésébe vagy más jelentésekbe, például a fenntarthatósági jelentésbe. Az ilyen típusú jelentéstételi dokumentumokba való beépítéskor egyértelműen különbséget kell tenni az érvényesített és a nem érvényesített információk között. A környezetvédelmi nyilatkozatot egyértelműen meg kell jelölni (pl. EMAS-logó használatával), és a dokumentumnak rövid magyarázatot kell tartalmaznia az EMAS keretében elvégzett érvényesítési eljárásról.

A környezetvédelmi nyilatkozat elkészítésekor legalább a következőkre ki kell térni:

a) a szervezet tevékenységeinek, termékeinek és szolgáltatásainak, valamint adott esetben az anyaszervezetekkel való kapcsolatának összefoglalása, és az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatályának világos és egyértelmű leírása, ezen belül is a regisztrációban szereplő telephelyek listája.

A környezetvédelmi nyilatkozat szemléltetésére ábrák, térképek, folyamatábrák, légi felvételek stb. használhatók. Ezenkívül a tevékenység leírásához NACE-kódokat is fel kell tüntetni.

b) A szervezet környezeti politikája és a szervezet környezetvédelmi vezetési rendszerét támogató irányítási struktúra rövid leírása.

A szervezet környezeti politikáját teljes egészében bele kell foglalni a környezetvédelmi nyilatkozatba. A környezetvédelmi vezetési rendszer, a tevékenység és a szervezeti felépítés leírása egyértelműen feltérképezhető.

([53]) Esettanulmány, *Környezetvédelmi nyilatkozat megírása és terjesztése*, https://green-business.ec.europa.eu/publications/emas-case-study-writing-and-disseminating-environmental-statement-sscs_en

([54]) EMAS-nyilvántartás https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123

c) Valamennyi olyan jelentős közvetlen és közvetett környezeti tényező leírása, amelyek miatt a szervezet jelentős környezeti hatást gyakorol, az e hatások jelentőségének meghatározására szolgáló módszer rövid leírása, és az e tényezőkhöz kapcsolódó hatások jellegének magyarázata.

Röviden le kell írni az e szempontok jelentőségének meghatározására szolgáló eljárást. A közvetlen és közvetett környezeti tényezőket külön kell felsorolni. A leírandó környezeti hatások táblázatokkal vagy ábrákkal szemléltethetők.

d) A környezeti célkitűzések és célértékek leírása a jelentős környezeti tényezők és hatások vonatkozásában.

A környezeti program, valamint annak környezetvédelmi célkitűzései és konkrét célértékei alapján a mutatók felhasználhatók a környezeti teljesítmény javítása terén a szervezet főbb környezeti tényezői tekintetében elért előrehaladás értékelésére, valamint elhelyezhetők és magyarázhatók az e célból hozott vagy tervezett konkrét intézkedések kontextusában.

Ha a szervezet környezeti teljesítménye kapcsolódik az ágazata teljesítményéhez, az ágazati referenciadokumentum – amennyiben rendelkezésre áll – segíthet ebben. Hivatkozni kell az ágazati referenciadokumentumban felvázolt, kapcsolódó legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatokra a környezeti teljesítmény (további) javítását célzó intézkedések és fellépések azonosítása és esetleges rangsorolása érdekében. A legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatok és teljesítmény-referenciaértékek relevanciáját és alkalmazhatóságát a szervezetnek az azonosított jelentős környezeti tényezők, valamint a műszaki és pénzügyi szempontok alapján kell értékelnie.

e) A környezeti teljesítmény javítását, a célkitűzések és célértékek elérését, valamint a környezettel kapcsolatos jogi követelmények betartását szolgáló tervezett és végrehajtott intézkedések bemutatása.

Adott esetben hivatkozni kell a 46. cikkben említett ágazati referenciadokumentumban felvázolt, kapcsolódó legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatokra.

f) A szervezet által a jelentős környezeti tényezők tekintetében elért környezeti teljesítményre vonatkozó adatok összefoglalása.

A bemutatott adatok tartalmazhatják a tényleges felhasználásokat és kibocsátásokat. A környezetvédelmi nyilatkozatnak:

- ✓ elfogulatlan módon kell bemutatnia a szervezet környezeti teljesítményét;
- ✓ könnyen érthetőnek és egyértelműnek kell lennie;
- ✓ éves összehasonlítást kell lehetővé tennie annak értékelésére, hogy javult-e a szervezet környezeti teljesítménye (beleértve a célértékek elérése felé tett előrelépést is); ennek érdekében a jelentésnek legalább 3 éves tevékenységre kell kiterjednie, amennyiben az adatok rendelkezésre állnak;
- ✓ adott esetben lehetővé kell tenniük a különböző ágazati, nemzeti vagy regionális referenciaértékek összehasonlítását; valamint
- ✓ szükség esetén lehetővé kell tenniük a jogszabályi előírásokkal való összehasonlítást.

Ennek alátámasztására a szervezet röviden meghatározza az egyes mutatók alkalmazási körét, figyelembe véve a szervezeti és anyagi korlátokat, a célnak való megfelelést és a számítási eljárást.

A környezeti program környezetvédelmi céljaival és célkitűzéseivel összevetve össze kell állítani és fel kell térképezni a főbb környezeti tényezőkre vonatkozó megfelelő adatokat a már rendelkezésre álló alapmutatók és egyéb releváns környezeti teljesítménymutatók alapján. Az időbeli fejlemények feltérképezésére szolgáló grafikus formátumok különösen alkalmasak erre a célra.

A környezeti teljesítményt nem mindig lehet számokban kifejezni. Az olyan „lágy” tényezők, mint a magatartás megváltozása, a folyamatok javítása stb. ugyanolyan fontos szerepet játszanak. Adatok hiányában a szervezet minőségi mutatók alkalmazásával számol be teljesítményének releváns szempontjairól.

A környezeti teljesítményükre vonatkozó jelentéstételhez használandó mutatók kiválasztásakor a szervezeteknek figyelembe kell venniük az ágazati referenciadokumentumban szereplő releváns ágazatspecifikus környezeti teljesítmény-mutatókat, amennyiben léteznek ilyen dokumentumok az érintett ágazatra vonatkozóan. A környezetvédelmi nyilatkozatnak ezért arra is ki kell térnie, hogy milyen mértékben használták fel a bevált gyakorlatokra vonatkozó megfelelő teljesítmény-referenciaértékeket. Ki kell fejtenie továbbá, hogy az alapmutatókat a referenciadokumentum alapján kiigazították-e, illetve miért nem alkalmazták azokat.

Az alapmutatók hat fő területre összpontosítanak, ezek a következők: energiahatékonyság, kibocsátások, víz, az anyagfelhasználás hatékonysága, hulladékok és biológiai sokféleség.

g) hivatkozás azokra a főbb jogi rendelkezésekre, amelyeket a szervezetnek figyelembe kell vennie a környezettel kapcsolatos jogi előírások betartásának biztosítása érdekében, valamint a jogszabályok betartására vonatkozó nyilatkozat.

Az EMAS-ban való részvétel megköveteli a jogszabályok betartását. A környezetvédelmi nyilatkozat lehetővé teszi a szervezet számára, hogy bemutassa, hogyan teljesíti ezt a követelményt. Ennek egyik módja például a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeknek a szervezet által mért vagy számított értékekkel való összehasonlítására szolgáló táblázatok és/vagy grafikonok használata.

A környezetvédelmi nyilatkozatnak nem kell bemutatnia az összes vonatkozó jogi szabályozást. Ebben az összefüggésben elegendő röviden felvázolni, hogy hogyan kell kezelni a jogszabályoknak való megfelelés követelményét, és hivatkozni kell a legfontosabb jogszabályokra és kötelezettségekre.

h) A környezetvédelmi hitelesítő neve és akkreditálási száma, valamint az érvényesítés időpontja.

Ezenkívül a 25. cikk (8) bekezdésével összhangban a környezetvédelmi nyilatkozathoz meg kell erősíteni a követelményeknek való megfelelést. Alternatív megoldásként a környezetvédelmi hitelesítő által a VII. melléklettel összhangban aláírt nyilatkozat is használható.

Az ágazati referenciadokumentumok azon elemeit (mutatók, legjobb környezetvédelmi vezetési gyakorlatok vagy teljesítmény-referenciaértékek), amelyeket a szervezet által a környezeti felülvizsgálat során azonosított jelentős környezeti tényezők szempontjából nem találtak relevánsnak, nem kell azonosítani vagy leírni a környezetvédelmi nyilatkozatban.

A szervezetek a tevékenységeikre, termékeikre és szolgáltatásaikra, illetve a meghatározott követelményeknek való megfelelésükre vonatkozó környezetvédelmi nyilatkozatukban további tényszerű információkat is feltüntethetnek.

A környezetvédelmi nyilatkozat beilleszthető a szervezet egyéb jelentéstételi dokumentumaiba (pl. a vezetői, a fenntarthatósági vagy vállalati társadalmi felelősségvállalásról szóló jelentésekbe). Ebben az esetben egyértelműen különbséget kell tenni az érvényesített és a nem érvényesített információk között. A környezetvédelmi nyilatkozatot egyértelműen meg kell jelölni (pl. EMAS-logó használatával), és a dokumentumnak rövid magyarázatot kell tartalmaznia az EMAS keretében elvégzett érvényesítési eljárásról.

6.1.2. **Alapvető környezeti teljesítménymutatók** – *az EMAS-rendelet IV. mellékletének C. szakasza*

Az alapvető környezeti teljesítménymutatókra (más néven: környezeti teljesítménymutatókra) vonatkozó jelentéstétel minden szervezet számára kötelező. A jelentésnek adatokat kell szolgáltatnia a tényleges felhasználásról/hatásról. Ha a közzététel hátrányosan érintené a szervezet kereskedelmi és ipari információinak bizalmas jellegét, és amennyiben a titoktartást – jogos gazdasági érdek védelmében – nemzeti vagy uniós jogszabály írja elő, a szervezet jelentésében ezen információkat indexálhatja, például egy (100-as indexszámú) kiindulási év meghatározásával, amelyhez képest a tényleges felhasználás/kibocsátás alakulása megjeleníthető.

E mutatók relevanciájának a jelentős környezeti tényezőkkel és hatásokkal összefüggésben történő értékelése során azonban a szervezet figyelembe veheti, hogy egy vagy több alapmutató nem releváns az említett tényezők és hatások szempontjából. Ebben az esetben nem kell információt szolgáltatnia ezekről az alapvető mutatókról, hanem erről a környezetvédelmi nyilatkozatban világos és megalapozott indoklást kell adnia.

Minden alapmutató az A számból (amely az érintett területhez kapcsolódó teljes éves felhasználásokat/kibocsátásokat jelöli) és egy B számból (amely a szervezet tevékenységére vonatkozó referenciaértéket jelöl) áll. Az alapmutatókat az e két szám közötti kapcsolat, az R szám adja meg (A szám/B szám = R szám, alapmutató). Az egyes mutatók mindhárom elemére vonatkozó információkat valamennyi kulcsfontosságú területre vonatkozóan meg kell adni.

Az alapmutatókat az alábbi kulcsfontosságú területek környezeti teljesítményének mérésére használják, és a felhasználások/kibocsátások esetében az **A számra** vonatkozó éves összesített adatokként jelentik be az alábbiak szerint.

✓ **Energia**

a) teljes közvetlen energiafogyasztás mint teljes energiafogyasztás;

b) a megújuló energia teljes fogyasztása, mint a megújuló energiaforrásokból előállított energia teljes fogyasztása.

A b) mutató ténylegesen a szervezet által előállított, megújuló energiaforrásokból előállított energia éves fogyasztásának arányát mutatja. Ez a mutató nem terjed ki az energiaszolgáltatóktól beszerzett energiára, amely a „zöld közbeszerzési” intézkedések részének tekinthető.

c) a teljes megújulóenergia-termelés mint a megújuló forrásokból történő teljes energiatermelés.

Az energiát lehetőleg kWh-ban, MWh-ban, GJ-ban vagy más, általánosan használt metrikus egységben kell feltüntetni a jelentésben.

Amennyiben különböző típusú energiát fogyasztanak, vagy – megújuló energia esetében – termelnek (mint például villamos energia, hő, üzemanyag vagy más), az éves fogyasztást vagy termelést adott esetben külön kell bejelenteni.

A teljes megújulóenergia-termelést csak akkor kell jelenteni, ha a szervezet által termelt megújuló energia jelentősen meghaladja a szervezet által felhasznált teljes megújulóenergia-mennyiséget, vagy ha a szervezet által termelt megújuló energiát nem a szervezet használta fel.

✓ **Kibocsátások**

a) a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás, legalább a következő anyagok tekintetében: CO_2, CH_4, N_2O, HFC-k, PFC-k, NF_3 és SF_6, metrikus tonna CO_2-egyenértékben kifejezve;

b) a levegőbe történő teljes kibocsátás, legalább az SO_2, NO_X és PM kibocsátása kilogrammban vagy tonnában kifejezve.

A szervezetnek fontolóra kell vennie, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását egy meghatározott eljárásnak megfelelően, például az üvegházhatást okozó gázokról szóló jegyzőkönyv alapján jelentse be.

Megjegyzés: E kibocsátások különböző környezeti hatásai miatt az egyes számadatokat nem szabad egyszerűen összeadni. A kibocsátások – különösen az üvegházhatásúgáz-kibocsátás és a légszennyező anyagok kibocsátása – számszerűsítésére vonatkozó megközelítést szilárd és elfogadott alapokra kell helyezni. Először is a szervezeteknek figyelembe kell venniük a meglévő jogi követelményeket. Ez elsősorban azokra a szervezetekre vonatkozik, amelyek létesítményei az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere vagy az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartás hatálya alá tartoznak. Más esetekben közös európai vagy nemzeti/regionális módszerek, például az osztrák Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal vagy más nemzeti szervek CO_2-kalkulátora alkalmazható, amennyiben rendelkezésre áll.

✓ **Víz**

A teljes vízfogyasztás térfogategységben, például literben vagy m^3-ben kifejezve.

Hasznos lehet a különböző vízfogyasztási típusokkal foglalkozni, és a fogyasztási adatokat vízforrás (pl. felszíni víz vagy felszín alatti víz) szerint lebontani.

Az egyéb hasznos információk közé tartozhatnak a szennyvíz mennyiségére, a kezelt és újrafelhasznált szennyvízre, a csapadékvízre és a szürkevíz-kezelésre vonatkozó adatok.

✓ **Az anyagfelhasználás hatékonysága**

A felhasznált releváns anyagok, például nyersanyagok, segédanyagok, bemeneti anyagok, félkész termékek vagy egyéb anyagok (az energiaforrások és a víz kivételével) tömegárama, lehetőleg tömegegységben (pl. kilogrammban vagy tonnában), térfogategységben (pl. m^3) vagy az ágazatban általánosan használt egyéb metrikus egységekben kifejezve.

Különböző típusú anyagok használata esetén az éves tömegáramot külön, megfelelő módon kell jelenteni, pl. a felhasználásuk szerinti bontásban. A szervezet tevékenységétől függően ez magában foglalja például a nyersanyagokat (például fém, másodlagos fa vagy vegyi anyagok), de a közbenső termékeket is.

✓ **Hulladék**

a) az összes keletkezett hulladék, a hulladék típusa szerinti bontásban;

b) a veszélyes hulladék teljes mennyisége.

A hulladékmennyiségeket lehetőleg tömegegységben (pl. kilogrammban vagy tonnában), térfogategységben (pl. m^3) vagy a területen általánosan használt egyéb metrikus egységekben kell kifejezni.

A hulladékra és veszélyes hulladékra vonatkozó tájékoztatás az EMAS-rendelet értelmében kötelező. A gyakorlatban hasznosnak bizonyult a két hulladékáramból származó hulladék mennyiségét hulladéktípusonként lebontani. A környezeti értékelés eredményeit kell alapul venni, beleértve a hulladékkeletkezéssel kapcsolatos információkra vonatkozó jogi kötelezettségeket is. Részletesebb tájékoztatás vehető igénybe a hulladékokról szóló európai keretirányelvet ([55]) végrehajtó nemzeti hulladékosztályozási rendszer vagy az Európai Hulladékkatalógus ([56]) szerint.

([55]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705

([56]) A Bizottság 2000/532/EK határozata (2000. május 3.) a hulladékjegyzék létrehozásáról szóló 94/3/EK határozat felváltásáról, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02000D0532-20150601

Az egyes hulladéktípusok hosszú listáinak említése kontraproduktív és kommunikációs célokra alkalmatlan lehet, mivel zavaró lenne. Az információknak az Európai Hulladékkatalógus ([57]) szerinti csoportosítása ezért megfelelő megoldás. A számos különböző hulladéktípussal rendelkező szervezetek esetében hasznosnak bizonyult a Pareto-elvvel összhangban külön-külön felsorolni a legnagyobb volumenű hulladékfrakciókat, a többit pedig egy csoportba rendelni egy ábrán. A különböző típusú hulladékok, például a fém, a műanyag, a papír, az iszap, a hamu stb. tömeg vagy térfogat szerint feltüntethetők. Ezt különösen bizonyos adminisztratív egyszerűsítések csatolása esetén kell megtenni.

A hasznosított, újrafeldolgozott, energiatermelésre felhasznált vagy hulladéklerakókba továbbított hulladékok mennyiségére vonatkozó további információk is hasznosak lehetnek.

✓ **Földhasználat, tekintettel a biológiai sokféleségre**

A biológiai sokféleség ([58]) az alapmutatók ([59]) által lefedett kulcsfontosságú területek komplex területe. Egyes, más mutatók (pl. energia- és vízfogyasztás, kibocsátások, hulladék) által már lefedett területek (éghajlatváltozás, kibocsátások/szennyezés) ugyancsak hozzájárulnak a biológiai sokféleség csökkenéséhez.

Alapmutatóként a biológiai sokféleséget valamennyi szervezet esetében fel kell tüntetni legalább a földhasználat szerint, és területegységekben (pl. m^2 vagy ha) kell kifejezni az alábbi kategóriákban:

– teljes földhasználat;

– teljes lezáródott földterület;

– természetközeli terület a helyszínen;

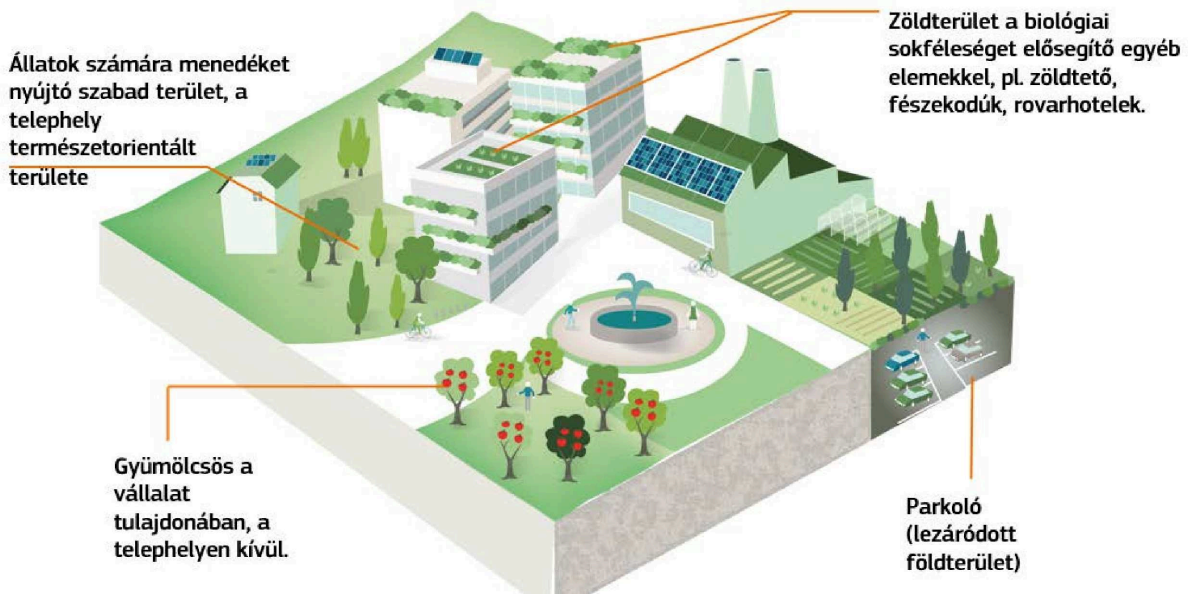
– természetközeli terület a helyszínen kívül;

A „lezáródott földterület” az a terület, ahol az eredeti talajt fedéssel látták el (pl. utak, épületek, parkolók), ami miatt a talaj át nem eresztő tulajdonságú. Ez az át nem eresztő tulajdonság hatással lehet a környezetre.

A zöldterület vagy a „természetközeli terület” olyan terület, amely elsődlegesen megőrzi vagy helyreállítja a természetet. A természetközeli/zöldterületek elhelyezkedhetnek a szervezet telephelyén, és magukban foglalhatják a tetőket, a homlokzatokat, a vízelvezető rendszereket vagy egyéb olyan elemeket, amelyeket a biológiai sokféleség előmozdítása érdekében terveztek, alakítottak ki vagy kezeltek. A természetközeli területek a szervezet telephelyén kívül is elhelyezkedhetnek, ha azok a szervezet tulajdonában vagy irányítása alatt állnak, és elsősorban a biológiai sokféleség előmozdítását szolgálják.

20. ábra

Példa a területek felosztására a „Földhasználat, tekintettel a biológiai sokféleségre” alapmutatók esetében.

([57]) Ugyanott.

([58]) Részletesebb információkért lásd: EMAS and Biodiversity, How to address biodiversity protection through environmental management systems (A biológiai sokféleség védelmének kezelése a környezetvédelmi vezetési rendszerek révén), https://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/other/EMAS_Biodiversity_Guidelines_2016.pdf

([59]) Az EMAS-rendelet 2017. és 2019. évi felülvizsgálata során a biológiai sokféleségre vonatkozó mutatókat kiterjesztették. A magyarázattal ellátott módosításokat lásd: file:///C:/Users/lupaemi/Downloads/emas%20amendment%2020172019-KH0221977ENN.pdf

Nem minden biodiverzitási mutató releváns minden szervezet számára, és nem mindegyik alkalmazható, amikor ezekkel a szempontokat először foglalkoznak a környezetvédelmi vezetési rendszeren belül. A környezeti értékelésnek megfelelő iránymutatást kell nyújtania arra vonatkozóan, hogy mely tényezők relevánsak. A szervezetnek nemcsak a helyi hatásokat kell figyelembe vennie, hanem a biológiai sokféleségre gyakorolt közvetlen és közvetett hatásokat is, például a következők révén: nyersanyag-kitermelés, beszerzés, ellátási lánc, gyártás és termékek, szállítás és logisztika, valamint marketing és kommunikáció. Ezen a területen nincs olyan mutató, amely minden szervezet számára egyformán releváns lenne.

A szervezet tevékenységének éves referenciaértéke a **B számmal** fejezhető ki, és meghatározása az alábbi kritériumok alapján történik.

A referenciaértéknek:

- ✓ érthetőnek kell lennie;
- ✓ a lehető legjobban kell tükröznie a szervezet teljes éves tevékenységét;
- ✓ lehetővé kell tennie a szervezet környezeti teljesítményének megfelelő leírását, figyelembe véve a szervezet sajátos jellegét és tevékenységeit;
- ✓ közös referenciaértéket kell képviselnie azon ágazat számára, amelyben a szervezet működik, például:
  - teljes éves kibocsátás vagy a feldolgozóipar teljes bruttó hozzáadott értéke;
  - a nem feldolgozóipari ágazatokban (szolgáltatások, igazgatás) foglalkoztatottak összlétszáma;
  - a vendégéjszakák teljes száma (a szálláshelyágazat esetében);
  - az adott terület teljes lakossága (közigazgatás esetén);
  - tonna feldolgozott hulladék (a hulladékgazdálkodás területén működő szervezetek esetében);
  - összes termelt energia (az energiaipari ágazatban tevékenykedő szervezetek esetében);
- ✓ a környezetvédelmi nyilatkozatban szereplő adatok időbeli összehasonlíthatóságának biztosítása. A meghatározást követően ezt a referenciaértéket a jövőbeli környezetvédelmi nyilatkozatokban is fel kell használni.

A B referenciaértéket – a fenti kritériumoknak való megfelelés esetén – maga a szervezet is meghatározhatja. Ehhez pontosan le kell írni a környezeti teljesítményt, és legalább 3 éven keresztül fenn kell tartani az összehasonlíthatóságot.

A B referenciaértéknek nem kell feltétlenül megegyeznie minden alapmutató esetében. Például a fűtési energiát gyakran leginkább a területhez viszonyítva szemléltetik. Más mutatók esetében a termékekre vagy az alkalmazottak számára vonatkoztatás megfelelőbb módszer.

Az összes alapmutató más iparági standard referenciaértékek felhasználásával is bemutatható. Az egyenként megfelelő referenciaértékek alkalmazása biztosítja a környezeti teljesítmény jobb bemutatását, figyelembe véve a szervezet sajátos jellegét és tevékenységeit.

A referenciaérték változását a környezetvédelmi nyilatkozatban meg kell magyarázni. Változás esetén a szervezetnek biztosítania kell az adatok legalább 3 éven keresztüli összehasonlíthatóságát a korábbi évek adatainak újraszámításával, az újonnan megállapított referenciaértéket felhasználva.

7. táblázat

Példák az alapmutatóknak a közigazgatásban vagy hasonló szervezetekben történő alkalmazására

Alapmutató	Éves felhasználás/kibocsátás (A)	A szervezet éves referenciaértéke (B)	A/B arány
Energia	Éves energiafogyasztás MWh-ban vagy GJ-ban kifejezve	Terület m^2-ben megadva Alkalmazotti létszám	MWh/m^2 és/vagy kWh/m^2
Anyagok	Éves papírfelhasználás tonnában kifejezve	Alkalmazotti létszám	Tonna/fő és/vagy papírlapok száma/fő/nap

Víz	Éves vízfogyasztás (m^3)	Alkalmazotti létszám	m^3/fő és/vagy l/fő
Hulladék	Éves hulladékmennyiség tonnában kifejezve Éves veszélyeshulladék-mennyiség kilogrammban kifejezve	Alkalmazotti létszám	Tonna hulladék/fő és/vagy kg/fő kg veszélyes hulladék/fő
Földhasználat, tekintettel a biológiai sokféleségre	Földhasználat a beépített terület m^2-ében (beleértve a lezáródott földterületet is)	Alkalmazotti létszám	m^2 beépített terület/fő és/vagy m^2 lezáródott földterület/fő
ÜHG-kibocsátás	Éves ÜHG-kibocsátás metrikus tonna CO_2-e egységben kifejezve (CO_2e = CO_2-egyenérték)	Alkalmazotti létszám (üzleti utak, munkahelyek, munkaútvonalak tekintetében) Terület m^2-ben megadva	Tonna CO_2e/fő és/vagy kg CO_2e/fő Vagy m^2

8. táblázat:

Példa az alapvető teljesítménymutatók termelési ágazatbeli használatára

Alapmutató	Éves felhasználás/kibocsátás (A)	A szervezet éves referenciaértéke (B)	A/B arány
Energia	Éves energiafogyasztás MWh-ban vagy GJ-ban kifejezve	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	MWh/millió EUR vagy MWh/tonna termék
Anyagok	A különböző felhasznált anyagok éves tömegárama	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	Külön-külön az egyes felhasznált anyagok tekintetében: Az anyag tonnában kifejezve/millió EUR vagy Az anyag tonnában kifejezve/tonna termék
Víz	Éves fogyasztás m^3-ben kifejezve	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	m^3/millió EUR vagy m^3/tonna termék
Hulladék	Éves hulladékmennyiség tonnában kifejezve Éves veszélyeshulladék-mennyiség kilogrammban kifejezve	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	Tonna hulladék/millió EUR vagy Tonna hulladék/tonna termék Tonna veszélyes hulladék/millió EUR vagy Tonna veszélyes hulladék/tonna termék

Földhasználat, tekintettel a biológiai sokféleségre	Földhasználat a beépített terület m^2-ében (beleértve a lezáródott földterületet is)	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	m^2 beépített terület és/vagy m^2 lezáródott földterület/millió EUR vagy m^2 beépített terület és/vagy m^2 lezáródott földterület/tonna termék
ÜHG-kibocsátás	Éves ÜHG-kibocsátás tonna CO_2-egyenérték egységben kifejezve	Teljes éves bruttó hozzáadott érték (millió EUR) (*) vagy Teljes éves tényleges kibocsátás (tonna)	Tonna CO_2-egyenérték/millió EUR vagy Tonna CO_2-egyenérték/tonna termék

6.1.3. ***Egyéb releváns környezeti teljesítménymutatók***

A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv (CSRD – (EU) 2022/2464 irányelv) korszerűsíti és megerősíti a társadalmi és környezetvédelmi információk nagyvállalatok, valamint a tőzsdén jegyzett kis- és középvállalkozások általi bejelentésére vonatkozó szabályokat. A CSRD hatálya alá tartozó vállalatoknak az európai fenntarthatósági beszámolási standardokkal (ESRS) összhangban kell jelentést tenniük, be kell építeniük ezeket az információkat vezetői jelentéseikbe, és azokat külső ellenőrzés alá kell vonniuk. Az ESRS környezetvédelmi jelentéstételi követelményeket ír elő az éghajlatváltozásra (ESRS E1), a szennyezésre (ESRS E2), a vízi és tengeri erőforrásokra (ESRS E3), a biológiai sokféleségre és az ökoszisztémákra (ESRS E4), valamint az erőforrás-felhasználásra és a körforgásos gazdaságra (ESRS E5) vonatkozóan. Amennyiben az említett szabványok hatálya alá tartozó témák valamelyike releváns egy vállalat számára, nyilvánosságra kell hoznia a kapcsolódó irányítási struktúrákat, stratégiákat, szakpolitikákat, célokat és fellépéseket, valamint a kiválasztott teljesítmény-mérőszámokat. Ezek a jelentéstételi területek hasonlóak az EMAS elemeihez és logikájához. Ennélfogva az EMAS segíti a vállalatokat az ESRS-nek való megfeleléshez szükséges környezeti információk létrehozásában.

Előfordulhat, hogy a szervezetek különböző mutatókat kívánnak használni a különböző területekhez kapcsolódó teljes éves felhasználás/kibocsátások megjelenítésére. Például egy szolgáltató szervezet az „alkalmazotti létszám" adatot használhatja referenciaértékként (B) közigazgatási alterületére és egy másikat, pl. az „ügyfelek száma" adatot a nyújtott szolgáltatásra.

Fontos megérteni, hogy milyen okok mentén történik a mutatók és az EMAS-rendeletben (annak IV. mellékletében) megadott rugalmasság elemeinek megállapítása.

Ha egy szervezet a IV. mellékletben feltüntetett alapmutató helyett egy másik mutatót kíván használni annak érdekében, hogy jobban tükrözze környezeti teljesítményét, az említett mutatónak tartalmaznia kell egy A felhasználási/kibocsátási előírást és egy B referenciaérték-előírást is. E rugalmas rendelkezés alkalmazását mindig indokolni kell a szervezet környezeti értékelésére való hivatkozással annak bemutatására, hogy a választott lehetőség hogyan járul hozzá a kapcsolódó környezeti teljesítmény jobb megjelenítéséhez ([60]).

6.1.4. **Helyi elszámoltathatóság** — – Az EMAS-rendelet IV. mellékletének D. szakasza

A helyi elszámoltathatóság fontos szerepet tölt be az EMAS rendszerben. Ezért minden egyes telephelyre vonatkozóan meg kell adni a jelentős környezeti hatásokra vonatkozó összes információt.

([60]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) a 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és a 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A322%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.322.01.0015.01.HUN

Az alapmutatók alakulására vonatkozó információkat minden esetben telephelyenként kell megadni. Amennyiben az e felhasználói útmutató 7.2. szakaszában leírt eljárást alkalmazzák a több telephellyel rendelkező szervezetek értékelésére, ezeket az információkat vállalati szinten is meg lehet adni, feltéve, hogy ezek az adatok pontosan tükrözik a telephelyi szintű fejleményeket.

Figyelembe kell venni továbbá azt a tényt, hogy a folyamatos fejlesztés csak az állandó telephelyeken érhető el, és csupán ritkán az ideiglenes telephelyeken. Ha ez a szempont szerepet játszik, ezt meg kell említeni a környezeti értékelés során. Mérlegelni kell alternatív intézkedések, például egyéb „lágy" (kvalitatív) mutatók bevezetésének lehetőségét.

6.1.5. **A környezetvédelmi nyilatkozat aktualizálása** – az EMAS-rendelet 8. cikke

Ha egy nyilvántartásba vett szervezet lényeges változás bevezetését tervezi, a szervezetnek a változásra, valamint annak környezeti tényezőire és hatásaira vonatkozóan környezeti állapotfelmérését kell végeznie.

A változásra vonatkozó környezeti állapotfelmérést követően a szervezetnek ennek megfelelően naprakésszé kell tennie az előzetes környezeti állapotfelmérést, és módosítania kell környezeti politikáját, a környezeti programot és a környezetvédelmi vezetési rendszert, valamint felül kell vizsgálnia és naprakésszé kell tennie a teljes környezetvédelmi nyilatkozatot ([61]).

A szervezetnek a IV. melléklet követelményeinek megfelelően környezetvédelmi nyilatkozatot kell készítenie, amelyet 3 évente érvényesítenie kell. A kis szervezetek az EMAS-rendelet 7. cikkével összhangban mentességet kérhetnek az illetékes testülettől, hogy a frissítést 2 évente készítsék el, de a környezetvédelmi hitelesítő csak 4 évente érvényesítse azt. A mentesség iránti kérelemnek az illetékes szerv akkor ad helyt, ha teljesülnek a 7. cikk (1) bekezdésében foglalt feltételek.

6.1.6. **Nyilvános hozzáférés** – az EMAS-rendelet IV. mellékletének E. szakasza

A szervezetnek biztosítania kell, hogy minden érdekelt fél egyszerűen és szabadon hozzáférjen a környezetvédelmi nyilatkozathoz. E célból a környezetvédelmi nyilatkozatot lehetőleg nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni a szervezet honlapján azon tagállam vagy harmadik ország hivatalos nyelvén/nyelvein, ahol a telephely vagy szervezet található.

A több bejegyzett telephellyel rendelkező szervezet egészére vonatkozó egyetlen környezetvédelmi nyilatkozat esetében a szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy a környezetvédelmi nyilatkozat az egyes telephelyekre vonatkozó információkat is tartalmazza.

Az átfogó környezetvédelmi nyilatkozat több telephelyen és országban történő közzétételekor azt vagy annak a tagállamnak a hivatalos nyelvén kell közzétenni, ahol a szervezetet bejegyezték, vagy a bejegyzésért felelős illetékes testülettel egyeztetett nyelven.

Amennyiben a környezetvédelmi nyilatkozatot más nyelveken is elérhetővé kell tenni, a lefordított dokumentum tartalmának összhangban kell lennie a környezetvédelmi hitelesítő által érvényesített eredeti környezetvédelmi nyilatkozat tartalmával, és egyértelműen jeleznie kell, hogy az az érvényesített dokumentum fordítása.

7. lépés: Külső hitelesítés – *az EMAS-rendelet 18. és 19. cikke*

„Hitelesítés": a környezetvédelmi hitelesítő által végzett megfelelőség-értékelési eljárás annak bizonyítása érdekében, hogy a szervezet környezeti állapotfelmérése, környezeti politikája, környezetvédelmi vezetési rendszere és belső környezetvédelmi ellenőrzési eljárásai és végrehajtása összhangban állnak az EMAS-rendelet követelményeivel.

„érvényesítés": a hitelesítést végző környezetvédelmi hitelesítő által adott arra vonatkozó megerősítés, hogy a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatában és frissített környezetvédelmi nyilatkozatában foglalt információk és adatok megbízhatók, hitelt érdemlők és helyesek, illetve, hogy azok megfelelnek az EMAS-rendelet követelményeinek.

([61]) Az EMAS-rendelet 8. cikke, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221

7.1. *Harmadik fél általi hitelesítés*

A „környezetvédelmi hitelesítő” a 765/2008/EK rendeletben meghatározott megfelelőségértékelő testület, vagy ezen testületek egyesülése vagy csoportja, amely(ek) e rendeletnek megfelelően akkreditációban részesült(ek); vagy bármely olyan természetes vagy jogi személy, illetve az ilyen személyek egyesülése vagy csoportja, amely a hitelesítés és érvényesítés végrehajtására feljogosító engedélyt szerzett az EMAS-rendelettel összhangban.

7.1.1. **Ki hitelesítheti és érvényesítheti az EMAS-t?**

Hitelesítést csak akkreditált vagy engedéllyel rendelkező környezetvédelmi hitelesítők végezhetnek.

A szervezet kapcsolatba léphet tagállama illetékes EMAS-testületével, vagy az EMAS-hitelesítők akkreditációjáért felelős akkreditáló vagy engedélyező testülettel, és tájékoztatást kérhet az akkreditált környezetvédelmi hitelesítőkről.

Az akkreditált vagy engedéllyel rendelkező környezetvédelmi hitelesítő hatáskörét a NACE-kódok, azaz a gazdasági tevékenységek osztályozása alapján kell meghatározni ([62]). Ha a szervezet több olyan tevékenységet is végez, amelyek egynél több NACE-kódhoz is hozzárendelhetők, a hitelesítést NACE-tevékenységenként kell elvégezni. A megállapodásnak azt is biztosítania kell, hogy a környezetvédelmi hitelesítő minden dokumentumhoz és működési területhez hozzáférjen ([63]).

Ha egy hitelesítő akkreditációt vagy engedélyt szerez az egyik tagállamban, akkor az összes uniós tagállamban végezheti a tevékenységét. Nem minden tagállam rendelkezik minden ágazatra akkreditált környezetvédelmi hitelesítővel. Ebben az esetben az akkreditált hitelesítőnek egy másik tagállamból kell származnia. A szervezet szabadon választhat, hogy melyik akkreditált / engedéllyel rendelkező környezetvédelmi hitelesítővel köt szerződést.

Az EU-n kívül található szervezeteknek vagy telephelyeknek a 3. cikk (3) bekezdésével összhangban biztosítaniuk kell, hogy a hitelesítést végző és a szervezet környezetvédelmi vezetési rendszerét érvényesítő környezetvédelmi hitelesítő akkreditációval vagy engedéllyel rendelkezzen abban a tagállamban, ahol a szervezet a nyilvántartásba vétel iránti kérelmét benyújtja.

A hitelesítést a szervezet környezetvédelmi felső vezetésének képviselőjével együttműködésben kell elvégezni, aki megszervezi és koordinálja a szükséges értékelési időpontokat. Az ellenőrzési programot a környezetvédelmi hitelesítővel együttműködésben kell elkészíteni.

A környezetvédelmi hitelesítő határozza meg, hogy mit szeretne látni, és kivel kíván beszélni. E célból a környezetvédelmi vezető ütemtervet dolgoz ki, és meghívja a személyzet érintett tagjait. Mindazonáltal a környezetvédelmi hitelesítő minden alkalmazottat bevonhat a megbeszélésekbe a látogatás során. Ezért fontos, hogy valamennyi alkalmazott tájékoztatást kapjon az ellenőrző látogatásról.

A szervezet számára hasznos annak ellenőrzése, hogy a környezetvédelmi hitelesítő, amennyiben egy másik tagállamban kapott tanúsítványt vagy akkreditációt, benyújtotta-e a 24. cikkben említett információkat (felügyeleti jelentés) azon tagállam akkreditáló vagy engedélyező testületének, amelyben a szervezet székhelye vagy irányítási központja található. Ennek legalább 4 héttel a hitelesítés előtt meg kell történnie annak érdekében, hogy lehetővé tegye azon tagállamnak az akkreditáló vagy engedélyező testülete általi felügyeletét, ahol a hitelesítő megkezdi tevékenységét. Felügyelet nélkül az illetékes szerv megtagadhatja a szervezet nyilvántartásba vételét.

Bevált gyakorlatként a vezetők általában jelen vannak a látogatás során, legalább azért, hogy a környezeti politikával, az erőforrások biztosításával és a vezetői értékeléssel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzanak.

([62]) Az 1893/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározottak szerint. A NACE-kódokat az illetékes hatóságok rendelik a vállalatokhoz.

([63]) Egyes konkrét és dokumentált helyzetekben a működési területekre vonatkozóan bizonyos korlátozásokat lehet tervezni, feltéve, hogy azok nem befolyásolják jelentősen a hitelesítési ellenőrzést, és nem érintik a teljes terület jelentős részét. A hitelesítőnek gondoskodnia kell arról, hogy az akkreditáló és engedélyező testület, valamint az illetékes testület tájékoztatást kapjon az ilyen korlátozásokról, és úgy kell tekintenie, hogy az ellenőrzést ilyen körülmények között eseti alapon lehet elvégezni.

A látogatás előtt a következő dokumentumokat kell megküldeni a környezetvédelmi hitelesítőnek, hogy áttekintést kapjon az aktuális feltételekről. A nyilvántartás fenntartása érdekében történő érvényesítés esetén csak a frissített dokumentumokat kell benyújtani:

- ✓ a szervezettel kapcsolatos alapvető információk (jogi forma, méret, helyszín, tevékenységi kör, felépítés és szervezeti ábra);
- ✓ a környezetvédelmi nyilatkozat és a környezeti program tervezete;
- ✓ a szervezetnél alkalmazott környezetvédelmi vezetési rendszer leírása;
- ✓ környezetvédelmi értékelési jelentés;
- ✓ az elvégzett környezetvédelmi ellenőrzésekről és a később meghozott korrekciós intézkedésekről szóló jelentések;
- ✓ információ arról, hogy a 7.2. fejezetnek megfelelően kell-e alkalmazni a mintavételi módszert.

A vezetőségi felülvizsgálatot a hitelesítés előtti értékelés céljából a felső vezetés elé kell terjeszteni (lásd az 5.2. fejezetet (Vezetőségi felülvizsgálat)).

7.1.2. **A környezetvédelmi hitelesítő általi hitelesítés** – az EMAS-rendelet 18. cikke

Hasznos lehet, ha a szervezetek tisztában vannak a környezetvédelmi hitelesítő konkrét feladataival, mivel ezek a feladatok határozzák meg a szervezet ellenőrzésével kapcsolatos megközelítést.

A környezetvédelmi hitelesítők feladatai a következők:

- ✓ Ellenőrzik, hogy a szervezet teljesíti-e az EMAS-rendelet előzetes környezeti állapotfelmérésre, környezetvédelmi vezetési rendszerre, környezetvédelmi ellenőrzésre és annak eredményeire, valamint a környezetvédelmi nyilatkozatra vonatkozó valamennyi követelményét.
- ✓ Ellenőrzik, hogy a szervezet teljesíti-e a környezettel kapcsolatos vonatkozó uniós, nemzeti, regionális vagy helyi jogi előírásokat.
- ✓ Ellenőrzik a szervezet környezeti teljesítményének folyamatos javulását.
- ✓ Ellenőrzik a környezetvédelmi nyilatkozatban szereplő adatok megbízhatóságát, hitelességét és pontosságát, valamint az összes érvényesítésre váró környezeti információt.
- ✓ Meglátogatják a szervezetet vagy a telephelyet. Az egy és a több telephellyel rendelkező szervezetek esetében eltérő eljárásokat kell alkalmazni, és fontos a különböző módszerek közötti különbségek kiemelése. Az EMAS-rendelet (25. cikk, (4) bekezdés) előírja, hogy minden szervezetet fel kell keresni minden olyan esetben, amikor hitelesítési/érvényesítési tevékenység elvégzésére van szükség.
- ✓ Ha a hitelesítési eljárás során meg nem felelést észlelnek olyan több telephellyel rendelkező szervezetnél, amely esetében a mintavételi módszer nyert alkalmazást, a hitelesítő:
  - kivizsgálja, hogy a meg nem felelés mennyiben jellemző kizárólag az adott telephelyre, vagy más területek is érintettek-e;
  - előírja a szervezet számára, hogy határozza meg az összes olyan telephelyet, amely érintett lehet, tegye meg a szükséges korrekciós intézkedéseket ezeken a területeken, és igazítsa ki a vezetési rendszert amennyiben arra utaló jeleket lát, hogy a meg nem felelés a vezetési rendszer általános, a többi telephelyet potenciálisan érintő hiányosságait jelzi. Olyan meg nem felelések esetén, amelyek azonnali korrekciós intézkedésekkel nem orvosolhatók, a hitelesítőnek jelentést kell tennie az illetékes testületnek arról, hogy a szervezetet fel kell függeszteni vagy törölni kell az EMAS-nyilvántartásból;
  - bizonyítékot kér az intézkedések végrehajtásáról és az intézkedések végrehajtását követően a mintának további telephelyekre való kiterjesztésével ellenőrzi hatékonyságukat; valamint
  - a rendelet VII. melléklete szerint a környezetvédelmi nyilatkozatot csak akkor hitelesíti, a hitelesítési és érvényesítési tevékenységekről szóló nyilatkozatot pedig akkor írja alá, ha a bizonyítékok alapján meggyőződött arról, hogy az összes telephely megfelel az EMAS-rendelet követelményeinek és a környezettel kapcsolatos valamennyi jogi követelménynek.

Következésképpen az első hitelesítés során a hitelesítőnek ellenőriznie kell, hogy a szervezet megfelel-e az alábbi követelményeknek:

- ✓ teljes mértékben működőképes környezetvédelmi vezetési rendszerrel rendelkezik;
- ✓ teljes mértékben megtervezett ellenőrzési program van érvényben
- ✓ vezetői felülvizsgálatra került sor;
- ✓ ha a szervezet a telephelyek hitelesítéséhez mintavételi módszert kíván használni, teljesülnek az ezen felhasználói útmutató 7.2. fejezetének rendelkezései; valamint
- ✓ EMAS környezetvédelmi nyilatkozatot készített, és amennyiben rendelkezésre álltak, ágazati referenciadokumentumokat is figyelembe vett.

7.1.3. **A hitelesítés gyakorisága —** az EMAS-rendelet 6, 7. és 19. cikke

Főszabályként a környezetvédelmi hitelesítőnek a szervezettel konzultálva olyan programot kell kidolgoznia, amely biztosítja az EMAS-rendelet 4., 5. és 6. cikkében említett nyilvántartásba vételhez és a nyilvántartásba vétel megújításához szükséges valamennyi elem ellenőrzését.

Az összes nyilvántartásba vett szervezetet – beleértve a szervezetek vezetési rendszereinek valamennyi telephelyét és elemét is – 3 évente ellenőrzik. A háromévenkénti ellenőrzések közötti időszakban a szervezetnek folytatnia kell a belső ellenőrzéseket, a VI. mellékletnek megfelelően frissítenie kell környezetvédelmi nyilatkozatát és formanyomtatványát, továbbítania kell azt az illetékes szervnek, és adott esetben be kell fizetnie a nyilvántartásba vétel fenntartási díját ([64]).

A kisebb szervezetek esetében az EMAS-rendelet 7. cikke mentességet biztosít a megújítási ellenőrzések gyakorisága alól, lehetővé téve az ellenőrzések 4 évente történő elvégzését (2 évente egy közbenső ellenőrzés beiktatásával).

Ha egy kis szervezet a 7. cikk értelmében 4, illetve 2 évre kívánja meghosszabbítani az értékelési és érvényesítési időszakokat, meg kell erősítenie, hogy teljesülnek a következő feltételek:

- ✓ nem áll fenn jelentős környezeti kockázat;
- ✓ nincs tervben a 8. cikk értelmében vett lényeges változtatás;
- ✓ nincsenek olyan jelentős helyi környezetvédelmi problémák, amelyekhez a szervezet hozzájárul.

Az illetékes szerv elutasíthatja az eltérés iránti kérelmet, ha úgy ítéli meg, hogy a feltételek nem teljesültek. Ezt az elutasítást azonban megfelelően indokolni kell.

A külső hitelesítés időtartama a hitelesítés típusától (lásd az alábbi 8. táblázatot), valamint a szervezet méretétől és környezeti jelentőségétől függ. A hitelesítés gyakoriságának meghatározásakor a környezetvédelmi hitelesítőnek figyelembe kell vennie az akkreditációs szabályokat.

Az EMAS-rendelet különbséget tesz az alábbiak során végzett hitelesítések között:

- ✓ az EMAS-rendelet 4. és 5. cikke szerinti első nyilvántartásba vétel;
- ✓ a nyilvántartásba vétel megújítása (az első nyilvántartásba vétel után 3 vagy 4 évente) az EMAS-rendelet 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban; valamint
- ✓ az első nyilvántartásba vétel és a megújítás közötti átmeneti időszak az EMAS-rendelet 6. cikkének (2) bekezdése szerint.

A fent leírt három hitelesítéstípus mellett a 8. cikk (3) bekezdésében említett lényeges változások esetén szükség lehet a kezdeti környezeti állapotfelmérés, a környezetvédelmi politika, a környezetvédelmi program vagy a környezetvédelmi vezetési rendszer módosításaival, valamint a teljes környezetvédelmi nyilatkozat kapcsolódó felülvizsgálatával vagy frissítésével kapcsolatos új vagy módosított dokumentumok hitelesítésére és érvényesítésére.

([64]) Az EMAS-rendelet 6. cikke, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221

Jelentős változások

A működésüket, felépítésüket, igazgatásukat, eljárásaikat, tevékenységeiket, termékeiket vagy szolgáltatásaikat megváltoztató szervezeteknek figyelembe kell venniük e változtatások környezeti hatásait, mivel ezek befolyásolhatják az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel érvényességét. Apróbb változások még elfogadhatók, de jelentős változások esetén frissíteni kell a környezeti állapotfelmérést, a környezeti politikát, a környezeti programot, a környezetvédelmi vezetési rendszert és a környezetvédelmi nyilatkozatot. 6 hónapon belül az összes frissített dokumentumot hitelesíteni és érvényesíteni kell. Az érvényesítést követően a változásokat a rendelet VI. melléklete segítségével az illetékes testület elé kell terjeszteni.

Például egy szervezet gyártási kapacitásának bővítése esetenként jelentős változásnak tekinthető. Ha azonban új környezeti tényezőkhöz és hatásokhoz kapcsolódik, és ha a környezeti tényezők és hatások relevanciája és jelentősége megváltozik, akkor általában jelentős változásnak tekinthető.

Ezeket a változásokat a bekövetkezésüket követő 6 hónapon belül hitelesíteni és érvényesíteni kell.

Az értékelés hatóköre hitelesítésenként – mind a helyszínek, mind a vezetési rendszer elemei tekintetében – eltérhet. A hitelesítés hatókörére vonatkozó minimumkövetelményeket az alábbi táblázat tartalmazza, a 18. cikk (5), (6) és (7) bekezdésével összhangban.

9. táblázat

Az EMAS-rendeletben előírt hitelesítési gyakoriság

Az első nyilvántartásba vétel hitelesítése *az EMAS-rendelet 4. és 5. cikke szerint*	**Az első nyilvántartásba vétel és a megújítás közötti átmeneti időszak** az *EMAS-rendelet 6. cikkének (2)* bekezdése szerint	**A nyilvántartásba vétel megújítása (az első nyilvántartásba vétel után 3 évente, illetve a kkv-k kérésére 4 évente)** *az EMAS-rendelet 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban*
teljes mértékben működőképes környezetvédelmi vezetési rendszer az EMAS-rendelet II. mellékletével összhangban		teljes mértékben működőképes környezetvédelmi vezetési rendszer az EMAS-rendelet II. mellékletével összhangban
– teljes mértékben megtervezett ellenőrzési program van érvényben – tervezett ellenőrzések egy részének elvégzése a III. melléklettel összhangban, hogy legalább a legjelentősebb környezeti hatásokra kiterjedjen	belső ellenőrzések elvégzése a III. melléklettel összhangban, részei: – a szervezet környezeti teljesítménye; valamint – a környezettel kapcsolatos alkalmazandó jogi követelményeknek való megfelelés.	egy teljesen működőképes, megtervezett ellenőrzési program, legalább egy teljesített ellenőrzési ciklussal, a III. mellékletnek megfelelően;
a II. melléklet A. részében említett befejezett vezetőségi felülvizsgálat		a II. melléklet A. részében említett befejezett vezetőségi felülvizsgálat
	a környezetvédelemre vonatkozó hatályos jogszabályi követelményeknek való folyamatos megfelelés és a szervezet környezeti teljesítményének folyamatos javítása	
a IV. melléklettel összhangban elkészített környezetvédelmi nyilatkozat, adott esetben ágazati referenciadokumentumok figyelembevételével	a IV. melléklettel összhangban frissített környezetvédelmi nyilatkozat, adott esetben ágazati referenciadokumentumok figyelembevételével	a IV. melléklet szerinti környezetvédelmi nyilatkozat, adott esetben ágazati referenciadokumentumok figyelembevételével

Meg kell jegyezni, hogy a környezetvédelmi hitelesítő minden hitelesítés után köteles kiállítani a 25. cikk (9) bekezdésében és a VII. mellékletben említett, aláírt nyilatkozatot. E nyilatkozat aláírásával a környezetvédelmi hitelesítő „megerősíti, hogy semmi nem utal arra, hogy a szervezet ne teljesítené a környezettel kapcsolatos hatályos jogi előírásokat”.

Adott feltételek mellett mintavételi eljárás alkalmazható bizonyos, több telephellyel rendelkező szervezetek hitelesítésére. Ebben az esetben a három- vagy négyéves ciklusban a hitelesítőknek csak olyan kiválasztott telephelyeket kell meglátogatniuk, amelyek reprezentatívak a szervezet tevékenységeire nézve, és amelyek lehetővé teszik a szervezet általános környezeti teljesítményének és az EMAS-rendelet követelményeinek való megfelelés megbízható értékelését.

7.2. *Mintavételi módszer*

7.2.1. *A több telephellyel rendelkező szervezetek értékelésére vonatkozó mintavételi eljárás alkalmazására vonatkozó követelmények*

A mintavételi eljárás alkalmazása nem akadályozza meg a szervezeteket abban, hogy az adott telephelyek tekintetében az EMAS-rendelet 2. cikkének 29. pontjában meghatározott egyesített nyilvántartásba vételt alkalmazzák.

A több telephellyel rendelkező szervezetek esetében a mintavételi megközelítés megfelelő lehet annak érdekében, hogy a hitelesítési erőfeszítéseket a jogszabályoknak való megfelelésbe és a vezetési rendszer teljes körű végrehajtásába vetett bizalom veszélyeztetése nélkül ki lehessen igazítani, lehetővé téve a környezeti teljesítmény folyamatos javulását az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatálya alá tartozó valamennyi telephelyen. Ami a nyilvántartásba vételt illeti, ez több telephely nyilvántartásba vételét jelenti.

A több telephellyel rendelkező szervezetek értékeléséhez a környezetvédelmi hitelesítő a szervezet kérésére hozzájárulhat az e fejezetben meghatározott kritériumoknak megfelelő mintavételi módszer alkalmazásához.

7.2.2. *A mintavételi módszer alkalmazásához teljesítendő kritériumok*

Több telephellyel rendelkező szervezetek esetében a mintavételi módszer csak hasonló telephelyek csoportjaira alkalmazható.

A telephelyek hasonlóságát a következő kritériumok alapján kell meghatározni, amelyeknek együttesen kell teljesülniük: ugyanazon tagállamon belüli elhelyezkedés ([65]); azonos tevékenységtípusok; azonos eljárások; azonos jogállás; hasonló jogi követelmények; hasonló környezeti tényezők és hatások; hasonlóan jelentős környezeti tényezők; valamint hasonló környezetvédelmi vezetési és ellenőrzési eljárások.

A hasonló telephelyek csoportjait a szervezet kérésére és a környezetvédelmi hitelesítővel és az illetékes hatósággal való kölcsönös megállapodás alapján, az alábbiakban leírt eljárással összhangban határozzák meg. Ezeknek a csoportoknak tükröződniük kell a belső környezetvédelmi ellenőrzésekben és a vezetőségi felülvizsgálatban, valamint a környezetvédelmi nyilatkozatban és a nyilvántartásban említett csoportokon belüli összes telephelyen.

Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatálya alá tartozó valamennyi telephely a szervezet közvetlen ellenőrzése és felügyelete alatt áll.

A környezetvédelmi vezetési rendszer központi ellenőrzés és irányítás alatt áll, és a vezetőségi felülvizsgálat tárgyát képezi. Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatálya alá tartozó valamennyi telephelyet alá kell vetni a szervezet belső környezetvédelmi ellenőrzésének. Belső környezetvédelmi ellenőrzési programjának hatálya az összes telephelyre kiterjed.

A szervezetnek azt is bizonyítania kell, hogy környezetvédelmi célkitűzéseinek elérése érdekében jogosult és képes szervezeti változtatásokat kezdeményezni az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétel hatálya alá tartozó valamennyi telephelyen. A szervezetnek azt is igazolnia kell, hogy az összes telephely – köztük a központ – vonatkozásában képes az adatok gyűjtésére és elemzésére.

([65]) Az „ugyanazon tagállamon belüli elhelyezkedés” kritérium esetében az egyetlen kivételt a külügyminisztériumok vagy nemzetközi szervezetek székhelyei jelentik, amelyek a származási tagállamon kívül találhatók, de amelyek teljes mértékben központi irányítás és ellenőrzés alatt állnak, mint például a diplomáciai missziók vagy képviseletek.

7.2.3. ***A kérelmező szervezetre vonatkozó követelmények***

A szervezet világos és egyértelmű leírást nyújt a környezetvédelmi hitelesítő számára a környezetéről, és összefoglalja tevékenységeit, termékeit és szolgáltatásait, valamint adott esetben az anya- vagy kapcsolt szervezetekkel vagy leányvállalatokkal való kapcsolatát. A következőket kell magában foglalnia:

- ✓ a telephelyek csoportjai, beleértve a csoportosítási eljárást;
- ✓ a mintavételi eljárásból potenciálisan kizárt telephelyek és a korlátozás okai;
- ✓ a szervezet jelentős környezeti hatásait eredményező valamennyi jelentős közvetlen és közvetett környezeti tényező leírása. Tartalmaznia kell annak magyarázatát, hogy a hatások jellege hogyan kapcsolódik a jelentős közvetlen és közvetett tényezőkhöz, és meg kell határoznia az azokhoz a telephelyekhez kapcsolódó jelentős környezeti tényezőket, amelyekre a mintavételi eljárás vonatkozik;
- ✓ az e környezeti tényezőkkel kapcsolatos potenciális kockázatok;
- ✓ a szervezet környezeti politikája és a szervezet környezetvédelmi vezetési rendszerének rövid leírása, beleértve a jelentős környezeti tényezőkkel és hatásokkal kapcsolatos célkitűzéseket és célokat. Ha a szervezet még nem rendelkezik környezetvédelmi vezetési rendszerrel, ismertetnie kell a tervezett rendszert és annak fő célkitűzéseit;
- ✓ hivatkozás az alkalmazandó főbb környezetvédelmi előírásokra;
- ✓ a mintavételi eljárás tárgyát képező telephelyek listája.

Ajánlatos, hogy a szervezet a tervezett, több helyszínen történő nyilvántartásba vétel korai szakaszában értesítse az illetékes szerveket, valamint az akkreditáló és engedélyező testületeket annak érdekében, hogy ne legyen olyan akadály, amely a több helyszínre kiterjedő projektet gátolhatná.

7.2.4. ***A telephelyek mintavételi eljárásból való kizárásának kritériumai***

A mintavételi módszer nem alkalmazható az alábbi esetekben:

- ✓ olyan telephelyek vagy szervezetek, amelyek anyagi ösztönzőket és adminisztratív egyszerűsítéseket kaptak, azzal a feltétellel, hogy eltérő módon értékeljék őket;
- ✓ olyan telephelyek, amelyek esetében a nemzeti jog kifejezetten kizárja a mintavételi módszert;
- ✓ nem uniós országokban található telephelyek;
- ✓ olyan telephelyek, amelyek jelentős környezeti tényezőik jellemzőiből adódóan olyan környezeti baleset kockázatát hordozzák magukban, amely helyi környezetvédelmi problémát okozhat;
- ✓ a különös aggodalomra okot adó anyagokra vonatkozó jogszabályok hatálya alá tartozó telephelyek ([66]);
- ✓ a veszélyes hulladékok kezelésére vonatkozó jogszabályok hatálya alá tartozó telephelyek, kivéve a kis mennyiségű veszélyes hulladék termelőit, amelyekre nemzeti és/vagy regionális mentességek vonatkoznak;
- ✓ a 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ([67]) (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv) hatálya alá tartozó telephelyek;
- ✓ a 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ([68]) (Seveso-irányelv) hatálya alá tartozó telephelyek.

([66]) A fenntartható termékek környezettudatos tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatban meghatározottak szerint, https://environment.ec.europa.eu/system/files/2022-03/COM_2022_142_1_EN_ACT_part1_v6.pdf

([67]) Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) (HL L 334., 2010.12.17., 17. o.).

([68]) Az Európai Parlament és a Tanács 2012/18/EU irányelve (2012. július 4.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről (HL L 197., 2012.7.24., 1. o.).

7.2.5. ***Iránymutatások a több telephellyel rendelkező szervezetek értékelésére szolgáló mintavételi eljárás alkalmazásáról***

A szervezetnek a fent felsorolt követelményeknek megfelelően egyértelműen meg kell határoznia a mintavételi módszer javasolt alkalmazási körét (a telephelyek száma, az összes érintett telephely listája tevékenységeik rövid leírásával, a mintavételi eljárásból kizárt telephelyek megjelölésével stb.).

A szervezet által a mintavételi folyamatba való bevonásra javasolt telephelyeket hasonló telephelyek egy vagy több csoportjába kell sorolni. Az egy csoportot alkotó telephelyeknek olyan mértékben kell hasonlítaniuk egymásra, hogy a telephelyek mintájának értékelése nagymértékben reprezentálja a teljes csoportot. Minden olyan telephelyet ki kell zárni a mintavételi eljárásból, amely egyedi sajátosságai miatt nem szerepel a csoportban – ezeket egyedileg kell értékelni.

7.2.6. ***A mintavételi módszer több telephellyel rendelkező szervezetek esetében történő alkalmazására vonatkozó eljárás***

Noha a szervezet javasolhat mintavételt, a hitelesítő felelőssége annak eldöntése, hogy ez helyénvaló-e. Így a szervezettel való megállapodás előkészítése során a hitelesítőnek meg kell állapítania, hogy a szervezet jogosult-e mintavételre, teljesülnek-e az alkalmazáshoz szükséges követelmények, és szükség van-e a mintavételből való kizárásra.

A hitelesítő nyilvántartásának ki kell mutatnia, hogy ezeket a következtetéseket hogyan vonták le, és ezeket a nyilvántartásokat a felügyelet során felülvizsgálat céljából az akkreditáló és engedélyező testületek rendelkezésére kell bocsátani. A nyilvántartásnak magában kell foglalnia a javasolt alkalmazási kör hitelesítő általi jóváhagyását, az egyes telephelycsoportok jellegének meghatározását, valamint egy (tervezett) hitelesítési tervet, amely tartalmazza a telephelyek csoportjainak meghatározásához használt módszertant és kritériumokat, a telephelyek kiválasztásának módszerét (mind a véletlenszerű, mind a nem véletlenszerű részek tekintetében), valamint a hitelesítés időzítését. A hitelesítési tervnek tartalmaznia kell továbbá a telephelyek minden egyes csoportjának fő tevékenységeit és folyamatait, az egyes telephelycsoportokhoz kapcsolódó jelentős környezeti tényezőket, valamint a környezeti balesetek ezen szempontokhoz kapcsolódó becsült kockázati szintjét.

A környezetvédelmi hitelesítőnek szükség szerint értékelnie kell a hasonló telephelyek csoportosításának átláthatóságát, valamint a csoportosításnak a környezetvédelmi nyilatkozat tartalmára és a szervezet általános környezeti teljesítményére gyakorolt hatását is. Az értékelés eredményeit a hitelesítő jelentésében dokumentálni kell.

Ha a környezetvédelmi hitelesítő elfogadta a javasolt alkalmazási kört (beleértve a mintavételi megközelítést is), meghatározza az egyes telephelycsoportok jellemzőit, és hitelesítési tervet készít, amelyben leírja az azonosítás folyamatát és kritériumait, a telephelyek kiválasztásának folyamatát (a véletlenszerű és nem véletlenszerű részek esetében), valamint a hitelesítés időzítését. A hitelesítési terv az egyes telephelycsoportok fő tevékenységeit és eljárásait, az egyes csoportokhoz kapcsolódó jelentős környezeti tényezőket, valamint az e tényezőkkel kapcsolatos környezeti balesetek kockázatának értékelését is tartalmazza.

A környezetvédelmi hitelesítőnek értékelnie kell a mintavétel hatálya alá tartozó egyes telephelyeken végzett tevékenységek és folyamatok jellegével kapcsolatos kockázat szintjét. A mintavételi eljárás korlátozásáról is dönthet, ha a telephelyek mintaválasztása konkrét tények miatt nem alkalmas arra, hogy kellő bizonyosságot nyújtson a vezetési rendszer hatékonyságát illetően. Ezeket a korlátozásokat a környezetvédelmi hitelesítőnek kell meghatároznia a következők tekintetében:

- ✓ környezeti feltételek vagy a szervezeti környezethez kapcsolódó egyéb lényeges szempontok;
- ✓ különbségek a helyszíni irányítási rendszer végrehajtásában, figyelembe véve az egyes telephelyek sajátosságait;
- ✓ a szervezet szabályoknak való megfelelése (pl. a végrehajtó ügynökség nyilvántartásai, a panaszok száma, a korrekciós intézkedések értékelése).

A hitelesítőnek ezt követően dokumentálnia kell azokat a konkrét okokat, amelyek korlátozzák a szervezet mintavételi módszer alkalmazására való alkalmasságát.

Mintavételi megközelítés alkalmazása esetén ezt a 23. és 24. cikkben előírtak szerint bele kell foglalni a bejelentésbe. A környezetvédelmi hitelesítő a hitelesítés előtt legalább 4 héttel értesíti az akkreditáló és engedélyező testületet, valamint az illetékes testületet egy olyan jegyzékről, amely tartalmazza a szervezet mintavételi eljárás előtt álló összes telephelyét, valamint a külön hitelesítés tárgyát képező összes telephelyet.

Az illetékes szerveknek eljárásokkal kell rendelkezniük az ilyen mintavétel korlátozására abban az esetben, ha a helyszíni mintavétel nem megfelelő az ellenőrzés tárgyát képező vezetési rendszer hatékonyságába vetett bizalom megszerzése szempontjából.

Az akkreditáló és engedélyező testület, valamint a több telephelyen történő nyilvántartásba vételért felelős illetékes szerv a kapott tárgyi bizonyítékokat, például az illetékes végrehajtó hatóság vagy hatóságok által az EMAS-rendelet 13. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összhangban benyújtott írásbeli jelentéseket is felhasználhatja a célból, hogy megbizonyosodjon arról, hogy semmi nem utal a környezettel kapcsolatos alkalmazandó jogi követelmények megsértésére.

Az EMAS-nyilvántartásban az illetékes szervek a szervezet szintjén jelezhetik, hogy mely helyszínek tartoznak több telephelyre kiterjedő mintavételi eljárás alá.

Az illetékes szervek éves ülésükön beszámolhatnak a mintavételi módszer saját országukban történő alkalmazásáról, és ezt a szempontot rendszeres szakértői értékeléseikben is figyelembe vehetik.

7.2.7. ***A minta kiválasztása és kiszámítása***

A mintákat úgy kell kiválasztani, hogy a hitelesítőnek reprezentatív és átfogó rálátása legyen a szervezet környezeti teljesítményére, és képes legyen ellenőrizni az adatok megbízhatóságát és a helyi elszámoltathatóságot.

A mintavételi eljárások kiválasztásakor a bevált gyakorlat elve alkalmazandó, és a hitelesítőknek a következő tényezőket kell figyelembe venniük a hitelesítési programban részt vevő telephelyek kiválasztásakor:

- ✓ a környezetvédelmi politika és program;
- ✓ a környezetvédelmi vezetési rendszer összetettsége,
- ✓ a közvetlen és közvetett környezeti tényezők és hatások jelentősége, valamint az érzékeny környezettel való potenciális kölcsönhatás;
- ✓ az érdekelt felek nézetei, véleménye (panaszok, nyilvános érdekek a telephelyen);
- ✓ a szervezet munkatársainak megoszlása a telephelyeken;
- ✓ a korábbi környezeti problémák legalább az előző 3 évben;
- ✓ az előző hitelesítések és belső ellenőrzések eredményei.

A telephelyet külön kell hitelesíteni, ha:

- ✓ a telephelyen végzett tevékenységek/műveletek mérete, nagyságrendje és jellege észrevehetően eltér az ugyanazon szervezet más telephelyein végzett tevékenységekétől/műveletekétől;
- ✓ a belső ellenőrzések és a vezetőségi felülvizsgálat igazolták, hogy olyan korrekciós intézkedésekre van szükség, amelyeket nem hajtottak végre;
- ✓ az előző hitelesítés óta számottevő változás történt a telephely környezetvédelmi vezetési rendszerében vagy működésében;

Például a központ nem lehet része a mintának, hanem minden ciklus során külön kell ellenőrizni.

Az egyes telephelycsoportokon belüli helyszíni értékelésre szánt telephelyek kiválasztására szolgáló mintavételi eljárásnak meg kell felelnie az alábbiakban leírt követelményeknek.

- ✓ A hasonló telephelyek minden csoportjából reprezentatív mintát kell venni.
- ✓ A minta létrehozása részben szelektíven, az alábbiakban ismertetett tényezőkkel összhangban, részben nem szelektív módon (véletlenszerűen) történik, így a különböző telephelyek reprezentatív mintája jön létre.

✓ Az egyes csoportokon belül a telephelyek mintáját (a legközelebbi egész számra kerekítve) legalább 50 %-ban véletlenszerűen kell kiválasztani (nem szelektív kiválasztás). A környezetvédelmi hitelesítőnek dokumentálnia kell a véletlenszerű kiválasztási eljárást.

✓ A fennmaradó szelektív mintavételi részre vonatkozó eljárásnak meg kell felelnie az alábbi rendelkezéseknek.

Biztosítani kell, hogy minden új hitelesítésnél a mintát alkotó csoport telephelyei eltérjenek a korábbi hitelesítések során ugyanabban a csoportban vizsgált telephelyektől. Az első hitelesítésnél és az azt követő minden egyes hitelesítési ciklus alkalmával a székhelyet mindig bele kell foglalni a hitelesítési programba. A hitelesítés figyelembe veheti a belső kockázatazonosítási ellenőrzés eredményeit – az ellenőrzést általános szabályként a szervezet valamennyi telephelyén el kell végezni.

Az egyes telephelycsoportokból vett mintába bekerülő telephelyek minimális száma a következő képlet alapján számítandó.

Példa egy több telephellyel rendelkező szervezet mintaszámítására

Egy a ruházati kiskereskedelmi ágazatban 504 helyszínen működő vállalat esetében:

– *503 értékesítési hely,*

– *1 központ.*

1. *Telephelycsoportok kialakítása a mintavételi módszer alkalmazása céljából:*

– *1. csoport: 100 értékesítési hely > 150 m2,*

– *2. csoport: 400 értékesítési hely < 150 m2,*

– *egyedi helyszínek:*

3 különböző méretű és tartalmú értékesítési hely

1 központ.

2. *Értékelés a kezdeti nyilvántartásba vétel előtt, ill. a nyilvántartásba vétel megújítása előtt:*

– *minden egyes telephely (3 értékesítési helyszín, 1 központi iroda),*

– *1. csoport: legalább √100 értékesítési hely = 10 értékesítési hely,*

– *2. csoport: legalább √400 értékesítési hely = 20 értékesítési hely,*

Az EMAS keretében történő kezdeti nyilvántartásba vételnél és a megújításnál ez a szám az **egyes csoportokban szereplő telephelyek számának négyzetgyöke** a legközelebbi egész számra kerekítve (pl. egy 100 telephelyből álló csoport esetében: √100 = 10).

A környezetvédelmi hitelesítőnek részletes nyilvántartást kell vezetnie a több telephellyel rendelkező szervezetekre vonatkozó mintavételi eljárás minden egyes alkalmazásáról, a nyilvántartásban meg kell indokolnia az alkalmazott eljárást és paramétereket/kritériumokat, és igazolnia kell, hogy a mintavételi eljárás alkalmazása e dokumentumnak megfelelően történt.

7.2.8. ***Eljárás eltérések esetén***

A szervezeteknek mérlegelniük kell azt a kockázatot, hogy a követelmények egyetlen telephelyen tapasztalt megszegéséért minden telephelyük tekintetében elveszíthetik az együttes nyilvántartásba vételt. E kockázatot figyelembe véve a szervezetek ezeket a helyszíneket először külön is regisztrálhatják.

Ha egy olyan több telephellyel rendelkező szervezet értékelése során, ahol mintavételi megközelítést alkalmaztak, meg nem felelést állapítanak meg, a hitelesítőnek a következőképpen kell eljárnia:

- ✓ Meg kell vizsgálnia, hogy a meg nem felelés milyen mértékben minősül telephely-specifikusnak, illetve, hogy más telephelyek is érintettek lehetnek-e.

- ✓ A szervezetnek azonosítania kell az esetlegesen érintett telephelyeket, meg kell tennie a szükséges korrekciós intézkedéseket az adott telephelyeken, és ki kell igazítania a vezetési rendszert, amennyiben felmerül a gyanúja annak, hogy a meg nem felelés az általános vezetési rendszer potenciálisan más telephelyeket is érintő hiányosságára utal. Olyan meg nem felelés esetén, amely időben nem orvosolható korrekciós intézkedéssel, a hitelesítő nem érvényesítheti a szervezet környezetvédelmi nyilatkozatát. Megújítás esetén értesítenie kell az illetékes testületet arról, hogy a környezetvédelmi nyilatkozatot nem érvényesítették. Az illetékes testület dönthet úgy, hogy a szervezet vagy a telephely nyilvántartásba vételét fel kell függeszteni vagy törölni kell az EMAS-nyilvántartásból. Nem lehetséges csak azt a telephelyet felfüggeszteni vagy törölni az EMAS-nyilvántartásból, ahol az eredeti meg nem felelést megállapították.

- ✓ Ezeket az intézkedéseket igazolni kell, és hatékonyságukat a környezetvédelmi hitelesítőnek ellenőriznie kell, aki a felszámolási intézkedések bevezetését követően további telephelyekre is kiterjeszti a mintát.

- ✓ A környezetvédelmi nyilatkozatot érvényesíteni kell, és a hitelesítési és érvényesítési tevékenységekről szóló, a rendelet VII. melléklete szerinti nyilatkozatot csak akkor szabad aláírni, ha kielégítő bizonyíték áll rendelkezésre arról, hogy valamennyi telephely megfelel az EMAS-rendelet követelményeinek és az összes környezetvédelmi jogi követelménynek.

7.2.9. *A környezetvédelmi nyilatkozatban feltüntetendő, a minta méretét és a mintavételi eljárást igazoló dokumentáció*

Azoknak az EMAS rendszerben nyilvántartásba vett szervezeteknek, amelyek esetében a környezetvédelmi hitelesítő a felhasználói útmutató e szakaszának megfelelően mintavételi/hitelesítési rendszert alkalmazott, dokumentálniuk kell ezt a mintavételi rendszert a környezetvédelmi nyilatkozatukban. A környezetvédelmi nyilatkozatnak (röviden) indokolnia kell a telephelyek csoportosítására vonatkozó eljárást és a mintaméretet. A környezetvédelmi nyilatkozat felsorolja az összes telephelyet, és egyértelműen megkülönbözteti a meglátogatott és meg nem látogatott telephelyeket.

7.3. *A környezetvédelmi hitelesítő jelentése*

A helyszíni ellenőrzést követően a környezetvédelmi hitelesítőnek az EMAS-rendelet 25. cikkének (6) és (7) bekezdésével összhangban írásos jelentést kell készítenie az eredményekről, amely jelentés a következőket foglalja magában:

- ✓ Minden, a környezetvédelmi hitelesítő munkája szempontjából lényeges tény.

- ✓ Az összes EMAS-követelménynek való megfelelés leírása, beleértve a bizonyítékokat, megállapításokat és következtetéseket; a jelentésnek különösen a jogszabályi megfelelés értékeléséhez felhasznált bizonyítékokra (mérési jelentések, elemzések vagy hasonlók) kell hivatkoznia. A jelentésben a mentességről szóló 7. cikkben foglalt követelmények értékelésének alapját is fel kell tüntetni.

- ✓ A környezeti teljesítmény és célok összehasonlítása a korábbi környezetvédelmi nyilatkozatokkal, valamint a szervezet környezeti teljesítményének és annak javulásának értékelése; a jelentésnek konkrét fejlesztési lehetőségeket kell meghatároznia a környezeti teljesítmény értékelésének részeként.

- ✓ Adott esetben a környezetvédelmi vezetési rendszer és más kapcsolódó folyamatok környezeti felülvizsgálata vagy ellenőrzése során tapasztalt műszaki hiányosságok.

- ✓ A rendelkezéseknek való meg nem felelés esetén további információk a megállapításokról és a kapcsolódó következtetésekről, valamint az ilyen megállapítások és következtetések alapjául szolgáló tényekről.

- ✓ A környezetvédelmi nyilatkozat vagy a frissített környezetvédelmi nyilatkozat tervezetével szembeni kifogások, valamint a környezetvédelmi nyilatkozaton vagy a frissített környezetvédelmi nyilatkozaton végrehajtandó változtatások vagy kiegészítések részletei.

A jelentést a szervezettel egyeztetve kell elkészíteni annak érdekében, hogy a nyitott kérdéseket gyorsan meg lehessen válaszolni. Ily módon a érvényesítés akadályai már a záró ülésen is kezelhetők, és eltérések formájában írásban rögzíthetők.

Amennyiben a hitelesítő úgy ítéli meg, hogy az egyes követelmények nem teljesülnek megfelelően, a szervezet környezetvédelmi felső vezetésének képviselője elvégezheti a szükséges változtatásokat. Egyedi esetekben az eltérés olyan súlyos lehet, hogy a környezetvédelmi hitelesítőnek ismét ellenőriznie kell a korrekciót a helyszínen. Főszabály szerint azonban az ellenőrizhető bizonyíték elegendő, és azt az érvényesítés megerősítése előtt be kell nyújtani a környezetvédelmi hitelesítőnek.

A jelentést a környezetvédelmi vezetési képviselőnek és lehetőség szerint a felső vezetésnek kell benyújtani.

7.4. **A környezetvédelmi nyilatkozat érvényesítése** – az EMAS-rendelet 6., 7. és 19. cikke

Ha a környezetvédelmi hitelesítő megállapítja, hogy az EMAS-rendelet valamennyi követelménye teljesült, aláírásával érvényesíti a környezetvédelmi nyilatkozatot, és megerősíti hitelesítési és érvényesítési tevékenységeit a szervezet felé.

A környezetvédelmi nyilatkozat érvényesítésével a környezetvédelmi hitelesítő megerősíti, hogy:

- ✓ a környezetvédelmi nyilatkozat megfelel az EMAS valamennyi követelményének;
- ✓ az információk és adatok megbízhatóak és helyesek, és megfelelnek az EMAS előírásainak; valamint
- ✓ nincs bizonyíték az alkalmazandó környezetvédelmi előírások be nem tartására.

Ezt a megerősítést hitelesítési feljegyzés formájában kell rögzíteni a környezetvédelmi nyilatkozatban. Alternatív megoldásként a 25. cikk (9) bekezdésével összhangban aláírt, a VII. melléklet *(A környezetvédelmi hitelesítő nyilatkozata a hitelesítési és érvényesítési tevékenységekről*) szerinti nyilatkozat beépíthető a környezetvédelmi nyilatkozatba.

3 évente (a kisvállalkozásokra vonatkozó kivétellel 4 évente) a környezetvédelmi nyilatkozatot teljes egészében meg kell újítani, a környezetvédelmi hitelesítő által érvényesítendő, az EMAS keretében történő nyilvántartásba vétellel együtt, és be kell nyújtani az illetékes testülethez. A közbenső években a vállalatnak frissítenie kell a környezetvédelmi nyilatkozatot, azt a hitelesítőnek jóvá kell hagynia, és továbbítania kell az illetékes testület felé.

Ha egy kis szervezet a négyéves érvényesítési ciklust alkalmazza, az EMAS-rendelet 6. cikkének (2) bekezdésével és 7. cikkével összhangban a közbenső években is elkészíti a frissített környezetvédelmi nyilatkozatot. Ezt azonban a hitelesítő nem vizsgálja felül, és érvényesítés nélkül kerül benyújtásra az illetékes testületnek.

A 19. cikk (2) bekezdésével összhangban a környezetvédelmi hitelesítőnek a környezetvédelmi nyilatkozatban vagy a frissített környezetvédelmi nyilatkozatban szereplő valamennyi frissített információt legfeljebb 12 hónapos időközönként érvényesítenie kell.

Bevált gyakorlat, hogy a környezetvédelmi hitelesítő a látogatása előtt megkapja a környezetvédelmi nyilatkozat tervezetét.

8. lépés: Az EMAS-nyilvántartásba való felvétel – *az EMAS-rendelet 4., 5. és 6. cikke*

Az EMAS-rendelet néhány általános szabályt tartalmaz a nyilvántartásba vételről. A tagállamok ezeket a nemzeti környezetvédelmi szabályozásukhoz igazíthatják. A környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetését és hitelesítését, valamint az EMAS környezetvédelmi nyilatkozat érvényesítését követően a szervezet kérelmezi az illetékes testületnél az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételt.

8.1. **A nyilvántartásba vételi folyamat** – *az EMAS-rendelet 4., 5. és 6. cikke*

A szervezeteknek a tervezési szakaszban kapcsolatba kell lépniük a megfelelő környezetvédelmi hitelesítőkkel. Ennek célja, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a szükséges kinevezések megtervezésére vagy a hitelesítővel való megállapodásra a hitelesítés alkalmazási köréről, például a hasonló telephelyeknek az úgynevezett mintavételi eljárás keretében történő hitelesítésével kapcsolatban. Az EMAS-rendelet 4. cikkének (4) bekezdése értelmében a szervezetek tájékoztatást kérhetnek a környezetvédelmi hitelesítőtől.

Az EMAS a gazdasági tevékenységek uniós osztályozását használja mind a szervezetek gazdasági ágazatba történő besorolására, mind a környezetvédelmi hitelesítők akkreditálására. Ez a NACE-kód (gazdasági tevékenységek nómenklatúrája) szerint történik. A környezetvédelmi hitelesítők akkreditálási területének ezért meg kell felelnie a szervezet gazdasági ágazatának. Amennyiben kétség merül fel a szervezetnek a helyes NACE-kód alá történő helyes besorolásával kapcsolatban, az illetékes szerv vagy az akkreditáló testületek segítik a szervezeteket a helyes NACE-kód kiválasztásában.

Felelős illetékes szerv

A szervezet az EMAS-nyilvántartásba való felvétel iránti kérelmet a helyi illetékes szervhez nyújtja be ([69]).

10. táblázat

A különböző nyilvántartásba vételekért felelős szervek

Helyzet	**Hol történik a nyilvántartásba vétel?**
Az EU-ban székhellyel rendelkező szervezet	A szervezet székhelye szerinti tagállam által hivatalosan kijelölt illetékes szerv.
Egy tagállamban több telephellyel rendelkező szervezet	Az illetékes szervet a tagállam jelöli ki.
A több különböző uniós tagállamban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vétele (európai uniós egyesített nyilvántartásba vétel).	Az európai uniós egyesített nyilvántartásba vétel esetén a vezető illetékes szerv meghatározásában döntő tényező a szervezet székhelyének vagy irányítóközpontjának helye (ebben a fontossági sorrendben).
Harmadik országokban egy vagy több telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vétele (harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vétele)	Ha a tagállam úgy dönt, hogy az EMAS-rendelet 3. cikkének (3) bekezdésével összhangban lehetővé teszi a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét, az adott tagállamban történő nyilvántartásba vétel a gyakorlatban az akkreditált hitelesítők rendelkezésre állásától függ. A potenciális hitelesítőnek a harmadik országban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét biztosító tagállamban az adott harmadik országra, valamint az érintett gazdasági ágazat(ok)ra (a NACE-kódok alapján) kell akkreditálással rendelkezniük.
Tagállamokban és harmadik országokban több telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vétele (globális szervezeti nyilvántartásba vétel).	Annak a tagállamnak a meghatározása, amelynek illetékes szerve felelős lesz az eljárásért, bizonyos feltételek alapján történik, az alábbi fontossági sorrend alapján: 1. ha a szervezet székhelye a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét biztosító tagállamban található, a kérelmet az adott tagállam illetékes szervéhez kell benyújtani; 2. ha a szervezet székhelye nem, de irányítóközpontja a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét biztosító tagállamban található, a kérelmet az adott tagállamban található illetékes szervhez kell benyújtani; 3. ha a globális szervezeti nyilvántartásba vételt kérelmező szervezetnek sem a székhelye, sem az irányítóközpontja nem harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét biztosító tagállamban található, a szervezetnek „eseti" irányítóközpontot kell létrehoznia a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásba vételét biztosító tagállamok egyikében, és a kérelmet az adott tagállam illetékes szervéhez kell benyújtani. Megjegyzés: Ha a kérelem több tagállamra is vonatkozik, *az 1221/2009/EK rendelet alapján kidolgozott, az európai uniós egyesített szervezeti nyilvántartásba, a harmadik országokban telephellyel rendelkező szervezetek nyilvántartásába és a globális szervezeti nyilvántartásba való felvételre vonatkozó útmutató* 3.2. pontjával összhangban az illetékes szervek közötti összehangolási eljárást kell követni. Ez az illetékes szerv ezt követően vezető illetékes szervként jár el.

Megjegyzés: Ami a nyilvántartásba vételt illeti, a releváns struktúrák eltérhetnek az egyes tagállamokban. Általában minden tagállamban egy illetékes szerv működik; egyes tagállamokban azonban regionális szinten különböző illetékes szerveket hoztak létre.

([69]) https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm

8.1.1. ***Az EMAS keretében történő nyilvántartásba vételhez szükséges dokumentumok***

A következő dokumentumokat kell benyújtani a nyilvántartónak:

- ✓ az érvényesített EMAS környezetvédelmi nyilatkozatot (elektronikus vagy nyomtatott formában);
- ✓ a környezetvédelmi hitelesítő által aláírt nyilatkozatot arról, hogy a hitelesítést és érvényesítést a rendelet betartásával végezte (a rendelet VII. melléklete);
- ✓ a kitöltött kérelemnyomtatványt azon tagállam hivatalos nyelvén, amelyben a szervezet a nyilvántartásba vételét kéri (a rendelet VI. melléklete), valamint a VI. melléklet 2. pontjában előírt információk;
- ✓ adott esetben a díjak befizetésének igazolását.

8.1.2. ***Nyilvántartásba vétel***

Az illetékes szerv ellenőrzi a benyújtott dokumentumok hiánytalanságát és helyességét, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítja, hogy a szervezet megfelel-e az EMAS-rendelet valamennyi követelményének.

Az EMAS nyilvántartásba vételi eljárás előtt/során teljesítendő feltételek:

1. A rendelet értelmében elvégzett hitelesítés és érvényesítés.
2. A kérelemnyomtatvány kitöltése és az összes igazoló dokumentum megléte.
3. Az illetékes szerv a bizonyítékok alapján megbizonyosodott arról, hogy semmi nem utal arra, hogy a szervezet megsértené a környezettel kapcsolatos jogi követelményeket. Megfelelő tárgyi bizonyíték a végrehajtó hatóság írásos jelentése, amely jelzi, hogy ilyen jogsértést nem állapítottak meg.
4. Az érdekelt felek nem éltek panasszal; vagy a panaszokat kielégítő módon rendezték.
5. Az illetékes szerv a benyújtott bizonyítékok alapján megbizonyosodott arról, hogy a szervezet megfelel a rendelet összes követelményének.
6. A szükséges díjat – adott esetben – megfizették az illetékes szerv részére.

A szervezet környezetvédelmi vezetése így ismeretté vált a hatóságok számára, és az lehetővé teszi, hogy az adott tagállamban például az EMAS keretében esetlegesen biztosított kiváltságokat élvezze. Ha a végrehajtó hatóságok egy meghatározott időszakon belül nem adnak kedvezőtlen választ, és az érdekelt felek nem nyújtanak be panaszt, vagy ha a panaszokat kielégítő módon rendezték, a szervezet nyilvántartási számot kap, és megkezdődik a nyilvántartásba vételi eljárás.

Ha a szervezet már szerepel a nemzeti és európai EMAS-nyilvántartásban ([70]), a megfelelő nyilvántartási számmal ellátott EMAS-logót marketingcélokra használhatja (pl. a honlapján, a fejlécekben vagy a környezetvédelmi nyilatkozatban), de a termékeken vagy azok csomagolásán nem, illetve a környezetvédelmi termékcímkékkel való összetévesztés is kerülendő. Az EMAS-szervezetek a nyilvántartásba vételtől vagy a nyilvántartásba vétel megújításától számított 1 hónapon belül közzétehetik a környezetvédelmi nyilatkozatot saját honlapjukon ([71]), és ezt a linket időben megoszthatják az illetékes szervvel. Ez biztosítja az aktuális környezetvédelmi nyilatkozathoz való hozzáférést az EMAS-nyilvántartáson keresztül.

A különböző tagállamok illetékes szervei kérésre vagy honlapjaikon keresztül tájékoztatást nyújtanak nemzeti nyilvántartásba vételükről.

8.1.3. ***A nyilvántartásba vételi eljárás időtartama***

Bevált gyakorlatnak tekinthető, ha egy illetékes szerv a sikeres kérelem benyújtásától számított 3 hónapon belül meghozza a szervezet EMAS-nyilvántartására vonatkozó végső döntést. A nyilvántartásba vételre vonatkozó végső döntés meghozatalának elhúzódása csak kivételes esetekben indokolható, például több uniós illetékes szervet érintő, komplex egyesített nyilvántartásba vétel esetén.

([70]) EMAS-nyilvántartás https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123

([71]) Az EMAS-rendelet 6. cikkének (3) bekezdése.

8.1.4. ***Az EMAS-regisztráció felfüggesztése vagy törlése***

Erre akkor kerül sor, ha:

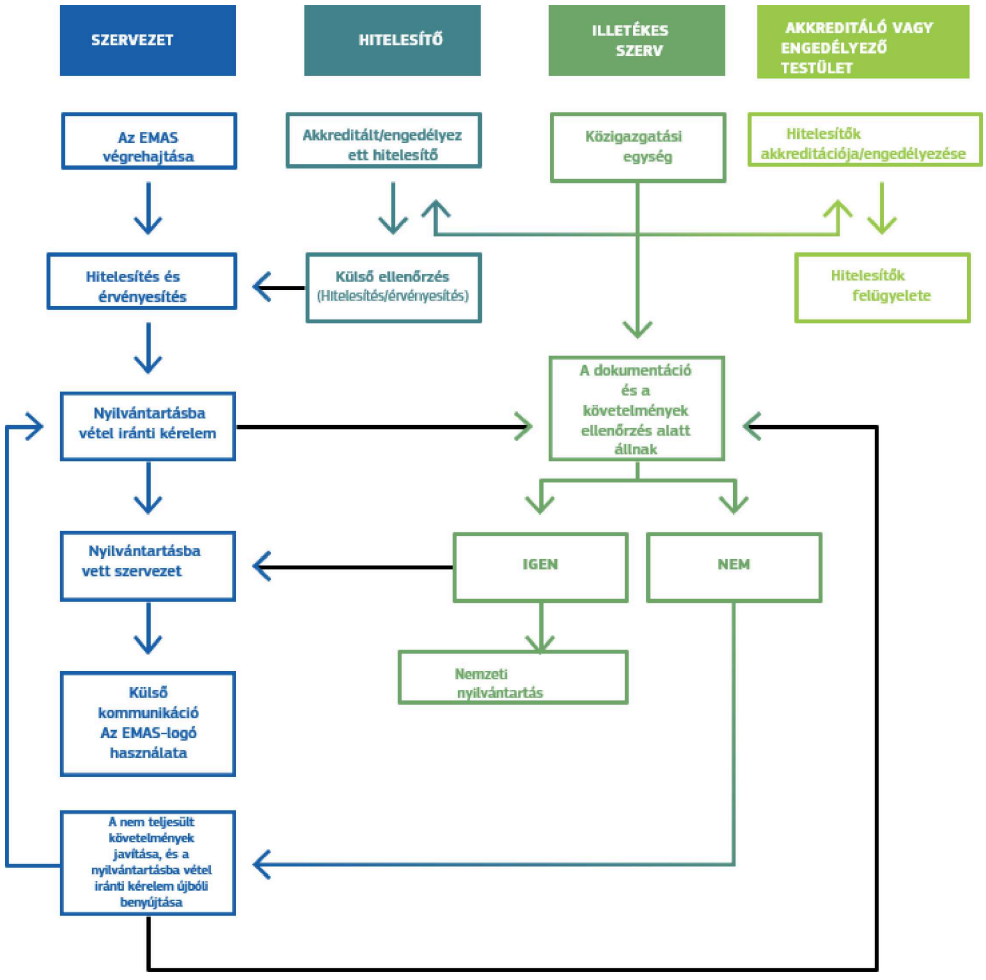
- ✓ az illetékes szerv indokoltan úgy véli, hogy a szervezet nem felel meg a rendelet előírásainak;
- ✓ az illetékes szerv olyan írásbeli felügyeleti jelentést kap az akkreditáló vagy engedélyező testülettől, amely bizonyítja, hogy a környezetvédelmi hitelesítő nem a rendeletben előírtak szerint teljesítette feladatait;
- ✓ a szervezet a felszólítástól számított 2 hónapon belül nem nyújtja be az illetékes szervhez a következő dokumentumok valamelyikét: az érvényesített környezetvédelmi nyilatkozatot; a frissített környezetvédelmi nyilatkozatot vagy a hitelesítési és érvényesítési tevékenységekre vonatkozó, a hitelesítő által aláírt nyilatkozatot (VII. melléklet); a kérelemnyomtatványt (VI. melléklet);
- ✓ az illetékes szervet a végrehajtó hatóság írásbeli jelentésében arról tájékoztatja, hogy a szervezet nem teljesíti a környezetvédelemmel kapcsolatos jogi követelményeket.

Az illetékes szerv csak akkor vonhatja vissza a felfüggesztést, ha elegendő információt kap arról, hogy a szervezet megfelel a rendeletnek.

A felfüggesztés időtartamát az EMAS-rendelet nem határozza meg, ezért azt az érintett illetékes szervnek vagy a tagállamnak kell meghatároznia. Ez az időtartam azonban nem haladhatja meg a 12 hónapot.

21. ábra

Az EMAS főbb szereplői és irányítási rendszere

8.1.5. ***A környezeti teljesítmény folyamatos javítása az EMAS segítségével***

Az EMAS egy olyan folyamat, amely nem ér véget az EMAS-nyilvántartásba való felvétellel vagy a nyilvántartásba vétel megújításával.

Az irányítási ciklus zökkenőmentesen folytatódik. A szervezetek továbbra is végzik az alábbi műveleteket: környezeti program létrehozása; a potenciális javítási területek azonosítása; a változások bekövetkezésekor új környezetvédelmi ellenőrzések elvégzése; az alkalmazottak folyamatos képzése; belső működési ellenőrzések végrehajtása; valamint a környezetvédelmi nyilatkozat frissítése. Röviden: minden továbbra is aktuális, folyamatosan dokumentált, és a környezeti teljesítmény folyamatos javulását eredményezi.

Ennélfogva fontos, hogy a szervezetek meghatározzák kezdeti környezetvédelmi céljaikat és célkitűzéseiket, olyan hosszú távú elképzeléseket is figyelembe véve, amelyek az érvényesítési ciklusok során javíthatók.

Egy bizonyos fázisban a környezeti hatások tekintetében olyan szintet lehet elérni, ahol a nagy erőfeszítést igénylő intézkedések csak kis mértékű javulást eredményeznek. A környezetvédelmi irányítás azonban nem fejeződik be ezen a ponton. A környezetvédelmi irányítás célja mindig a fenntarthatóságot és az erőforrás-hatékonyságot szem előtt tartó cselekvés. Ha egy kulcsfontosságú környezeti tényező fejlesztési potenciálja nagyrészt kimerült, ez lehetőséget kínálhat egy új területre való belépésre, pl. a közvetett környezeti tényezők – például az üvegházhatású gázokról szóló jegyzőkönyv 3. alkalmazási körébe tartozó kibocsátások – azonosítása és kezelése vagy az ellátási lánc fenntartható összehangolása révén. A kontextuális megfigyelés ösztönzést és lendületet adhat, csakúgy, mint a többi érdekelt féllel folytatott aktív párbeszéd.

A tapasztalatot és az innovációkat át lehet adni másoknak, így ők is kezdeményezhetnek környezetvédelmi fejlesztéseket. Hasonlóképpen, sok ismeretet lehet szerezni más szervezetektől, és ezek az ismeretek továbbíthatók a saját szervezethez. A szervezeteknek ki kell aknázniuk ezeket a lehetőségeket. Egyes tagállamokban már léteznek megfelelő intézmények vagy kapcsolattartó pontok, amelyekhez bárki fordulhat. Itt érdemes megemlíteni a tagállamok releváns környezetvédelmi minisztériumait és illetékes szerveit, valamint a nemzeti és regionális EMAS-klubokat.

8.2. **Az EMAS-logó használata** – az EMAS-rendelet 10. cikke

Az EMAS-logó különösen alkalmas arra, hogy tájékoztassa a külvilágot a szervezetek környezettudatosságáról. Az EMAS ismertségének növelése érdekében az EMAS szervezeteit a logó széles körű használatára ösztönzik. Csak a hivatalos logó érvényes. A logón mindig fel kell tüntetni a szervezet nyilvántartási számát, kivéve, ha az EMAS rendszert népszerűsítő és értékesítő tevékenységre használják. A logót lehetőség szerint fel kell tüntetni a környezetvédelmi nyilatkozatban.

22. ábra

Az EMAS-logó

8.2.1. ***Ki használhatja a logót?***

A nyilvántartási számmal ellátott EMAS-logót csak a nyilvántartásba vett EMAS-szervezetek használhatják, és csak a nyilvántartásba vétel érvényességi ideje alatt. A logó jellemzőinek hiteles közvetítése érdekében az EMAS rendszerben nyilvántartásba vett szervezetek kötelesek betartani az alábbiakat:

✓ Egyértelmű kapcsolatot kell kialakítani a logó és a szervezet között. A nyilvántartási szám egyértelműen azonosítja az EMAS-szervezetet. Ezért az EMAS-logót mindig fel kell tüntetni a nyilvántartási számmal együtt.

✓ A közzétett környezeti információkon megjelenhet a már hitelesített EMAS-logó.

Ha az információ a szervezet legutóbbi (aktualizált) környezetvédelmi nyilatkozatára vonatkozik, és az információt a környezetvédelmi hitelesítő érvényesítette, a szervezet feltüntetheti az EMAS logót (lásd a 10. cikk (5) bekezdését). Ide tartoznak például a környezetvédelmi nyilatkozat vagy a környezetvédelmi terméknyilatkozatok kivonatai.

Kivétel az „érdekelt felek” által az EMAS-hoz kapcsolódó marketing- és promóciós célokra történő felhasználás (lásd a 35. cikk (2) bekezdését). Ezek az „érdekelt felek” az illetékes szervek, valamint az akkreditáló és engedélyező szervek. Ugyanakkor a logóról készült képeket is magában foglalja a médiatudósításokban (újság, internet stb.), az oktatási segédeszközökben (segédkönyvek és tankönyvek), valamint az EMAS közönségkapcsolatait szolgáló egyéb felhasználásokban. Ilyen esetekben egyértelműnek kell lennie, hogy az EMAS reklámozásáról és tájékoztatásról van szó. Nem szabad azt a benyomást kelteni, hogy a „hirdető” maga is EMAS-regisztrációval rendelkezik, ha ez nem fedi a valóságot.

A szervezetek EMAS-regisztrációja csak a környezetvédelmi hitelesítő által végzett hitelesítésben szereplő és a nyilvántartásba vételi igazolásban megnevezett telephely(ek)re érvényes. A nyilvántartásban nem szereplő egyéb kapcsolódó telephelyek nem használhatják a logót.

8.2.2. ***Ki ítéli oda a logót?***

A nyilvántartási szám és az EMAS-logó kiosztása az illetékes szervek feladata. Az illetékes szervek az EMAS-nyilvántartási tanúsítványokkal együtt grafikus fájlként nyilvántartási számmal is elláthatják a logót. Az EMAS-logót az Európai Bizottság logógenerátora hozza létre ([72]). A több bejegyzett telephellyel vagy szervezeti egységgel rendelkező EMAS-szervezetek közös logóval reklámozhatnak.

A szervezetek egyre gyakrabban élnek az egyesített nyilvántartásba vétel vagy a több telephelyen történő nyilvántartásba vétel lehetőségével. Ebben az esetben a nyilvántartásba vételre központi helyen, általában a vállalati székhelyén kerül sor. Az egyes értékelt telephelyeket közös nyilvántartási szám alatt kezelik. Egyesített nyilvántartásba vétel esetén ez a lehetőség a nemzeti határokon átnyúlóan is elérhető.

([72]) https://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/logo_generator_en.htm

Példák a logó helyes használatára

1. *A logó elhelyezése egy nyilvántartásba vett szervezet levelén, borítékján, névjegyén, vállalati egyenruháján, vállalati számítógépén, táskáján, EMAS-zászlón és az EMAS-logó más hasonló, vállalati szintű használata népszerűsítési célokból.*
2. *A logó elhelyezése a szervezet teljesítményével kapcsolatos érvényesített adatokat tartalmazó, a hatóságoknak benyújtott dokumentum fejlécében.*
3. *A logó elhelyezése a részben nyilvántartásba vett szervezetről szóló jelentést tartalmazó mappán.*
4. *A logó elhelyezése egy regisztrált légitársaság (fedélzeti) magazinjában néhány érvényesített információ mellett.*
5. *A logó elhelyezése egy EMAS keretében nyilvántartásba vett cég repülőgépén, vonatán, buszán, vállalati személy- vagy tehergépkocsiján vagy metrószerelvényén.*
6. *A nyilvántartásba vett forgalmazó vállalat tehergépkocsiján elhelyezett logó a vállalat nevével együtt, egy érvényesített nyilatkozat mellett, amely így szól: „2009 és 2012 között a tehergépjármű-flottánk átlagos dízelfogyasztását 20 %-kal, x liter/100 km-re csökkentjük”.*
7. *A logó rányomtatása egy nyilvántartásba vett utazási iroda katalógusára, amely érvényesített információkat tartalmaz a szervezet által alkalmazott fenntartható idegenforgalmi intézkedésekről.*
8. *A logó elhelyezése az alkalmazottaknak kiosztott belső tájékoztató anyagon, amely kizárólag érvényesített információkat tartalmaz a környezetvédelmi vezetési rendszer működéséről.*
9. *A logó elhelyezése az ügyfeleknek és beszállítóknak szánt hírlevélen vagy prospektus borítóján, amelyek tartalma az érvényesített környezetvédelmi nyilatkozatból származik.*
10. *A logó elhelyezése egy nyilvántartásba vett és nem nyilvántartásba vett telephelyekkel rendelkező holdingtársaság éves környezeti jelentésében, a hitelesített környezetvédelmi nyilatkozatról szóló fejezet elején, amelyben egyértelműen azonosíthatók a szervezet EMAS keretében nyilvántartásba vett telephelyei.*
11. *A logó egy üzleti jelentésben az érvényesített környezetvédelmi adatok gyűjteményének hátterében megjelenő grafika.*
12. *Egy állami szerv általános prospektusa arról, hogy az EMAS keretében nyilvántartásba vett szervezetek hogyan hasznosíthatják újra a különböző hulladékfrakciókat.*
13. *A logó elhelyezése a szervezet weboldalán érvényesített környezeti információk mellett.*
14. *A logó elhelyezése a nyilvántartásba vett szervezet kiállítási standján, a nyilvántartásba vett szervezet népszerűsítése céljából.*
15. *A logó elhelyezése a nyilvántartásba vett szervezet kiállítási standján, de az EMAS mint környezetvédelmi vezetési rendszer általános népszerűsítése céljából.*
16. *A logót a nyilvántartási szám nélkül promóciós célra használja egy nem nyilvántartott szervezet.*
17. *A logó elhelyezése egy nyilvántartásba vett önkormányzati tömegközlekedési szervezet menetjegyein.*
18. *A logó elhelyezése egy EMAS-ban nyilvántartásba vett szervezet (rövid) filmjében.*
19. *Nyilvántartási szám nélküli logó elhelyezése (rövid) filmben.*
20. *A logó elhelyezése az EMAS-ban nyilvántartásba vett szervezet honlapján.*
21. *Nyilvántartási szám nélküli logó elhelyezése a honlapon.*
22. *A logó elhelyezése a közösségimédia-bejegyzésekben.*
23. *Nyilvántartási szám nélküli logó elhelyezése a közösségi médiában.*

8.2.3. ***A logó használatának korlátai***

A logó nem használható (az EMAS-rendelet 10. cikkének (4) bekezdése):

- ✓ a termékeken vagy azok csomagolásán, még a külső csomagoláson és a szállítási csomagoláson sem;
- ✓ más tevékenységeket és szolgáltatásokat érintő összehasonlításokban;
- ✓ oly módon, ha fennáll annak lehetősége, hogy más környezetvédelmi termékcímkékkel összetéveszthetik.

Az EMAS-logó a szervezeti és működési környezeti teljesítményért, nem pedig a környezetbarát termékekért járó díj. Ezért kerülni kell a termékek ökocímkéjével való összetévesztés kockázatát. Hasonlóképpen, a termékek ökocímkéje – például az uniós ökocímke – nem teszi lehetővé a vállalat működési környezetének védelmére vonatkozó kijelentést. Az EMAS keretében tett kötelezettségvállalás csak szöveges formában tüntethető fel a termékeken. A szervezet felelős a logó helyes használatáért. Az EMAS-rendelet követelményei közvetlenül kötelező érvényűek az egyes logófelhasználókra nézve. Vissza kell szorítani az olyan visszaéléseket, amelyek károsítják az EMAS-t, és ezáltal annak hitelességét és minőségét. A jogellenes logóhasználatot a tagállamok által az EMAS-rendelet végrehajtására megállapított jogszabályokkal összhangban lehet szankcionálni. A környezetvédelmi hitelesítőnek ellenőriznie kell, hogy az EMAS-logó használatára vonatkozó szabályok megfelelnek-e az EMAS-rendelet 10. cikkének és V. mellékletének.

Példák a logó helytelen használatára

1. *A logó elhelyezése egy terméken „ökológiai termék" felirattal. Helytelen használat: fennállhat a terméken használható ökocímkével való összetéveszthetőség veszélye.*

2. *A logó rányomtatása egy nem nyilvántartott turistaszállás fényképére, amely egy nyilvántartásba vett utazási iroda katalógusában szerepel. Nem használható: a logó használata megtévesztő. Csak az utazási iroda vonatkozásában használható.*

3. *A logó elhelyezése egy újságban két cég ellátási láncban való környezetvédelmi együttműködését hangsúlyozó közös hirdetésének háttérgrafikájaként (az egyik nyilvántartott, a másik nem). Nem használható: a logó használata megtévesztő, mivel az egyik szervezet nincs nyilvántartva.*

4. *A logó elhelyezése egy EMAS-ban nyilvántartásba vett szervezet (rövid) filmjében. Nem használható, ha a film egy termékről szól, de nem a szervezetről.*

5. *A logó elhelyezése az EMAS-ban nyilvántartásba vett szervezet honlapján. Nem használható, ha sem a szervezetre, sem a környezeti információra való hivatkozás nem ismerhető fel.*

6. *A logó elhelyezése a közösségimédia-bejegyzésekben. Nem használható, ha a művelet során sem a szervezetre, sem a környezeti információra való hivatkozás nem ismerhető fel.*

Amennyiben a logó nem engedélyezett használata pénzügyi haszonnal jár, büntetőeljárás indítható.